

Универзитет у Београду
Филозофски Факултет
Одељење за историју

Мастер рад:
Југославија и ДНР Кореја (1972-1980)

Ментор:

др Александар Животић

Студент:

Милош Мијаиловић ИС 18/0024

Београд, 2019.

Садржај:

Предговор.....	3
Увод.....	4
Основни подаци о Демократској Народној Републици Кореји.....	5
Односи Београда и Пјонгјанга од стварања Демократске Народне Републике Кореје 1948. до 1972.	6
Југославија и Демократска Народна Република Кореја (1972-1980).....	9
<i>а) Београд и Пјонгјанг од 1972. до посете председника Ким Ил Сунга Југославији 1975.....</i>	<i>9</i>
<i>б) Посета председника Ким Ил Сунга Југославији 1975.</i>	<i>34</i>
<i>в) Југословенско-корејски односи од посете председника Ким ил Сунга 1975. до посете председника Јосипа Броза Тита Демократској Народној Републици Кореји 1977.....</i>	<i>51</i>
<i>г) Посета председника Јосипа Броза Тита Демократској Народној Републици Кореји 1977.</i>	<i>71</i>
<i>д) Односи Југославије и Демократске Народне Републике Кореје од посете председника Јосипа Броза Тита 1977. до његове смрти и сахране 1980.</i>	<i>87</i>
Закључак	114
Скраћенице.....	115
Фотографије.....	117
Литература и извори.....	125

Предговор

Тема мастер рада се бави међусобним односима између Југославије и ДНР Кореје у периоду од 1972. до смрти доживотног председника Југославије Јосипа Броза Тита 1980. године. Аутор се одлучио за ову тему, зато што се нико до сад није бавио односима између ове две социјалистичке земље у осмој деценији 20. века. Циљ теме и рада је да прикаже односе између две веома географски и културно удаљене земље, које до овог периода скоро да и нису имале никакав контакт, као и њихова настојања да одрже своју независност и ванблоковску припадност у свету подељеном на два блока у коме су доминирале две суперсиле.

У истраживању и писању рада најважнији ослонац су представљали: југословенска штампа („Политика“, „Политика експрес“, „Борба“, „НИН“, „Вечерње новости“) објављена у периоду од јануара 1972. до краја маја 1980. и необјављена изворна грађа из архива Југославије у Београду: 1) фонд Савез комуниста Југославије 507, 2) фонд Кабинет председника Републике 837, 3) фонд Новинарско-издавачко предузеће „Међународна политика“ 732 и 4) фонд Савезна народна скупштина 160. Литература стриктно везана за тему је веома оскудна. Ниједан аутор се није посветио самосталним односима између Београда и Пјонгјанга у овом периоду. Што се тиче остале литературе ту су нам од мале помоћи дела која обрађују теме која се тичу покрета несврстаних и његове улоге у хладном рату и спољно-политичких акција Југославије у 70-им година 20. века, конкретно спољно-политичког деловања председника Јосипа Броза Тита. Рад је подељен на 7 поглавља. Прво и друго су посвећена општим подацима о ДНР Кореји и југословенско-корејским односима од 1949-1972. Срж рада чине последња 5 поглавља која обухватају тему мастер рада.

Аутор се свима који су приликом израде и писања овог мастер рада били од велике помоћи захваљује: ментору др Александру Животићу, запосленима у Архиву Југославије, библиотекарима Филозофског факултета-одељења за историју др Мирославу Поповићу, Татјани Недин и Катарини Ковачевић и запосленима у Периодици Библиотеке града Београда.

Увод

После Другог светског рата је дошло до великих промена у свету. Велике силе као што су Велика Британија и Француска, које су доминирале у међународним односима до 1939. су постале другоразредне државе. Сада су светом доминирале нове две светске суперсиле, са различитим политичким и друштвеним системима, СССР (комунизам) и САД (капитализам). Москва и Вашингтон су свет поделили у два блока и увели га у хладни рат. У таквим међународним околностима су настале социјалистичка Југославија и социјалистичка ДНР Кореја. Југославија је признала ДНР Кореју одмах по њеном оснивању 1948. године. Очекивало се да ће две земље које су баштинице исти систем и идеологију убрзо успоставити дипломатске односе и да ће после доћи до приближавања и јачања пре свега политичких веза између њих. То се међутим није десило, због избијања сукоба Тито-Стаљин, где се Пјонгјанг придружио антијугословенским акцијама Совјетског Савеза и осталих социјалистичких европских земаља. Овакво стање у односима, тј. неуспостављање политичких и дипломатских односа између две земље трајало до почетка 70-их година 20. века. До тог периода је Југославија градећи свој самосталан пут, не бирајући једну од страна у хладном рату стекла велики међународни углед и утицај у земљама трећег света као социјалистичка, независна земља и као један од лидера покрета несврстаних. До овог периода је ДНР Кореја остала у сенци своја два велика социјалистичка суседа СССР и НР Кине. Супарништво које је започело после Стаљинове смрти између Москве и Пекинга и које се до почетка осме деценије претворило у непријатељство, приморало је владу у Пјонгјангу да промени своју међународну политику. Она је почела да тражи начин да изађе из сенке своја два велика суседа, да пронађе сопствени пут на међународној сцени и да сачува неутралност у сукобу Москве и Пекинга. Та њена нова међународна политика је водила до промене политике према Југославији. Влада ДНР Кореја је излаз из совјетско-кинеског загрљаја видела у сарадњи са социјалистичком земљом која је имала велики међународни углед у свету, као што је Југославија. Такође је видела шансу да се у сарадњи са Београдом афирмише као независна социјалистичка земља и да на тај начин придобије подршку међународне заједнице за решавање свог највећег проблема и питања, а то је било уједињења корејског народа у једну државу. Ову промену политике режима у Пјонгјангу је влада у Београду са великим задовољством прихватила, што је довело до успостављања

дипломатских односа између ДНР Кореје и Југославије 1972., и то 24 године после признавања Пјонгјанга од стране Београда.

Основни подаци о Демократској Народној Републици Кореји

Демократска Народна Република Кореја основана је 9.9.1948. године као одговор на проглашење у Сеулу Републике Кореје (Јужна Кореја) под вођством генералног секретара Радничке партије Кореје Ким Ил Сунга. Од самог оснивања је била под великим утицајем Народне Републике Кине и Совјетског Савеза. Званичан назив државе је Демократска Народна Република Кореја, мада често друге државе и инострани медији користе назив Северна Кореја. Главни град је Пјонгјанг. Поред Пјонгјанга већи градови су: Хамхунг и Чонгџин. Налази се у Источној Азији на северном делу Корејског полуострва. Излази на Јапанско, Жуто море и на Пацифик. Граничи се са Јапаном, Русијом (некадашњи Совјетски Савез), Републиком Корејом (Јужна Кореја) и Народном Републиком Кином. Члан Уједињених нација је постала 1991. У првој деценији 21. века ју је САД због њеног нуклеарног програма заједно са Ираном прогласила једном од чланица „Сила Осовине“ и једном од главних претњи миру у Источној Азији. Демократска Народна Република Кореја заузима површину од 122 762 км². По подацима из 2004. има 22 776 000 становника, а густина насељености (становника на км²) је 186. Градско становништво чини 61% укупног становништва. По подацима из 2007. Демократска Народна Република Кореја по површини заузима 97. место на свету, а по броју становника 46. Званичан језик у држави је корејски, а званична валута је севернокорејски вон (KPW). По подацима из 2001. БДП по становнику је износио 710 америчких долара. Привреда је централизована. Највећа пажња је посвећена развоју тешке индустрије. У индустрији је запошљено око 60% радне снаге, а најзаступљеније су: металуршка, грађевинска, хемијска и цементна индустрија. Главни пољопривредни производ је пиринач.

Скоро 90% укупне обрадиве површине је у власништву кооперација (земзадруга), које упошљавају преко 40% радне снаге.¹

¹ Снежана Мијовић, Срђан Јанићијевић, Лексикон држава света , 2006, 144.

Демократска Народна Република Кореја је углавном планинска земља. Низија има у северноисточном и југозападном делу приморја. На приморју преовладава океанска клима, а у унутрашњости земље умерено континентална. Шуме покривају $\frac{3}{4}$ површине земље. У вишим пределима земље су четинарске, а у нижим деловима листопадне шуме. Северна Кореја је службено атеистичка земља (око 7/10 становништва изјашњава се као атеисти), од верника највише има конфучијеваца, таоиста, будиста и синкретиста-спој неколико различитих верских учења.²

Односи Београда и Пјонгјанга од стварања Демократске Народне Републике Кореје 1948. до 1972.

Југославија је признала Демократску Народну Републику (ДНР) Кореју 1948. године. До успостављања дипломатских односа између две земље није дошло, прво због избијања сукоба између Југославије и Совјетског Савеза (у коме се ДНР Кореја придружила антијугословенској акцији Инфорбирора), а после и због избијања Корејског рата. После завршетка Корејског рата и побољшања односа између Југославије и Совјетског Савеза, после Стаљинове смрти долази до нових контаката између Београда и Пјонгјанга. У јуну 1955. југословенски амбасадор је у Москви посетио секретара амбасаде ДНР Кореје и изразио жељу за директне везе и јачање културних веза и односа између две земље. Службеници амбасаде НДР Кореје у Пољској у јулу месецу, контактирали су службенике наше амбасаде и том приликом неформално набацили да би требало нешто урадити на размени дипломатских представника између Југославије и НДР Кореје, с обзиром да је још 1948. г. до тога требало да дође.³

ДНР Кореја је 28.10.1955. званично предложила успостављање дипломатских односа између ње и Југославије. Београд је на тај предлог одговорио да треба сачекати са тим због нерешеног питања уједињења Кореје. Централни комитет Радничке партије (РП) Кореје је 1956. упутио позив Савезу комуниста Југославије (СКЈ) да пошаље делегацију на III конгрес Радничке партије Кореје. Савез комуниста Југославије је прихватио позив,

² Денис Шехић, Демир Шехић, Атлас Азије, Београд, 2007, 92.

³ Архив Југославије, фонд Савез комуниста Југославије 507, IX 65/ I-10

али на крају није послао делегацију. Он је 1958. узвратио позив и позвао Радничку партију Кореје да пошаље делегацију на VII конгрес Савеза комуниста Југославије који се одржавао у Љубљани у периоду од 22.8. до 27.8.1958. Радничка партија Кореје је прихватила позив, али је ипак на крају отказала присуство своје делегације на конгресу. У 1958. је дошло до низа контаката између две државе, а међу најважнијим су били: учешће делегације омладине ДНР Кореје на конгресу Н.О. Југославије и гостовање југословенских уметника у ДНР Кореји (њима је корејска штампа дала огроман публицитет). У периоду од 1958. до 1970. је поново дошло до погоршања односа између Пјонгјанга и Београда. У овом периоду је ДНР Кореја игнорисала све покушаје Југославије за нормализацију односа између њих. То се променило 1970. У августу те године је Ким Ил Сунг у разговору са Јоницом министром спољних послова Румуније рекао да су у вези Југославије чинили грешке и да је време да се односи између Београда и Пјонгјанга нормализују и побољшају.

Крајем августа исте године Корејци су рекли делегацији КП Грчке која је у то време боравила у ДНРК, да нису против успостављања нормалних односа са Југославијом, узевши том приликом и оцену да је факат, „без обзира на идеолошке разлике, да југословенска партија има независну позицију“.⁴

У овој години је дошло до прве незваничне посете једног југословенског званичника ДНР Кореји. У посети је од 29.10.1970. до 2.11.1970. био Е. Кљун начелник Управе за Азију и Аустралију. До посете је дошло на позив ДНР Кореје. Њега је на аеродрому у Пјонгјангу 29.10. дочекао начелник Управе за Азију у корејском министарству спољних послова Чхон Муонг Су и румунски амбасадор Малнашин. Приликом боравка у ДНР Кореји Кљун је посетио: Музеј револуције, Музеј уметности, изложбу о економском развоју земље и родно место Ким Ил Сунга. На првом састанку са Чхон Муонг Суом 30.10. Кљун је на почетку свог говора захвалио на позиву да посети ДНР Кореју. У свом излагању је затим дао информације о нашем унутрашњем развоју, спољној политици и принципима на којима је она заснована, као и у међународној активности Југославије.⁵

Он је изјавио да Југославија подржава изјаву владе ДНР Кореје од 29.8.1970. у којој се

⁴ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/ II-28

⁵ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/ II-9

захтева: 1) распуштање Комисије УН за уједињење и обнову Кореје, 2) окончање разматрање корејског питања у УН на бази извештаја Комисије УН за уједињење и обнову Кореје, 3) повлачење САД и других страних трупа из Републике Кореје (Јужна Кореја), 4) позивање ДНР Кореје када се разматра питање Кореје у УН. На другом састанку 31.10. Чхон Муонг Су је Кљуна упознао да ситуацијом у ДНР Кореји. Рекао је да она има јак одбрамбени систем, добар социјалистички систем, солидну базу националне економије и добру националну културу. Заменик министра спољних послова ДНР Кореје Ли Ман Со је 1.11.1970. приредио ручак у част Кљуна. Ручку је присуствовао Чхон Муонг Су. Домаћини су на ручку поздравили посету Кљуна и изразили наду да ће посета омогућити продубљивање веза и односа између Београда и Пјонгјанга. Е. Кљун је на ручку изјавио да су разговори били веома занимљиви, али да је изненађен захтевом Пјонгјанга да условљава нормализацију односа између њих захтевом да Југославија нема никакве односе са Републиком Корејом (Јужна Кореја). Кљун је истакао да је тај захтев апсурдан, пошто Југославија нема никакве односе са режимом у Сеулу и захтевао је да се он повуче. Он је нагласио да тај захтев омета нормализацију односа између Југославије и ДНР Кореје. Ли Ман Со је на то рекао да ДНР Кореја нема тај захтев и да се ради о неспоразуму, тј. да се ради о лошем преводу. Он је предложио да рад на нормализацији између две земље започне трговинским односима.

На питању да ли под нормализацијом подразумевају и акредитовање амбасадора Ли је одговорио потврдно, али је дао на знање да ће то уследити тек када виде резултате на другим подручјима.⁶

На трећем састанку 2.11.1970. Кљун је захвалио на информацијама о економском и политичком развоју ДНР Кореје и изразио наду да ће у Југославији имати прилику да госте из ДНР Кореје упозна са социјалистичким достигнућима своје земље. Овом приликом је поздравио одлуку Пјонгјанга да нормализује односе са Београдом. Истакао је да је Југославија била међу првим државама која је признала владу ДНР Кореје и да је позитивно одговорила на корејски предлог о успостављању дипломатских, политичких и економских веза између две земље. Такође је рекао да је Београд увек био заинтересован за добре односе са Пјонгјангом и да је увек подржавао његову борбу за независност и мирољубиво уједињење Кореје. На састанку је Чхон Муонг Су изразио уверење да ће ова

⁶ Исто.

посета убрзати нормализацију односа између Југославије и ДНР Кореје. Југославију је почетком маја 1971. посетила привредна делегација ДНР Кореје. Она је боравила у земљи од 5.5. до 7.5.1971. Она је приликом боравка посетила неколико предузећа у четири југословенске републике. У септембру 1971. ДНР Кореја је предложила отварање амбасада и Југославија се са тим сложила. ДНР Кореја је отворила амбасаду у Београду 22.10.1971., а амбасада Југославије у ДНР Кореји је због тренутне финансијске немогућности да се отвори у Пјонгјангу, отворена са привременим седиштем у Пекингу. За амбасадора је именован Б. Орешчанин.

Југославија и Демократска Народна Република Кореја (1972-1980)

Београд и Пјонгјанг су после неколико деценија од признања ДНР Кореје, тек крајем 1971. и почетком 1972. успоставили пуне дипломатске односе. То је омогућило да у овом периоду (1972-1980) дође до јачања и продубљивања политичких, културних и других веза и односа између две земље. Југославију и ДНР Кореју у овом периоду није само повезивао исти политички систем (социјализам), већ и чињеница да су обе земље одлучиле да сопственим снагама граде социјалистичко уређење у својим земљама. Даљем унапређивању односа између њих је допринела и југословенска подршка ДНР Кореји за уједињење земље као и пријем Пјонгјанга у покрет несврстаних 1975., чији је Југославија била члан од оснивања. Један од кључних догађаја у овом периоду је била прва званична посета министра спољних послова ДНР Кореје Хо Дама Југославији 1972. Она је омогућила да у наредним година дође до успостављања што ближих веза Београда и Пјонгјанга. Врхунац у односима између две земље представљају међусобне посете председника ДНР Кореје Ким Ил Сунг Београду у јуну 1975. и председника Југославије Јосипа Броза Тита Пјонгјангу у августу 1977.

а) Београд и Пјонгјанг од 1972. до посете председника Ким Ил Сунга Југославији 1975.

Југославија и ДНР Кореја су крајем 1971. започеле успостављање дипломатских односа отварањем амбасада ДНР Кореје у Београду и Југославије у ДНР Кореји са привременим седиштем у Пекингу. Амбасадор Југославије у ДНР Кореји Орешчанин је од 25.1.1972. до

5.2.1972. званично посетио Пјонгјанг ради предаје акредитације. Приликом посете је разговарао са генералним секретаром Радничке партије Кореје и председником ДНР Кореје Ким Ил Сунгом, министром спољних послова ДНР Кореје Хо Дамом и са председником Президијума скупштине Схои Уох Куном. Председник Ким Ил Сунг му је приликом разговора пожелео топлу добродошлицу. Он се амбасадору Орешчанину захвалио на подршци коју Југославија на међународној сцени пружа ДНР Кореји у вези корејског питања. Током свог боравка Орешчанин је предложио укидање свих виза између две земље. ДНР Кореје је прихватила укидање дипломатских и службених виза. Такође је Орешчанин упутио позив министру спољних послова ДНР Кореје да посети Југославију, што је овај прихватио. На крају посете је Орешчанин обавестио своје домаћине да ће Југославија своју амбасаду у Пјонгјангу отворити 1973. Крајем фебруара 1972. на позив савезног секретара за спољну политику Мирка Тепавца, Југославију је посетио министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам. Ово је била прва знанична посета министра спољних послова ДНР Кореје Југославији. Посета је трајала од 26.2. до 1.3.1972. Хо Дама је 26.2. на београдском аеродрому дочекао Мирко Тепавац. Корејски министар спољних послова је у изјави за штампу на београдском аеродрому изразио велико задовољство што је као шеф прве званичне делегације ДНР Кореје посетио Југославију. Такође се захвалио Југославији и њеним народима на подршци Пјонгјангу у његовој борби за уједињење Кореје. Истог дана су у згради Савезног секретаријата за иностране послове (ССИП) започели разговори између две делегације. Са југословенске стране у разговорима су учествовали: начелник Управе за Азију и Аустралију Паун Шербановић, помоћник Савезног секретара за иностране послове Милован Марковић, шеф одсека за Кину и ДНР Кореју Светозар Томић и шеф Кабинета савезног секретара Александар Демајо, а са корејске стране у разговорима су учествовали: помоћник начелника управе у министарству Пак Хјеун Бо, саветник министарства иностраних послова за политичка питања Дјуен Ин Тхеул, привремени отправник послова ДНР Кореје у Југославији Канг Ман Соу, Хан Си Хаи и начелник управе у министарству иностраних послова. Обе делегације су се приликом разговора сложили да све државе без обзира на њихово друштвено и политичко уређење треба да своје међународне и међусобне односе решавају на принципу немешања у унутрашње ствари, поштовања суверенитета и територијалног интегритета и на принципу равноправне сарадње. Обе делегације су пружиле подршку свим народима који

се боре против империјализма и колонијализма. Током разговора су обе стране једна другу упознале са досадашњим успесима у социјалистичкој изградњи својих земаља. Такође су размениле мишљења о неким међународним питањима и проблемима. Тако је министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам у разговору говорио о напорима Пјонгјанга да на мирољубиви начин уједини земљу и захвалио је Београду на подршци по том питању. Савезни секретар за спољне послове Мирко Тепавац је на то рекао да ће се та подршка и у будуће наставити. Увече је Мирко Тепавац организовао свечану вечеру у част госта из ДНР Кореје. Вечери су присуствовали: Петар Костић, Мухамед Хацић, Геза Тиквицки, Будислав Шошкић, Димче Беловски, отправник послова ДНР Кореје у Београду Канг Ман Соу и чланови корејске делегације. У току вечере су савезни секретар за спољне послове Мирко Тепавац и министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам одржали здравице. Мирко Тепавац је истакао у здравици да Београд и Пјонгјанг много тога приближава стављајући на првом месту чињеницу да су обе земље прошле кроз сличан и тежак пут борбе за националну независност.

„Делимо уверење - рекао је Тепавац – да само на принципима суверенитета, независности, равноправности и немешања могу да се граде стабилни међународни односи и мир у свету.”⁷

Поштовање ових начела је увек и свугде било важно, али је данас можда најважније баш на узбрканом азијском тлу.”⁸

Он је такође истакао да су се обе земље ослониле на сопствене снаге при изградњи социјалистичког система у својим земљама и да то представља добру основу за сарадњу између Београда и Пјонгјанга. Поновио је подршку напорима ДНР Кореје да уједини земљу на мирољубиви начин. Хо Дам је у здравици захвалио на срдечној добродошлици и указао је на велике напоре које влада његове земље чини за мирољубиво уједињење Кореје. Такође се захвалио Југославији на огромној подршци коју јој она пружа у тим напорима. На крају здравице је пожелео народима Југославије пуно успеха у даљој социјалистичкој изградњи земље. Сутрадан 27.2. је министар Хо Дам посетио Нови Сад.

⁷ „ Политика “, 27.2.1972.

⁸ Исто.

Високи гост је разгледао Петроварадинску тврђаву и прошетао улицама Новог Сада, где се упознао са изградњом универзитетских четврти, новим и старим деловима града.⁹ У његову част је потпредседник Извршног већа Социјалистичке Аутономне Покрајине (САП) Војводине Тибор Минда приредио свечани ручак у салону Петроварадинске тврђаве. Следећег дана 28.2. вођени су завршни разговори између Мирка Тепавца и Хо Дама. Разговор је протекао у пријатељској атмосфери и обостраној жељи за унапређивање међусобних односа. Разговарали су о унапређивању билатералних односа, актуелним међународним питањима, као и о проблемима које су тичу једне од страна. Тако је корејски министар у свом излагању веома опширно говорио о подељености Кореје и напорима које чини његова влада да се мирољубивим путем постигне уједињење.¹⁰ Он је у разговору најавио да његова влада планира да покрене иницијативу у којој би захтевала: 1) повлачење свих америчких и осталих страних трупа са југа Корејског полуострва, 2) распуштање комисије ОУН за Кореју, 3) расписивање општих избора на нивоу целе Кореје и касније преговоре између Сеула и Пјонгјанга о уједињењу земље уз могућност стварања конфедерације између севера и југа. Тепавац је подржао ову иницијативу. На крају разговора Хо Дам је у име владе ДНР Кореје позвао савезног секретара за спољне послове Мирка Тепавца да званично посети Пјонгјанг. Овај је прихватио позив. Истог дана је потпредседник Председништва Југославије Крсте Црвенковски примио министра спољних послова Хо Дама. Њиховом разговору је присуствовао Мирко Тепавац. Увече је у хотелу „Југославија“ (ту је била смештена корејска делегација) Хо Дам организовао свечану вечеру. Вечери су присуствовали: члан Савезног извршног већа (СИВ-а) Емил Лудвигер, члан Извршног бироа Председништва СКЈ Будислав Шошкић, савезни секретар за спољне послове Мирко Тепавац. Последњег дана посете 29.2. Хо Дам се сусрео са председником СИВ-а Џемалом Биједићем и са секретаром Извршног бироа Председништва Станетом Доланцем. Приликом разговора између Станета Доланца и Хо Дама, Доланц је изразио задовољство што је министар спољних послова ДНР Кореје посетио Југославију и на кратко је упознао корејског госта са улогом СКЈ у Југославији. У разговору је Доланц истакао да подржава напоре Пјонгјанга да на мирољубив начин реши питање уједињења. Истакао је да то питање треба да реши сам народ Кореје без страног мешања. Доланц је у разговору предложио да

⁹ „Вечерње новости“, 28.2.1972.

¹⁰ „Вечерње новости“, 29.2.1972.

корејска страна пошаље једну делегацију у Југославију. Она би у земљи боравила дужи временски период и на тај начин би имала прилику да се боље упозна са унутрашњом ситуацијом у Југославији. Хо Дам је у разговору истакао задовољство чињеницом да су односи између две земље све бољи и да на пољу међународних питања имају ако не иста онда веома слична стајалишта. Захвалио се Доланцу на подршци напорима ДНР Кореје да уједини земљу. Овом разговору је присуствовао и начелник Одељења за међународне везе и односе Председништва СКЈ Игнац Голоб. У разговору са Џемалом Биједићем акценат је стављен на билатералне односе између две земље. У разговору су обе стране константовале да постоји обострана жеља да се односи између њих што више и боље развију. Следећег дана 1.3. је корејска делегација отпутовала из Југославије. На београдском аеродрому су је испратили савезни секретар за спољне послове Мирко Тепавац и његов помоћник Милован Марковић. У априлу од 23.4. до 28.4.1972. је у ДНР Кореји поводом обележавања 40-годишњице оснивања корејске револуционарне армије боравила југословенска делегација коју је предводио генерал-пуковник Јовановић. Приликом боравка је Јовановић разговарао са председником Ким Ил Сунгом. Обе стране су истакле жељу за даљом сарадњом на економском, партијском, политичком и војном плану. У јулу 1972. је Југославију посетио отправник послова ДНР Кореје Канг Ман Соу. Отправник је дошао по налогу Централног комитета Радничке партије Кореје да информише СКЈ о акцији ЦК РП Кореје која треба да доведе до уједињења Северне и Јужне Кореје.¹¹

Он је током своје посете 27.7.1972. разговарао са Станетом Доланцем. Током разговора га је информисао да десничарски кругови у Сеулу не желе уједињење и да САД само на речима подржавају уједињење, а да заправо све раде да до тога не дође. Канг Ман Соу је замолио током разговора Доланца да Југославија помогне напоре ДНР Кореје за уједињење на следећи начин: 1) да не прима представнике Републике Кореје (Јужна Кореја) и да не одржава контакте са њима, 2) да на међународној сцени помаже уједињење земље, 3) да на свим међународним скуповима на којима је присутан режим у Сеулу Југославија тражи да присутан буде и режим у Пјонгјангу, или ће у супротном бојкотовати скуп. Стане Доланц је прихватио ове захтеве. У априлу 1972. је југословенска привредна делегација предвођена савезним секретаром за спољну трговину Мухамедом

¹¹ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-17

Хацичем посетила ДНР Кореју. Ово је била прва посета југословенских службеника на министарском нивоу. Током посете је договорено да у циљу унапређивања економских односа министар трговине ДНР Кореје посети Југославију, а да привредници из Југославије посете ДНР Кореју. Такође је договорено да Пјонгјанг учествује по први пут 1972. на велесајму у Загребу. За време посете су се сусрели са генералним секретаром РП Кореје и председником ДНР Кореје Ким Ил Сунгом (на руском језику је Ким Ир Сен). У разговору с председником Ким Ир Сенем, који је био врло срдчан, обострано је истакнуто, да се у последње време односи на ширем плану добро развијају, што је нарочито дошло до изражаја у току посете министра иностраних послова Хо Дама Југославији, и да треба направити напор да се развије и привредна сарадња.¹² На састанку је Ким Ил Сунг захвалио Београду на подршци коју он пружа Пјонгјангу по питању уједињења Кореје. У првој половини септембра 1972. су разговарали начелник Управе за Азију и Аустралију П. Шербановић и отправник послова амбасаде ДНР Кореје Канг Ман Соу. Разговарали су о предстојећој посети привредне делегације ДНР Кореје Југославији која ће се десити у другој половини септембра. Канг Ман Соу је приликом разговора изнео молбу да њихову делегацију прими председник Републике Јосип Броз Тито. Истакао је том приликом да је председник ДНР Кореје Ким Ил Сунг примио до сада све југословенске делегације које су долазиле у ДНР Кореју. Шербановић је на то рекао да је то јако тешко изводљиво, зато што председник Републике не прима стране делегације, али да ће покушати да испуни њихову молбу. Рекао је да ће њихову делегацију примити председник Савезног извршног већа (СИВ-а) Биједић. Привредна делегација ДНР Кореје је боравила у Југославији од 16.9. до 24.9.1972. Ову посету је иницирала корејска страна, пошто се она поклопа са њиховом концепцијом отварања према свету и успостављања што ближих трговинских односа и веза са Југославијом. Делегацију су дочекали и примили председник СИВ-а Биједић и савезни секретар за спољну трговину Мухамед Хацич. Корејску делегацију су чинили: 1) министар спољне трговине Куе Унг Тае, 2) Кван До Руул, 3) начелник у министарству спољне трговине Цхе Кјо Сонг, 4) заменик начелника у министарству спољне трговине Хам Мјонг Хак, 5) економски саветник амбасаде ДНР Кореје у Београду Ким Хо Ман, 6) секретар амбасаде ДНР Кореје у Београду и преводилац на енглеско-руски Кунг Сонг Хак, 7) отправник послова амбасаде

¹² АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/ II-13

ДНР Кореје у Београду Канг Ман Соу, 8) преводилац на српски језик Зен Уанг Ил. Она је планирала да поред посете велесајму у Загребу посети и бродоградилишта „Југолинија“ и „3. мај“ у Ријеци и скопску железару.

У програму боравка коју је већ предат корејској страни, предвиђен је и пријем код Председника СИБ-а, као и пријем у Извршном већу СР Србије и СР Хрватске.¹³ Током разговора са домаћинима делегација ДНР Кореје је показала интересовање да од Југославије купи: бродове и бродске моторе, аутобусе, спаваћа кола, опрему за прехранбену индустрију и пољопривреду, синтетично и целулозно влакно, алуминијум, кугличке лежаче и неке врсте папира. Делегацију је 21.9. на Белом двору примио председник Републике Јосип Броз Тито. Пријему су присуствовали: 1) шеф привредне делегације ДНР Кореје и министар спољне трговине Ким Унг Тае, 2) отправник послова амбасаде ДНР Кореје Канг Ман Соу, 3) преводилац на српски језик Зен Уанг Ил, 4) савезни секретар за спољну трговину Мухамед Хацић, 5) шеф Кабинета председника Републике Марко Врхунец. У марту 1973. су Југославија и ДНР Кореја су потписале споразум о успостављању редовне поморске линије између две земље. Први југословенски брод који је упловио у корејску луку Нампо је био „Лошињ“. На њему је југословенска амбасада у Пјонгјангу приредила вечеру у част корејских помораца. На вечери је био директор севернокорејске корпорације за међународни транспорт Те Те Хек. Корејанци су узвратили на гостопринству тако што су приредили вечеру за чланове југословенске амбасаде у Пјонгјангу и за југословенске поморце. Они су пре вечере гледали оперску представу „Крваво море“ о борби Корејаца против јапанске окупације. У другој половини априла од 23.4. до 27.4.1973. Југославију је посетио министар просвете ДНР Кореје Ким Сеук Ки. Његов главни југословенски саговорник је био члан Савезног извршног већа Трпа Јаковлевски. Током боравка у земљи гост из Пјонгјанга се сусрео и са: потпредседником Председништва Југославије Ратом Дугоњићем, потпредседником СИБ-а и савезним секретаром за спољне послове Милошем Минићем, са чланом Извршног већа СР Србије Петром Костићем и са генералним директором Савезног завода за научну, просветно-културну и техничку сарадњу Крстом Булајићем. У разговорима две стране су једна другу упознале са развитком у својим земљама и разменили су мишљења о неким међународним питањима од обостраног интереса. Југословенска страна је у

¹³ Архив Југославије, фонд Кабинет председника Републике 837, I-3-а/ 61-2

разговору обавестила госта из ДНР Кореје да Београд подржава напоре Пјонгјанга да на мирољубив начин уједини земљу. На крају разговора су обе стране оцениле да ће ова посета допринети даљем јачању сарадње између две земље. Истог месеца је Хо Дам министар спољних послова ДНР Кореје дао интервју југословенском часопису „Међународна политика“. Највећи део интервјуа је посветио питању уједињења Кореје. Хо Дам је навео да је Пјонгјанг одмах по подели Кореје предложио низ предлога који би на принципима мирног и самосталног уједињења решили ово питања. Влада Републике на основу тих принципа не једанпут се обраћала јужнокорејској страни страни да се образује јединствена демократска централна влада под условом одласка америчке војске из Јужне Кореје, путем спровођења свеопштих слободних избора на Северу и Југу.¹⁴

Он је истакао да је режим у Пјонгјангу спреман да прихвати и конфедеративни тип уједињења. Хо Дам је истакао да су ови предлози наилазили на зид са друге стране. Он је оптужио званични Вашингтон и Сеул да желе да спрече мирољубиво и самостално уједињење корејског народа и да желе да га трајно и вештачки поделе на два дела. Хо Дам је у интервјују захвалио влади Југославије и њеним народима за подршку коју она пружа народу Кореје у његовој борби за уједињење. У њему је министар спољних послова ДНР Кореје оценио да су југословенско-корејски односи све бољи у свим областима (привреда, политика, спорт, култура) и да њихова два народа везује борба против страног агресора у Другом светском рату. У наставку интервјуа Хо Дам је дао основне принципе спољне политике ДНР Кореје. Нагласио је да се Пјонгјанг придржава принципа јачања међународних односа са пријатељским земљама и осталим државама на основу равноправности и поштовања територијалног интегритета, суверенитета и независности. Посебно истичући да се његова земља на принципима самосталности, бори за јединство социјалистичких земаља и збијеност међународног радничког покрета, министар иностраних послова ДНР Кореје је рекао: „Премда међу социјалистичким земљама постоје размимоилажења, сматрамо да оне могу у потпуности да иду ка јединству ако се придржавају четири основна принципа: иступање против империјализма, подржавање националноослободилачких покрета у колонијама и међународног радничког покрета,

¹⁴ Архив Југославије, фонд НИП „ Међународна политика“ 732 , Часопис Међународна политика, 1971-1973, број фасцикле Ф-6

сталног кретања напред према социјализму и комунизму, немешања у унутрашње послове других земаља“.¹⁵

„Данас многе земље у свету- рекао је даље министар спољних послова НДР Кореје- спроводе политику несврставања, и то одражава насушну жељу прогресивних народа, који иступају против сваког облика доминације и потчињавања у корист самосталног развитка земље“- рекао је министар иностраних послова НДР Кореје, додајући: „Ми активно подржавамо политику тих земаља, усмерену на несврставање, и улажемо напоре за јачање солидарности са њима“.¹⁶

Почетком маја је југословенска делегација предвођена председником Савезне скупштине Мијалком Тодорићем посетила ДНР Кореју. Она је у ДНР Кореји боравила од 3.5. до 8.5. 1973. на позив Сталног комитета Врховне народне скупштине ДНР Кореје у оквиру двадесетодневне турнеје по Азији у којој су поред ДНР Кореје посетили и: Бурму (Мјанмар), Јапан, Индонезију и Народну Републику Кину. У југословенској делегацији су били и: Васил Гривчев, Богдан Црнобрња, Светозар Стожинић, Ико Мирковић. Она је током посете Пјонгјангу водила разговоре са: 1) чланом Политичког бироа Радничке партије Кореје и потпредседником министарског савета Пак Сонг Чором, 2) министром финансија Ким Кен Рјеном, 3) замеником министра спољних послова Ри Чон Моком, 4) председником Сталног комитета Врховне народне скупштине Хванг Џанг Јобом, 5) председником ДНР Кореје и генералним секретаром Радничке партије Кореје Ким Ил Сунгом. Хванг Џанг Јоб је у част југословенске делегације приредио 3.5. увече банкет. Са корејске стране, на банкету су били: потпредседник Републике Канг Рјанг Ук, председник Сталног комитета Хванг Џанг Јоб, потпредседник владе и министар иностраних полова Хо Дам, члан Политбироа ЦК Радничке партије Кореје и потпредседник Административног савета Пак Сонг Чор, високи функционери владе и Радничке партије, представници оружаних снага ДНР Кореје и угледни представници јавног и културног живота главног града. Са југословенске стране су на банкету били поред делегације и отправник послова југословенске амбасаде Светислав Вучић и особље амбасаде. У току банкета су Хванг Џанг Јоб и Мијалко Тодорић одржали здравицу. Хванг Џанг Јоб је у здравици одао признање Југославији и истакао да она има велику и значајну улогу у

¹⁵ „ Политика ”, 28.4.1973.

¹⁶ „ Борба ”, 28.4. 1973.

покрету несврстаних и да представља подстрек свим народима који се боре за национално ослобођење и против страног агресора.

Ми се искрено радујемо, рекао је он, успесима владе и народа Југославије у борби за благостање и прогрес земље и високом међународном угледу који ужива Југославија желећи јој још веће успехе у будућности.¹⁷

Мијалко Тодорић је у здравици истакао да је ово прва званична посета једне југословенске парламентарне делегације ДНР Кореји и да сматра да ће ова посета допринети јачању и проширењу сарадње између две земље. Истакао је у здравици да Југославија и њени народи цене успехе народа ДНР Кореје у његовој националној борби за ослобођење и у социјалистичкој изградњи земље које су постигле под руководством председника ДНР Кореје и генералног секретара Радничке партије Кореје Ким Ил Сунга. Југословенска делегација је приликом боравка посетила индустријски град Хамхин (300 км североисточно од Пјонгјанга) и тамо су посетили комбинате машинске и хемијске индустрије. 15.5. се делегација вратила са турнеје по источној Азији. Шеф делегације Мијалко Тодоровић је оценио турнеју успешном. У последњим данима јуна 1973. је југословенска привредна делегација предвођена чланом Савезног извршног већа Бориславом Јовићем отпутовала у вишедневну посету НР Кини и ДНР Кореји. Делегација је у НР Кини провела 6 дана, а у ДНР Кореји 4 дана. Циљ посете је било проналажење услова за проширење и јачање економске и привредне сарадње Београда са Пекингом и Пјонгјангом до 1980. Југословенски привредници и њихови партнери из ДНР Кореје су у разговору заједно закључили да најбољи услови за јачање и проширење економске сарадње између њих постоје у: обојеној и црној металургији, размени робе широке потрошње, отварању рудника, изградњи лука и бродоградилишта. Крајем јула 1973. председник ДНР Кореје и генерални секретар Радничке партије Кореје Ким Ил Сунг је послао поруку председнику Југославије Јосипу Брозџу Титу. Поруку је предао отправник послова амбасаде ДНР Кореје Канг Ман Соу заменику савезног секретара за спољне послове Петрићу 1.8.1973. У њему је Ким Ил Сунг истакао задовољство што су односи између две земље све бољи.

¹⁷ „ Политика ”, 5.5.1973.

Изражавам своју дубоку захвалност другу Председнику и вашој влади за позитивне акције што их ваша земља врши у подршци нашем народу, у поновном националном уједињењу у Уједињеним нацијама и у другим међународним форумима као и на мерама чврсте солидарности предузетима у подршци писму парламентима и владама свих земаља света усвојеном на другом заседању пете Врховне народне скупштине наше земље.¹⁸ У поруци Ким Ил Сунг обавестио је Јосипа Броза Тита о плану од пет тачака за мирно уједињење земље. Тај план је предвиђао: 1) укидање стања војне конфронтације и смањивање затегнутости између севера и југа, 2) остварање вишеструке сарадње на пољу дипломатије, привреде, културе, политике и војске између Сеула и Пјонгјанга, 3) да у плановима будућег уједињења треба да учествује што шири број људи (народне масе свих слојева друштва севера и југа) и у циљу тога се предлаже стварање велике националне скупштине састављане од широких маса југа и севера, 4) да се успостави конфедерација Пјонгјанга и Сеула (оба дела би у почетку задржала своје политичке системе-Пјонгјанг социјализам, а Сеул-капитализам) под називом Конфедерална република Кореја, 5) да север и југ треба да инсистирају у ставу да је подела земље привремена и да треба да имају заједничку спољну политику. У поруци је Ким Ил Сунг такође истакао да Пјонгјанг и Сеул не треба одвојено да уђу у УН, већ треба уђу као једно под именом Конфедерална република Кореја и да је главни кочничар уједињења САД. Јосип Броз Тито је на ову поруку одговорио 21.8.1973. У одговору је такође изразио задовољство што су сарадња и односи између две земље све бољи. Истакао је да су досадашњи контакти показали да Пјонгјанг и Београд имају заједничке циљеве и интересе. Такође је у поруци изразио разумевање за решавање проблема уједињења Кореје и да је план од пет тачака добар корак ка мирољубивом решењу тог тешког проблема.

Поздрављајући Ваше најновије приједлоге до 23. јуна 1973. године, желим да истакнем да ће Југославија, као и до сада, у складу са својим могућностима, активно подржати напоре владе Демократске Народне Републике Кореје у циљу постизања самосталног мирољубивог уједињења земље.¹⁹

Са искреном надом да ће Ваши Напори, поштовани друже Председниче, уз подршку пријатељских земаља и прогресивних снага у свијету уродити плодом и да ће се наћи

¹⁸ АЈ, фонд 837, КПР, I-1/646

¹⁹ Исто.

путеви и начини да се вјештачки раздвојена Кореја и пријатељски корејски народ поново уједини мирним путем, упућујем Вам другарске поздраве и молим да примите изразе мог високог поштовања.²⁰

У августу 1973. делегација ДНР Кореје је посетила Југославију. Њу је предводио члан Политбироа и секретар ЦК РП Кореје Кан Донг Ги. Делегацију из Пјонгјанга дочекали су на београдском аеродрому: Будислав Шошкић члан Извршног бироа Председништва Савеза комуниста Југославије, заменик начелника Одељења за међународне односе и везе у Председништву СКЈ Звонко Грахек и отправници послова амбасада у Београду и Пјонгјангу Канг Ман Соу и Света Светислав Вучић. Током посете Кан Донг Ги водио је разговоре са Станетом Доланцем 22.8.1973., са председником југословенске државе Јосипом Брозом Титом у СР Словенији код Крања на Брду 23.8.1973. и са чланом Извршног бироа Председништва СКЈ Бориславом Шошкићем 24.8.1973. На почетку разговора са Јосипом Брозом Титом Кан Донг Ги је захвалио председнику Републике на пријему и на топлој добродошлицы који им је приређен.

У наставку, Кан Донг Ги је рекао да их је лично Ким Ир Сен послао у Југославију са задатком да упознају југословенске другове са ситуацијом у њиховој земљи и напорима које народ ДНР Кореје улаже у изградњу земље, са њиховим преокупацијама око уједињења земље, чију поделу јужнокорејски властодршци, уз помоћ САД, желе да овековече и најзад да се са представницима Савеза комуниста Југославије договоре о унапређењу, на што виши степен, односа и сарадње између две земље и партије.²¹ После је Кан Донг Ги прочитао писмо Ким Ил Сунга. У њему се истиче да ДНР Кореја придаје велику важност пријатељским односима са Југославијом. Истиче да иако су оне географски доста удаљене, да две земље везује: пријатељство из Другог светског рата, када су народи Кореје ратовали против јапанских империјалиста, а народи Југославије против немачких нациста и италијанских фашиста, а потом и чињеница да су обе земље сопственим снагама стекле независност, да изграђују социјализам у својим земљама и да воде независну спољну политику. Затим је Кан Донг Ги говорио о мерама и иницијативама које је његова земља предузела на међународној сцени поводом уједињења Кореје. Истакао је да Сеул уз помоћ САД-а и Јапана жели да овековечи трајну поделу

²⁰ Исто.

²¹ АЈ, фонд 837, КПР, I-3-a/61-4

земље и да форсира идеју пријема обе Кореје у УН. Кан Донг Ги је рекао да је Пјонгјанг против тога, јер сматра да би то водило ка ескалацији сукоба и затражио помоћ Југославије поводом тога и добио ју је. Такође је и у разговору са Јосипом Брозом Титом истакао да ДНР Кореја доста цени покрет несврстаних и да сматра да је он постао снажан фактор у међународној заједници. Приликом разговора је поставио питање присуства делегације ДНР Кореје на IV конференцији покрета несврстаних у Алжиру. Пјонгјанг се надао да ће бити примљен као посматрач и тиме добити прилику да изнесе своје мишљење и ставове о: уједињењу Кореје, питању пријема Кореје у УН и повлачењу страних трупа са југа Корејског полуострва. Истакао је да је његова земља свесна да ће то бити тешко, јер има земаља које сеprotivе њиховом присуству на конференцији и затражио помоћ Југославије поводом тога. Јосип Броз Тито је обећао подршку, рекавши да ће Југославија све учинити да ДНР Кореја постане посматрач и изразио жаљење што она није затражила помоћ раније, јер би у том случају Београд могао да лобира у корист Пјонгјанга у пријатељским земљама. Председник Републике је такође рекао да Југославија неће дозволити да Република Кореја (Јужна Кореја) буде присутна на конференцији у Алжиру. IV конференција покрета несврстаних се одржала у Алжиру од 5.9. до 10.9.1973. На скупу је било 75 држава пуноправних чланица покрета (међу којима су биле Југославија, Индија, Египат, Аргентина, Индонезија и др.) и 9 држава посматрача. Југословенску делегацију је предводио председник Републике Јосип Броз Тито. Југословенски председник је на конференцији осудио страну агресију на Индокину (Камбоџа и Вијетнам) и дао је подршку корејском народу у његовој борби да спречи трајну поделу земље.

Такође подржавамо напоре владе Демократске Републике Кореје за постизање мирољубивог уједињења земље, а тиме за отклањање жаришта могућих сукоба и јачање мира у том дијелу свијета.²²

На IV конференцији је пружена подршка напорима ДНР Кореје да на миран начин уједини корејски народ у једну државу.

Конференција подржава независну и мирољубиву акцију поновног уједињења коју је предузео корејски народ и захтева повлачење страних трупа из Јужне Кореје, и сматра да

²² Несврстани, Загреб, 1977, 109.

корејски проблем треба да буде решен без мешања споља.²³ На њој је усвојено 25 докумената. Међу њима је била усвојена Резолуција о проблемима Кореје којом је пружена јака подршка влади у Пјонгјангу да настави са политиком мирног уједињења. У њој је истакнуто да вештачка подела државе угрожава мир у свету. Захтева се право корејског народа да сам одлучује о својој судбини без страног мешања. У резолуцији су истакнута три кључна захтева: 1) повлачење страних трупа са југа Корејског полуострва, 2) да само уједињена Кореја може у УН и 3) право народа Кореје на мирно уједињење.

18.9.1973. је председник ДНР Кореје и генерални секретар Радничке партије Кореје Ким Ил Сунг је послао писмо југословенском председнику Јосипу Брозџу Титу. У писму је истакао задовољство усвајањем резолуције.

Једногласно усвајање на Конференцији на врху несврстаних земаља Резолуције о проблему у вези Кореје, захтевајући да се поступи тако се све стране трупе повуку из Јужне Кореје и да се оконча свако мешање са стране у односу на Кореју, захтевајући да се донесу одлуке на 28. заседању Генералне скупштине ОУН о повлачењу иностраних трупа стационираних у Јужној Кореји под заставом ОУН и распуштање „Комисије ОУН за уједињење и подизање Кореје“ и изјављујући да пријем Кореје у ОУН треба да се обави после уједињења Кореје или после успостављења конфедерације Севера и Југа у једну јединствену државу, све то је било велико охрабрење за борбу нашег народа за праведну ствар.²⁴

У писму се такође захвалио на подршци коју им је југословенски председник пружио на конференцији несврстаних, тако што је не само одржао говор у коме је подржао уједињење корејског народа, већ је и уложио велике напоре да се усвоји Резолуција о проблемима Кореје. Ким Ил Сунг је у писму истакао да је то по њему доказ чврстог пријатељства између Југославије и ДНР Кореје. Почетком марта 1974. је делегација СКЈ посетила ДНР Кореју на позив Радничке партије Кореје. Она је боравила у ДНР Кореји од 1.3.1974. до 8.3.1974. Делегацију је предводио члан Извршног бироа Председништва СКЈ Киро Глигоров. Ово је прва посета делегације Савеза комуниста Југославије Пјонгјангу. У југословенској делегацију су били: заменик начелника Одељења за међународне односе

²³ Несврстани од Београда до Београда, I том, Београд, 1979, 217.

²⁴ АЈ, фонд 837, КПР, I-1/647

Председништва СКЈ Грахек Звонко и саветник у Председништву СКЈ Лазовић Будимир. На аеродрому у Пјонгјангу су госте из Београда дочекали: амбасадор Југославије у ДНР Кореји Светислав Вучић, члан Политбироа РП Кореје и секретар ЦК Кан Донг Ги (домаћин и шеф корејске делегације у разговорима) и заменик начелника Одељења за међународне везе Ким Гул Хел. Истог дана су започели разговори. У разговорима између две делегације се разговарало о међусобним односима, као и о међународним питањима и проблемима. Обе стране су истакле задовољство чињеницом да су односи између њих све бољи. Приликом разговора су обе стране дале подршку народима: Индокине, муслиманских земаља, земљама Африке и Латинске Америке у борби против стране агресије и веома оштро су осудиле државни удар у Чилеу и збацивање председника Салвадора Аљендеа са власти. У разговорима је југословенска страна честитала народу Кореје на великом успеху, који је направио под вођством Ким Ил Сунга у трансформацији земље из пољопривредне у развијену индустријску земљу са независном политиком и привредом. Делегација РП Кореје је својим гостима из Београда честитала на великим успесима које су забележили под вођством председника Републике Јосипа Броза Тита у социјалистичкој изградњи земље и изразила је подршку југословенској независној, антиимперијалистичкој и мирољубивој спољној политици. На крају разговора су обе делегације истакле да ће ова посета допринети јачању веза и односа између две земље, две партије и два народа. 4.3.1974. је делегација СКЈ посетила родно место председника ДНР Кореје и генералног секретара РП Кореје Ким Ил Сунга и место Панманџом на 38 паралели које дели две Кореје. 7.3. је приређена свечана представа у част југословенске делегације. Корејска новинарска агенција (КЦНА) је објавила да је за њих изведена револуционарна опера „Цвет девојака“ и да је њеном извођењу присуствовало неколико високих корејских функционера. 8.3. је шефа делегације Киру Глигорова примио Ким Ил Сунг. Пријему су присуствовали: чланови југословенске делегације Звонко Грахек и Будимир Лазовић, амбасадори Југославије и ДНР Кореје у Пјонгјангу и Београду Светислав Вучић и Че Кук Ман, члан Политбироа ЦК РП Кореје и секретар ЦК Кан Донг Ги. Разговор је трајао сат времена и протекао је у пријатељској атмосфери и размени мишљења о тренутној сарадњи између две земље и о проблему корејског уједињења. Киро Глигоров је приликом пријема пренео Ким Ил Сунгу поздраве Јосипа Броза Тита и упутио му позив да посети Југославију. Ким Ил Сунг је прихватио позив. Председник ДНР Кореје

је у разговору истакао да је подела Кореје вештачка и да је она настала као последица војних планова две суперсиле (САД и СССР), да у обе Кореје живи исти народ, који природно тежи да се уједини. Истакао је да је главни камен спотицања уједињења присуство око 40 000 америчких трупа на југу Корејског полуострва. Истог дана се одржао у Пјонгјангу митинг југословенско-корејског пријатељства на којем је пред више од 2000 партијских активиста РП Кореје Киро Глигоров одржао говор. У њему је истакао да су народи Југославије добро упознати са борбом корејског народа за национално ослобођење.

Познато нам је, рекао је Глигоров, да су колонијално ропство, империјалистичка инвазија, разни притисци, неправедни уговори и ратно разарање претворили историју корејског народа у тешку борбу за одбрану својих природних богатстава, националне свести, културе и свега онога што чини суштинске карактеристике једног народа.²⁵ Истакао је у говору да је питање уједињења Кореје једно од главних на међународним скуповима. Киро Глигоров је рекао да Југославија подржава напоре Пјонгјанга да на мирољубив начин уједини земљу и да сматра да САД треба да повуче трупе са југа. У даљем говору је истакао да су обе земље прошле кроз дуг период стране експлоатације и да су у тешким условима (јапанска, италијанска и немачка окупација) избориле право да буду сами господари своје судбине.

Несаломљива привреженост принципу немешања и истрајност да останемо изван свих сфера утицаја наша је заједничка доследна и трајна пракса, рекао је Глигоров, истичујући да само национално независни и слободни народи могу бити и прави интернационалисти.²⁶

Истакао је да је Југославију и ДНР Кореју приближила чињеница да су обе земље одбациле усвајање политичких и економских модела социјализма који не одговарају њиховим потребама. У изградњу социјалистичког уређења кренуле су сопственим снагама и путем који одговара потребама њихових земаља. 11.3.1974. је председник ДНР Кореје и генерални секретар РП Кореје Ким Ил Сунг дао интервју „Вечерњим новостима“. На почетку интервјуа је истакао захвалност Југославији на подршци коју пружа Пјонгјангу и његовој борби за уједињење земље. Такође се захвалио учесницима IV конференције

²⁵ „Политика“, 9.3.1974.

²⁶ „Борба“, 9.3.1974.

несврстаних Алжиру на подршци коју су пружили на самој конференцији његовој земљи. „Корејски народ, подвукао је он високо цени резултате Четврте конференције несврстаних земаља на највишем нивоу и од свег срца изражава захвалност свим земљама које су на Конференцији уложиле искрене напоре за доношење резолуције о питању Кореје, изразио подршку и солидарност са нашом великом ствари-самосталног мирног уједињења“.²⁷ Истакао је, да је покрет несврстаних постао један од главних међународних фактора и да је подршка конференције у Алжиру дала његовој земљи подршку и ветар у леђа њеној борби за уједињење. Такође је навео да је она задала тежак ударац онима који желе да то спрече. У наставку интервјуа је говорио о ситуацији на Корејском полуострву. Подсетио је да су Сеул и Пјонгјанг започели дијалог у јулу 1972. и да су објавили заједничку декларацију заснивану на три принципа: на принципима самосталности, мирног уједињења и националне консолидације. Истакао је да је ДНР Кореја после објављивања заједничке декларације понудила неколико конкретних предлога да се она спроведе у живот, али да је налазила на зид са друге стране. Оптужио је Сеул да је од објављивања декларације учинио све да она остане само текст на парчету папира. Истакао је да су прошле године на заседању Генералне скупштине УН Вашингтон, Токио и Сеул поднели пројекат резолуције о пријему две Кореје у УН, али да им то није успело.

На заседању Генералне скупштине Уједињених нација дата је пуна подршка трима принципима за уједињење отаџбине, наведеним у Заједничкој изјави Севера и Југа, и донета је одлука о распуштању „Комисије Уједињених нација за уједињење и обнову Кореје“- оружја Сједињених Америчких Држава за агресију и мешање у наше унутрашње ствари.²⁸

На крају интервјуа је Ким Ил Сунг говорио о југословенско-корејским односима. Истакао је да су Југославија и ДНР Кореја пријатељске земље. Изразио је велико задовољство што су односи између њих све бољи и изнео уверење и наду да ће ти односи у будућности бити још бољи. Од 19.3. до 24.3.1974. у посети Југославији на позив Савезне скупштине је била парламентарна делегација ДНР Кореје. Ово је била прва званична и у исто време узвратна посета парламентарне делегације ДНР Кореје. Корејска делегација је током боравка посетила СР Србију и СР Хрватску. Њу је предводио генерални секретар

²⁷ „Борба“, 11.3.1974.

²⁸ „Вечерње новости“, 11.3.1974.

Централног народног комитета и посланик Врховне народне скупштине Рим Чун Чу. У делегацији су били: председник Административног савета провинције Хвангхебоукто и посланик Врховне народне скупштине Хан Ђи Сеуб, саветник у министарству спољних послова Ким Ђјаи Соук, шеф одсека у министарству спољних послова Им Конг Соу, преводилац за руски језик Ким Ђјаи Рок, реферант у министру спољних послова Ри Санг Ђјин (жена), председник савета за пољопривреду града Пјонгјанга Зум Кил Еун и лекар Ким Ик Хан. На београдском аеродрому су их сачekali: потпредседник Савезне скупштине Блажо Ђуричић и корејски амбасадор у Београду Че Кук Ман. Истог дана су делегације Савезне скупштине и Врховне народне скупштине ДНР Кореје предвођене Блажом Ђуричићем и Рим Чун Чуом започеле разговоре. На почетку разговора је Рим Чун Чу захвалио на гостопринству и у име скупштине, владе и народа ДНР Кореје пренео поздраве влади Југославије и њеним народима. Истакао је велико задовољство што има прилику да се упозна са достигнућима које је Југославија на челу са председником Јосипом Брозом Титом постигла у социјалистичкој изградњи земље. Рим Чун Чу је у разговору захвалио Југославији на подршци коју она пружа напорима његове земље да на мирољубив начин уједини земљу. Блажо Ђуричић је у разговору нагласио да је доста ојачала сарадња између две земље. После разговора је делегација ДНР Кореје обишла Авалу и Војни музеј на Калемегдану. На Авали су положили венац на гроб Незнаног јунака. Увече је у просторијама скупштине Нови Београд потпредседник Савезне скупштине Блажо Ђуричић приредио свечану вечеру у част делегације из Пјонгјанга. На вечери су били: Киро Глигоров, Маријан Брецељ, Мика Шпиљак, Радован Пантовић, Али Шукрија, Емил Лудвигер. Следећег дана 20.3. је у 11 h и 30 минута у Ужичкој 15 шефа корејске парламентарне делегације Рим Чун Чуа примио председник Републике Јосип Броз Тито. Пријему су присуствовали: председник и потпредседник Савезне скупштине Мијалко Тодоровић и Блажо Ђуричић и амбасадор ДНР Кореје у Југославији Че Кук Ман. Приликом пријема је Рим Чун Чу пренео личну поруку председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга Јосипу Брозу Титу. Он се захвалио председнику Републике на пријему и подршци коју Београд пружа Пјонгјангу на међународној сцени поводом питања уједињења корејског народа.

И прошле године сте Ви, друже Председниче, као и и други југословенски другови, на IV конференцији несврстаних на највишем нивоу у Алжиру активно радили на доношењу

добре резолуције која је допринела уједињењу наше земље; на XXVIII заседању Генералне скупштине ОУН, иступали сте против пријема „двеју Кореје“ у ОУН за који су се непријатељи залагали, као и за распуштање „Комисије ОУН за уједињење и обнову Кореје“, а на заседањима Интерпарламентарне уније и Светске здравствене организације – иступали сте за пријем наше земље у поменуте организације.²⁹

У разговору је шеф корејске делегације известио председника Југославије о ситуацији на Корејском полуострву. Обавестио га је да је ситуација заоштрена између Сеула и Пјонгјанга. Истакао је да Сеул уз подршку Вашингтона одбио план о мирољубивом уједињењу од 5 тачака, да пропагира пријем две Кореје у УН и да шири антикомунистичку пропаганду. Такође му је пренео да становништво Републике Кореје (Јужна Кореја) не подржава ту политику режима у Сеулу. Рим Чун Чу је у разговору истакао да је за мирољубиво уједињење Кореје неопходно да америчке трупе напусте југ Корејског полуострва. Он је пренео намеру председника Ким Ил Сунга да у Генералној скупштини УН поднесе резолуцију о повлачењу УН, тј. америчких трупа из Републике Кореје (Јужна Кореја) и затражио је подршку Југославије. Председник Републике Јосип Броз Тито је је обећао подршку. У наставку разговора је такође Рим Чун Чу изнео молбу Ким Ил Сунга председнику Републике, да Југославија као што је и до сада чинила настави да признаје ДНР Кореју као једини законити и легитимни режим корејског народа и да не признаје режим у Сеулу. Председник Југославије Јосип Броз Тито је услишио молбу. Истог дана је корејску делегацију примио председник Савезне скупштине Мијалко Тодоровић. Пријему су присуствовали: амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман, потпредседник Савезне скупштине Блажо Ђуричић, председник Одбора за Народну одбрану Друштвено-политичког већа Савезне скупштине, преводилац Јасмина Хациабдић, председник савета за пољопривреду главног града ДНР Кореје Пјонгјанга Зум Кил Еун, саветник министра спољних послова Ким Дјаи Соук и преводилац Ким Дјаи Рок. У разговору је Мијалко Тодоровић истакао задовољство што је парламентарна делегација ДНР Кореје дошла у посету Југославији. Поздрављајући прву корејску парламентарну делегацију у нашој земљи председник Тодоровић је нагласио топла пријатељска осећања наших народа према корејском народу, евоцирао утиске наше парламентарне делегације која је у мају 1973.године посетила

²⁹ АЈ, фонд 837, КПр, I-3-a/61-6

Кореју, изразио жељу да корејски народ што пре дође до уједињења, у чему му наша земља доследно пружа подршку, и пожелео делегацији да што боље упозна нашу земљу, њена достигнућа и проблеме.³⁰

Рим Чун Чу је у разговору захвалио на топлом пријему и гостопринству које му је указано за време боравка. Истакао је да Београд и Пјонгјанг повезују заједнички интереси изградње социјализма и заједничка борба за независност. Он је такође Мијалка Тодоровића упознао са дешавањима на Корејском полуострву и захвалио му се на подршци Југославије напорима његове земље да на мирољубив начин уједини земљу. Оба саговорника су током разговора један другог обавестила о социјалистичким достигнућима у својим земљама и пожелели један другом даље успехе у томе. 21.3.1974. је корејска делегација посетила СР Србију и СР Хрватку. У СР Србији су разговарали са потпредседником Републичке скупштине Радованом Пантовићем. Радован Пантовић је после организовао свечани ручак у свечаним просторијама скупштине СР Србије у част гостију из Пјонгјанга. На ручку су били: руководиоци из осталих југословенских република, представници Савезне скупштине и скупштине СР Србије. Увече је амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман приредио свечану вечеру поводом боравка парламентарна делегације ДНР Кореје у Југославији у хотелу „Југославија“. Корејска делегација је приликом посете СР Србији посетила Индустријско–пољопривредни комбинат „Београд“. Током посете СР Хрватске је делегацију из Пјонгјанга у Загребу примио потпредседник Сабора СР Хрватске Борис Бакрач. Њиховом разговору су присуствовали: председник Комитета Извршног већа Сабора за економске односе с иностранством Фрањо Ракнић и председник законодавно-правне комисије Сабора Стјепан Рајковић. 24.3. је парламентарна делегација ДНР Кореје отпутовала из Југославије. На београдском аеродрому су их испратили: амбасадор ДНРК у Београду Че Кук Ман и потпредседник Савезне скупштине Блажо Ђуричић. Крајем маја 1974. је делегација Радничке партије Кореје присуствовала 10. конгресу Савеза комуниста Југославије који се одржао у Београду од 27.5. до 30.5.1974. Њену делегацију су чинили: члан политичког комитета и секретар ЦК РП Кореје Јанг Хјонг Соб (шеф делегације), начелник Одељења за међународне односе ЦК РП Кореје Ким Јонг Нам, амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман, шеф секције у Одељењу за међународне односе ЦК РП Кореје Ри Хјонг Јон,

³⁰ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/II-16

референти у Одељењу за међународне односе ЦК РП Кореје Ким Донг Сан и Конг Сок Дју и преводилац за руски језик Ким Хи Су. Делегација је била смештена у хотел „Метропол“. Приликом боравка она је посетила СР Македонију и СР Босну и Херцеговину и разговарала је са председником скупштине Југославије Киrom Глигоровим и председником Републике Јосипом Брозом Титом. 16.5.1974. су вођени разговори са Киrom Глигоровим у скупштини Југославије. Разговор је трајао 1 h 25 минута. Почео је у 10 h и 5 минута, а завршио у 11 h и 30 минута. Разговору Кире Глигорова са делегацијом РП Кореје су присуствовали: заменик начелника Одељења за међународне везе и спољну политику Председништва СКЈ Грахек Звонко, члан Председништва СКЈ Кољ Широка, шеф Кабинета председника скупштине Југославије Лазовић Будимир, саветник СКСС РНЈ Мишо Дјукић и сарадник ССИП-а Предраг Вуксановић. У разговору је Киро Глигоров изразио задовољство што је делегација из Пјонгјанга присуствовала 10. конгресу СКЈ. Такође је изразио жаљење што због одржавања приредбе на стадиону ЈНА није могао да их лично дочека на београдском аеродрому. Киро Глигоров се приликом разговора присетио своје пријатељске посете ДНР Кореји истакавши да му је у сећању остао пријем код председника Ким Ил Сунга. Рекао је да је наше руководство његову посету пријатељској Кореји оценило као веома користан допринос даљем развоју односа између наших двеју социјалистичких земаља.³¹ Он је обавестио госте из ДНР Кореје да је у Југославији изашла књига са преводима најзначајних дела Ким Ил Сунга и да за њу влада велико интересовање. Јанг Хјонг Соб је у разговору захвалио на позиву за 10. конгрес. У разговору је истакао Кири Глигорову да се председник Ким Ил Сунг радо сећа његове посете Кореји и да је сам председник истакао да је та посета била од великог значаја за развој пријатељских односа и сарадње између две земље, две партије и њихових народа. Јанг Хјонг Соб је у разговору захвалио Кири Глигорову на подршци коју Југославија и СКЈ пружају ДНР Кореји и РП Кореји у њиховој борби да на миран начин уједини земљу. Такође је изразио задовољство што ће имати прилику да се лично и непосредно упозна са достигнућима које су народи Југославије под вођством председника Јосипа Броза Тита постигли у социјалистичкој изградњи земље. На крају је Јанг Хјонг Соб уручио поклон Киру Глигорову- вазу ручне израде са натписом СКЈ и 10. конгрес СКЈ од РПК.

³¹ Архив Југославије, фонд Савезна народна скупштина 160, Разговори председника скупштине СФРЈ Кире Глигорова са страним делегацијама и амбасадорима, 1974-1975, број фасцикле 1

На лицу вазе мотив приказује пејзаж језера Самцијеун, историјског места, везаног за борбе корејских патриота у ослободилачком антијапанском рату.³²

Почетком јуна 1974. је у Југославији боравио кандидат за члана Политбироа ЦК РП Кореје Ким Јонг Нам. Он се 3.6. састао са начелником Одељења за међународне везе Председништва ЦК СКЈ Обрадовић Владиславом. Ким Јонг Нам је том приликом захвалио Владиславу Обрадовићу на југословенској подршци поводом питања уједињења Кореје и истакао у разговору да многи грађани Републике Кореје (Јужна Кореја) подржавају њихов програм уједињења. Он је у разговору изнео молбу да Југославија прими одређен број људи из Републике Кореје (Јужне Кореје) који би радили на пропагирању идеје о уједињењу Кореје базираној на предлогу Пјонгјанга. Замолио је том приликом да се Јужнокорејцима не ударају пасоши приликом доласка и одласка из Југославије, јер у супротном не би могли да се врате у Сеул. Такође је изразио жељу да Пјонгјанг пошаље одређен број људи који би при њиховој амбасади радили са Јужнокорејцима. Почетком јула о овој молби су разговарали заменик начелника Одељења за везе са Републиком Корејом (Јужна Кореја) при ЦК РП Кореје Канг Сонг Лин и заменик Одељења за међународне односе и везе у Председништву ЦК СКЈ Грахек Звонко. Разговору су присуствовали: амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман, секретар југословенске амбасаде у Пјонгјангу Динић и сарадник Одељења за међународне односе и везе Председништва ЦК СКЈ Миљановић. Канг Сонг Лин је у разговору замолио да се што пре омогући долазак три партијска човека у Југославију који би истовремено одржавали везе са СКЈ и Јужнокорејцима и били веза ових људи из Сеула са владом у Пјонгјангу. Том приликом је замолио да се тој тројници радника обезбеде у Београду два стана, једна засебна кућа и два аутомобила, од којих би један имао југословенске регистрације, а други дипломатске. Југословенска страна је услишила ову молбу и жељу уз пар услова. Пјонгјанг је морао да доставља имена Јужнокорејаца који би долазили у земљу и да на време обавештава Београд када ти људи долазе, одакле и колико ће времена провести у Југославији.

³² АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/ I-24

Договорено је да сва лица која долазе из Јужне Кореје у нашу земљу морају да поседују одговарајуће легитимације (пасоше, путне исправе или слично) на основу којих би се могао утврдити њихов индентитет.³³

Договорено је да Југославија тим људима не ставља печате у пасоше о њиховом доласку и одласку из земље, већ би им издавала посебна документа о њиховом привременом боравку у земљи. Београд је прихватио долазак три партијска радника РП Кореје који би радили са Јужнокорејцима у Југославији на пропагирању идеје о мирољубивом уједињењу. Договорено је да њихов статус буде касније решен. Договорено да финансијске обавезе и трошкове и финансирање боравка ових партијских радника сноси влада у Пјонгјангу. 28.8.1974. су о статусу партијских радника из ДНР Кореје разговарали заменик начелника Одељења за међународне односе ЦК РП Кореје Пак Ил и заменик Одељења за међународне односе и везе Председништва ЦК СКЈ Грахек Звонко. Разговору су присуствовали: шеф одсека Одељења за међународне односе ЦК РП Кореје Ганг Гјонг Су, амбасадор ДНР Кореје у Југославији Че Кук Ман и сарадник Одељења за међународне односе и везе Председништва ЦК СКЈ Миљанић Драган. Пак Ил је предложио да се рад партијских радника обавља у Загребу преко агенције или уреда трговинске мисије при њиховој амбасади у Београду. Они би се поред своје главне мисије бавили и трговинским стварима.

Ако би се прихватио њихов предлог и позитивно решило питање статуса и локације, Пак Ил је рекао да ЦК њихове Партије моли следеће у вези смештаја и њиховог рада: а) три просторије и једно пријемно одељење (канцеларијске просторије); б) три двособна стана и ц) једна засебна кућа са пет соба, пожељно на периферији Загреба.³⁴

На састанку је гост из Пјонгјанга прихватио да партијски радници раде у оквиру њихове амбасаде у Београду, а Звонко Грахек је прихватио да они буду смештени у Загребу. У њиховом другом разговору 6.9.1974. је договорено да се после доласка ових људи и пре започињања њиховог рада одржи састанак на којем би били присутни: људи из ЦК СКЈ и ЦК СК Хрватске, та група из ДНР Кореје и представник амбасаде ДНР Кореје у Београду. Сврха састанка би била прецизирање рада групе и њен однос према ЦК СК

³³ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-25

³⁴ Исто.

Хрватске. На њиховом састанку је договорено да свака замена договора који се тиче рада групе партијских другова из Пјонгјанга у Загребу захтева обавештење Међународног одељења Представништва ЦК СКЈ. Пак Ил је на састанку замолио југословенску страну да им помогне да нађу смештај. Истакао је да би тај смештај требало да има телефон и телепринтер како би та група могла да преко њихове амбасаде у Београду буде у контакту са властима у Пјонгјангу. Остало је само прецизирање имена и статуса корејске мисије у Загребу. На састанку амбасадора ДНР Кореје Че Кук Мана и Звонка Грахека 14.11.1974. је договорено да се за потребе мисије ДНР Кореја отвори у Загребу генерални конзулат. 25.11.1974. су разговарали отправник послова ДНР Кореје Рим Чин Хо и Звонко Грахек. У разговору је Рим Чин Хо обавестио Грахека да је водио разговор са начелником конзуларног одељења у ССИП-у и да је на том састанку договорено да се делатност генералног конзулата ДНР Кореје у Загребу прошири на СР Хрватску и СР Словенију. У првој половини јануара 1975. је дошло до састанка између представника амбасаде ДНР Кореје и Извршног већа Хрватске. Циљ састанка је било проналажење просторија и станова за потребе генералног конзулата. Представници амбасаде су на састанку рекли да тренутно немају новац за куповину зграде за пословне просторије и резиденцију и да би они у почетку желели да потребне просторије узму у закуп. Истакли су да су нашли могућност да њихови службеници у почетку буду смештени у хотел „Сигет“. На крају састанка су замолили домаћине да им изађу у сусрет и да им се што пре реши питање закупа. У циљу решавања овог проблема су разговарали сарадник Одељења за међународне односе и везе Председништва ЦК СКЈ Драган Миљанић и саветник у Савету за односе са иностранством Михаљинец. Михаљинец је у разговору рекао да ће бити јако тешко изаћи у сусрет корејским захтевима у виду рентирање зграде за потребе њиховог конзулата, пошто у Загребу не могу да се нађу зграде и објекти за изнамљивање у року од годину дана. Истакао је да је Пјонгјанг предложио ЦК СК Хрватске да они купе зграде и објекте, а они би им плаћали кирију. ЦК СК Хрватске је на њихов предлог одговорио да тренутно није у финансијским могућностима да то уради. 30. јануара 1975. је дошло до састанка између Јо Муонг Схика и Хо Мука са представницима Извршног вијећа Сабора за односе са иностранством и бироа Извршног вијећа за конзуларне послове. Састанак је био одржан поводом отварања предстојећег генералног конзулата ДНР Кореје у Загребу. У разговорима су учествовали: саветник у Савету Извршног вијећа за односе са

иностранством Бранимир Бановић, саветник у Савету Извршног вијећа за односе са иностранством Иван Михаљинец и начелник Бироа Извршног вијећа за конзуларне послове Мира Дермановић. Корејска делегација је у разговору информисала југословенску страну да су се сместили у хотел „Сигет“ и да ту планирају да отворе кроз неколико месеци конзулат. Рекли су да закупили један одвојен спрат у хотелу. Такође су нагласили да је то привремено решење и да ће након окончања формалне процедуре давања сагласности од власти у Београду за отварање генералног конзулата у Загребу потражити погоднији стамбени објект у који би сместили породице и отворили службене просторије. Обавестили су југословенске домаћине да ће у генералном конзулату радити пет техничких лица и четири дипломатска представника. 21.2.1975. је председник ДНР Кореје и генерални секретар РП Кореје Ким Ил Сунг је послао поруку председнику Републике Јосипу Броз Титу. У поруци је Ким Ил Сунг замолио председника Републике да помогне његовој земљи да постане пуноправан члан покрета несврстаних и да спречи да се режим у Сеулу прикључи несврстанима. У њему је истакнуто да је Пјонгјанг добио подршку Индије, Шри Ланке и Кувајта. Поруку је предао потпредседнику Председништва Југославије Петру Стамболићу специјални изасланик Ким Ил Сунг Ри Дјонг Мок. Ри Дјонг Мок је у разговору са Петром Стамболићем замолио свог саговорника да Југославија уложи свој престиж и ауторитет који има у несврстанима на предстојећим састанцима на Куби (Хавана) и у Перуу (Лима), како би њихов захтев и молба за пуноправним чланством у покрету успео. Петар Стамболић је рекао да Југославија подржава учлањење ДНР Кореје.

С тим у вези потпредседник Стамболић је изразио своје лично мишљење да би укључивање још једне социјалистичке земље у редове несврстаних земаља само по себи представљало значајнију политичку чињеницу и могло да допринесе успешнијем и свестранијем ангажовању земаља које су се определили за такву политику.³⁵ Председник Републике Јосип Броз Тито је одговорио на поруку Ким Ил Сунга. Одговор је влади у Пјонгјангу предао југословенски амбасадор у ДНР Кореји Светислав Вучић. У одговору је југословенски председник рекао да Југославија подржава учлањење Пјонгјанга у покрет несврстаних и да влада у Београду лобира код других несврстаних земаља и код чланица Координационог бироа у корист тога. У поруци је истакао да би

³⁵ АЈ, фонд 837, КПР, I-1/649

пријем Пјонгјанга обогатио политику несврстаних, позитивно утицао на међународни положај ДНР Кореје и да би пријем омогућио афирмисање њених ставови поводом уједињења Кореје. У другој половини марта од 17.3. до 19.3.1975. је на Куби одржан министарски састанак Координационалног бироа покрета несврстаних. На њему је донета политичка декларација у којој се у једној тачки помиње Кореја. У тој тачки су чланице Координационалног одбора пружиле подршку напорима владе у Пјонгјангу да на мирољубив начин уједини земљу и затражиле су да стране војне трупе, пре свега америчке напусте Републику Кореју (Јужна Кореја). Такође је на састанку подржан пријем ДНР Кореје у покрет и препоручено да на предстојећој министарској конференцији несврстаних у Лими она буде примљена као пуноправни члан. У другој половини маја 1975. су разговарали генерални конзул ДНР Кореје у Загребу Пак Ил и Звонко Грахек. У разговору је Пак Ил обавестио Грахека да је конзулат започео са радом. Он је на састанку известио Грахека да један број особља у конзулату има дупле пасоше, да им један служи за боравак у Југославији, а други за одлазак из ње и да се нада да Београд неће правити проблеме око тога.

Пак Ил га је упознао да у Генералном конзулату ради тренутно Генерални конзул/иначе он је у ЦК РПК заменик начелника међународног одељења/, један шеф секције у ЦК РП Кореје, један заменик шефа секције, два организациона инструктора/ или два инспектора/, затим два лица професионалних дипломата и на крају две особе одговорне за економска питања.³⁶

Конзул је на састанку изнео молбу да један број њихових држављана добије југословенско држављанство. Звонко Грахек је на то одговорио да ће то тешко ићи и да је та молба фактички неостварива.

б) Посета председника Ким Ил Сунга Југославији 1975.

У другој половини маја 1975. румунски званичници су пренели југословенским функционерима жељу председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга да посети Југославију. У Букурешту је дошло до састанка секретара у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александра Грличкова и потпредседника ДНР Кореје Ким Донг Чјуа. Ким Донг Чју је у разговору поновио жељу председника ДНР Кореје да посети Југославију, ако му СКЈ,

³⁶ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-42

влада Југославије и председник Републике Јосип Броз Тито упуте званичан позив. Истакао је да би они желели да Ким Ил Сунга дочека југословенски председник. После овог састанка су званичници Југославије (Бакарић, Кардељ, Глигоров, Биједић, Минић) одлучили да предложе председнику Републике Јосипу Брозу Титу да позове Ким Ил Сунга да посети Југославију 5.6.1975. Они су одбили жељу корејских званичника да Ким Ил Сунга дочека председник Републике, истакавши да шефове држава који долазе у Југославију не дочекује југословенски председник, већ потпредседник Републике. 25.5. и 26.5.1975. амбасадор ДНР Кореје Че Кук Ман разговарао је са начелником управе Иسمетом Реџићем и са секретаром Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Станетом Доланцем. Разговори су се тicali посете председника ДНР Кореје и генералног секретара Ким Ил Сунга. У разговору са Реџићем је Че Кук Ман је рекао да ће Ким Ил Сунгова посета бити кратка, да ће трајати 2-3 дана и изнео молбу да Ким Ил Сунга дочека председник Југославије Јосип Броз Тито. Реџић је на то поновио да председнике/ премијере/ краљеве дочекује потпредседник Републике. На то је Че Кук Ман рекао да је направљен изузетак у случају Гадафија и изразио је молбу да се то учини и у случају Ким Ил Сунга. У разговору са Доланцем 26.5. је амбасадор ДНРК био обавештен да ће на Брду код Крања у СР Словенији бити организован званичан дочек и да ће ту председник Југославије Јосип Броз Тито дочекати председника Ким Ил Сунга. 28.5 је Пјонгјанг послао списак делегације која ће посетити Југославију. Међу члановима делегације је била и прва дама ДНР Кореје и жена Ким Ил Сунга, Ким Сонг Е. Председник ДНР Кореје и генерални секретар РП Кореје је са супругом Ким Сонг Е допутовао у Југославију 5.6.1975. Са председником Ким Ил Сунгом у посету Југославији допутовали су члан Политбироа и потпредседник НДР Кореје Ким Донг Чју, члан Политбироа и начелник Генералштаба корејске народне армије О Дин У, секретар ЦК Партије Рју Ђанг Сик, министар иностраних послова Хо Дам, министар за економске везе са иностранством Ђонг Сонг Нам и други корејски руководиоци.³⁷

На аеродрому „Брник“ код Крања су их у 17 h дочекали: потпредседник Председништва Југославије Владимир Бакарић, председник скупштине СР Словеније Маријан Брецељ, члан Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Видић Добривоје, потпредседник СИВ-а и савезни секретар спољних послова Милош Минић, председник Републичког извршног

³⁷ „ Политика експрес ”, 6.6.1975.

већа Маринц Андреј и југословенски амбасадор у Пјонгјангу Светислав Вучић. Председник Ким Ил Сонг је на аеродрому изразио задовољство на позиву да посети Југославију и том приликом је пренео поздраве владе ДНР Кореје, РП Кореје и корејског народа југословенским народима, СКЈ и влади Југославије. Изразио је задовољство чињеницом да су у последњих неколико година њихови односи све бољи и да се нада да ће ова његова посета учврстити пријатељске односе између две земље. После је Ким Ил Сунг заједно са југословенским руководиоцима отишао на Брдо код Крања. Тамо га је сачекао председник Републике Јосип Броз Тито заједно са супругом Јованком Броз. Дочеку су присуствовали и: председник СИБ-а Џемал Биједић, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц са супругом, председник Председништва СР Словеније Крајгер Сергеј, председник ЦК Словеније Франце Попит, члан СИБ-а др Борислав Јовић, начелник Генералштаба ЈНА генерал-пуковник Поточар Стане и амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман. Председнику ДНР Кореје је приређен свечан и срдчан дочек.

Војна музика интонирала је химне двеју земаља, испале су почасне салве из артиљеријских оруђа, а председници Ким Ил Сунг и Тито обишли су заједно почасни батаљон југословенске народне армије.³⁸

После дочека су Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито започели корејско-југословенске разговоре. Разговор је вођен у пријатној и пријатељској атмосфери и трајао је 1 сат. У њему су два саговорника разменила мишљења о разним билатералним и међународним питањима и ситуацијама. После разговора се председник ДНР Кореје Ким Ил Сунг заједно са супругом Ким Сонг Е и са остатком делегације одвезао у вилу „Блед“ на Бледу, која је била његова резиденција током боравка у Југославија. Шестог јуна ујутру је члан Политбироа ЦК РП Кореје и потпредседник Ким Донг Чју са делом корејске делегације у пратњи председника ЦК СК Словеније Франце Попита посетио предузеће „Искра“ у Лабурама код Крања. Тамо су их дочекали и поздравили: председник Републичког већа Савеза синдиката Словеније Јанез Барборич, заменик секретара Извршног комитета Председништва ЦК СК Словеније Маја Јанжич, председник општине Крањ Стане Волич, секретар комитета ЦК Хенрик Петернељ и представници предузећа „Искра“. Ким Донг Чјуа су представници „Искре“ упознали са радом, достигнућима и развојем предузећа. У

³⁸ „ Политика ”, 6.6.1975.

10 h и 30 минута су председници ДНР Кореје и Југославије Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито наставили разговор. Трајао 2 сата и завршио је у 12 h и 30 минута. Разговорали су о билатералним односима између две земље и о међународним питањима, где су акценат ставили на покрет несврстаних, Балкан, Блиски исток, на питање уједињења Кореје. Председник Јосип Броз Тито је рекао госту из ДНР Кореје да Југославија подржава пријем ДНР Кореје у покрет несврстаних и да ће се потрудити да Пјонгјанг постане пуноправан члан покрета. Што се тиче ситуације на Балкану југословенски председник је истакао да је она много боља него раније, али да постоји могућност избијања рата између Грчке и Турске због ситуације на Кипру. Што се тиче ситуације на Блиском истоку председник Јосип Броз Тито је информисао госта из Пјонгјанга да САД својом безусловном подршком Израелу угрожава мир и да би у случају новог сукоба између Израела и арапских земаља Југославија стала на страну арапских земаља и помагала им. Што се тиче питања уједињења Кореје југословенски председник је поновио подршку напорима Пјонгјанга да уједини земљу. Корејски председник Ким Ил Сунг је у разговору рекао да је то питање могуће решити на два начина: на мирољубив начин или револуционарним путем. Истакао је да због присуства америчких трупа на југу Корејског полуострва немогуће уједињење револуционарним путем. Такође је истакао да америчка подршка тренутном режиму у Сеулу онемогућава уједињење.

За уједињење Кореје било би од великог значаја када би Американци престали да пружају подршку садашњем јужнокорејском руководству и када би власт могле преузети демократске снаге.³⁹

Он је оптужио режим у Сеулу да заједно са САД и Јапаном ради на пријему обе Кореје у УН. Истакао је да је његова земља против тога и поновио предлог и став Пјонгјанга да уједињена Кореја у облику конфедерације приступи УН. Што се тиче билатералних односа, обојица лидера су истакла задовољство чињеницом да су они све бољи. По завршетку разговора Ким Ил Сунгу је председник градске скупштине Љубљане Тоне Кович уручио велико признање главног града Словеније- бронзану статуету „Илегалац“, симбол Љубљане и верну копију споменика који се налази код Музеја НОБ. Овоме су присуствовали: председник Југославије Јосип Броз Тито, прва дама Југославије Јованка Броз, супруга председника ДНР Кореје Ким Сонг Е, део корејске делегације, Видић,

³⁹ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/1-45

Минић, Доланц, Биједић, Бакарић и Кардељ. У 13 h су у резиденцији код Краља на Брду председник Југославије и прва дама Југославије Јосип Броз Тито и Јованка Броз приредили свечани ручак у част председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга и његове супруге Ким Сонг Е. Ручку су присуствовали: члан Политбироа и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју, члан Политбироа и начелник Генералштаба корејске народне армије О Дин У, секретар ЦК Рју Ђанг Сик, министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам, министар за економске односе са иностранством ДНР Кореје Ђонг Сонг Нан, амбасадор ДНР Кореје у Југославији Че Кук Ман, потпредседник Председништва Југославије Владимир Бакарић, члан Председништва Југославије Едвард Кардељ са супругом, председник Савезног извршног већа (СИВ-а) Џемал Биједић, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, председник Председништва СР Словеније Сергеј Крајгер, потпредседник СИВ-а и савезни секретар спољних послова Милош Минић, члан Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Видић Добровоје, начелник Генералштаба ЈНА генерал-пуковник Поточар Стане и југословенски амбасадор у Пјонгјангу Вучић Светислав. На ручку су председници Јосип Броз Тито и Ким Ил Сунг су одржали и разменили здравице. Југословенски председник је у здравици истакао задовољство што је председник ДНР Кореје дошао у званичну посету Југославији и у име државе, СКЈ, своје и у име своје супруге пожелео Ким Ил Сунгу, његовој супрузи Ким Сонг Е и остатку корејске делегације топлу добродошлицу. Истакао да је Југославија председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга дочекала као шефа једне веома пријатељске земље. Наши народи гаје широке симпатије и поштовање према Вама, друже Предсједниче, у чијој се се личности, на такав особен начин, персонификује борба корејског народа и његове тежње за слободом, независношћу и уједињењем.⁴⁰

Такође је изразио задовољство чињеницом да су односи између две партије и две државе све бољи и изразио је наду ће ова посета дати снажан подстицај јачању веза и пријатељства између две земље. У наставку здравице председник Јосип Броз Тито је поновио подршку Југославије пуноправном учлањењу Пјонгјанга у покрет несврстаних и напорима владе ДНР Кореје да на мирољубив начин уједини земљу.

⁴⁰ АЈ, фонд 837, КПр, I-3-а/61-7

Ми поздрављамо Ваше напоре за мирољубиво и демократско уједињење земље и дајемо пуну подршку ставовима које сте формулисали у програм од 5 тачака.⁴¹

Том приликом је истакао да је први корак ка томе повлачење америчких трупа са југа Корејског полуострва. На крају здравице је Јосип Броз Тито наздравио председнику ДНР Кореје Ким Ил Сунгу и његовој супрузи Ким Сонг Е, за просперитет ДНР Кореје и њено брзо уједињење, као и за пријатељство југословенских народа и народа ДНР Кореје. Председник Ким Ил Сунг је на почетку здравице захвалио председнику Југославије и његовој супрузи и грађанима Словеније на гостопринству и срдачном дочеку и пренео је поздраве своје владе, партије и корејског народа влади Југославије, СКЈ и југословенским народима. У здравици је истакао да Југославија и ДНР Кореја имају славну и револуционарну прошлост, истакавши да су у прошлости заједно водили антифашистичку и антиимперијалистичку борбу против Јапана, Немачке и Италије и да су сад чврсто везани пријатељством на путу социјалистичке изградње земље. Такође је навео да су се односи између две земље веома побољшали и продубили у последњих неколико година. Ми смо чврсто уверени да је наша садашња посета Југославији преломни тренутак за даље продубљивање узајамног поверења и осећање пријатељства међу нама и за проширење и развој новог високог степена пријатељства и сарадње међу нашим двома партијама и земљама.⁴²

Он је у наставку здравице говорио о покрету несврстаних, рекавши да покрет има велики значај за земље трећег света у борби против спољне агресије и да он постаје све битнији фактор у решавању многобројних међународних проблема. Истакао је да ДНР Кореја подржава политику несврстаних и да жели да постане њихов члан. Ким Ил Сунг је у здравици изразио задовољство што је на Координационалном бироу несврстаних донета препорука о пријему ДНР Кореје у покрет несврстаних и захвалио се председнику Јосипу Брозу Титу, влади Југославије и њеним народима на подршци и напорима које су југословенски званичници уложили да Пјонгјанг постане члан покрета несврстаних, као и на подршци њиховим напорима да на мирољубив начин уједине Кореју. На крају здравице је Ким Ил Сунг наздравио за пријатељство народа Кореје и југословенских народа, за процват и развитак Југославије и за здравље председника Југославије Јосипа Броза Тита и

⁴¹ „ Политика експрес ”, 7.6.1975.

⁴² „ Политика ”, 7.6.1975.

његове супруге Јованке Броз. У послеподневним часовима је дошло до састанка између члана Савезног извршног већа (СИВ) др Борислава Јовановића и министра за економске односе са иностранством ДНР Кореје Ђонг Сонг Нама. Разговарали су о привредној сарадњи између две земље. Обе стране су констатовале да постоје услови за унапређивање привредне сарадње између њих. Истакли су да је прошле године (1974.) трговинска размена између њихових земаља износила 30 милиона америчких долара. Увече је председник ДНР Кореје Ким Ил Сунг са супругом Ким Сонг Е и са остатком пратње присуствовао културној приредби на Бледу у вили „Блед“. Сутрадан 7.6. су у преподневним часовима жена председника Ким Ил Сунга Ким Сонг Е и прва дама Југославије Јованка Броз посетиле Љубљану, Музеј људске (народне) револуције и робну кућу „Емона“. Оне су у музеју у пратњи управника музеја Антона Авцеваца разгледале стални део изложбе са експонатима и историјским документима о развоју радничког покрета у Југославији и НОБ. Истог преподнева је вођено неколико разговора између југословенских и корејских званичника и партијских руководиоца. Прво су се састали председник ДНР Кореје Ким Ил Сунг и председник СИВ-а Џемал Биједић у присуству савезног секретара спољних послова Милоша Минића, спољно-политичког саветника председника СИВ-а Николе Чичановића и корејског министра спољних послова Хо Дама. На почетку састанка је Ким Ил Сунг рекао да би волео да посети и друге делове Југославије и да се упозна са радним достигнућима југословенских народа. Главна тема разговора је била билатерална и привредна сарадња између две земље. Обојица су се сложила да се образује мешовита комисија за привредну сарадњу. На крају састанка је Ким Ил Сунг позвао Џемала Биједића да посети ДНР Кореју и Биједић је прихватио позив. У 9 h и 30 минута су се састале делегације СКЈ и РПК предвођене секретаром Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Станетом Доланцем и председником ДНР Кореје и генералним секретаром РПК Ким Ил Сунгом. Атмосфера на састанка је била пријатељска и пријатна. У разговорима су поред њих двојице учествовали: председник ЦК СК Словеније и члан Председништва СКЈ Попит Франце, члан Извршног комитета и члан Председништва ЦК СКЈ Видић Добривоје, члан Председништва ЦК СКЈ Јоже Смоле, помоћник начелника Одељења за међународне односе и везе Председништва ЦК СКЈ Роналд Стрелец, амбасадор Југославије у ДНР Кореји Светислав Вучић, амбасадор ДНР Кореје у Југославији Че Кук Ман, кандидат за члана Политбироа РПК Рју Ђанг Сик, члан

Политбироа и секретар ЦК РПК и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју, заменик начелника Међународног одељења ЦК РПК Ким Гил Хјон. Ким Ил Сунг је на састанку истакао задовољство све успешнијем развијању односа између две земље и истакао наду да ће односи у будућности бити још бољи.

Он се заложио за даље проширење и продубљивање међупартијске сарадње, како би се што пре надокнадило оно што је у прошлости, пре нормализације наших односа изгубљено.⁴³

Стане Доланц се сложио са овим и стакао да је СКЈ спреман да унапреди сарадњу две партије. У ту сврху је направљен план о међународној међупартијској сарадњи Београда и Пјонгјанга.

Планом је између осталог предвиђена размена партијских делегација, студијских група и предавача, позитивно се оцењује и сарадња осталих друштвено-политичких организација и подржани предлози за њено унапређивање.⁴⁴

У даљем разговору је Стане Доланц упознао Ким Ил Сунга са политичким циљевима покрета несврстаних, улогом СКЈ у југословенском друштву и са самоуправним системом у Југославији. У 10 h су се састали министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам и савезни секретар за спољну политику Милош Минић. Разговор је трајао 2 h и 30 минута. Хо Дам је на почетку сусрета истакао задовољство што се председник Југославије сусрео са председником ДНР Кореје. Он је пренео Милошу Минићу да је у разговорима између двојице председника постигнута сагласност о свим међународним и билатералним питањима. Главне теме разговара Минића и Хо Дама су биле: међусобна сарадња између две земље и најважнија међународна питања. Што се тиче међусобне сарадње, обе стране су се сложиле да је треба проширити и у циљу тога су направиле план у неколико корака. Први корак је био да се што пре формира мешовити комитет за економску сарадњу (његово оснивање је договорено на настанку Цемала Биједића и Ким Ил Сунга). Договорено да обојица код својих влада убрзају процедуру одређивања чланова тог комитета. Други корак је био закључивање дугорочног уговора о економској сарадњи. Трећи корак је било међусобно упознавање привредних организација Југославије и ДНР Кореје. Четврти корак је била војна сарадња између њих. Што се тиче међународних

⁴³ АЈ, фонд 837, КПР, I-3-a/61-7

⁴⁴ „Борба”, 8.6.1975.

питања доминирало је питање пријема Пјонгјанга у покрет несврстаних. Милош Минић је рекао да Југославија подржава пријем ДНР Кореје у покрет. Истакао је, да је на самиту несврстаних у Хавани постигнут концензус о препоруци пријема ДНР Кореје. Нагласио је да би главни проблем пуноправном пријему Пјонгјанга на министарској конференцији несврстаних у Лими могао да буде став Малезије, која је на конференцији заступала став да и Република Кореја (Јужна Кореја) треба да постане члан покрета и даље кључно да ДНР Кореја има подршку афричких и азијских (посебно Индонезије) чланица покрета. Хо Дам се у разговору захвалио Милошу Минићу на југословенској подршци напорима Пјонгјанга да постане део покрета. Истакао је да је један од главних циљева спољне политике владе ДНР Кореје пријем у покрет несврстаних и спречавање покретања пријема режима у Сеулу у покрет.

Хо Дам каже да они сматрају најважнијим да се раскринка Јужна Кореја пред највећим бројем несврстаних земаља и да се ове убеди да Јужна Кореја нема квалификација које су потребне за пријем.⁴⁵

На крају су обојица истакли задовољство резултатима разговора. После подне је Ким Ил Сунг са супругом Ким Сонг Е у вили „Блед“ приредио свечани ручак у част југословенског председника Јосипа Броза Тита и његове супруге Јованке Броз. На ручку су поред њих били : Бакарић Владимир, Едвард Кардељ са супругом, Стане Доланц са супругом, Сергеј Крајгер, Попит Франце, Милош Минић, Добривоје Видић, Маријан Брецељ, др Јовић Боровоје, Стане Поточар и цела делегација ДНР Кореје. За време ручка су председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито одржали здравице. Ким Ил Сунг је на почетку здравице изразио захвалност брачном пару Броз и осталим југословенским функционерима на доласку на ручак. Истакао је да у Југославији наишао на пријатељски пријем. Такође је у здравици са задовољством рекао да се све боље развијају пријатељски и братски односи између југословенских народа и народа ДНР Кореје.

Односи братског пријатељства и сарадње између корејског и југословенских народа и убудуће ће се развијати и проширивати у општој борби против империјализма, у име победе велике ствари социјализма и комунизма.⁴⁶

⁴⁵ АЈ, фонд 837, КПР, I-3-a/61-7

⁴⁶ „ Политика “, 8.6.1975.

Ким Ил Сунг је нагласио у здравици да ће ова посета омогућити учвршћивање и развој пријатељских односа између Југославије и ДНР Кореје, југословенских народа и корејског народа и СКЈ и РПК. На крају је наздравио за: за процват и развој Југославије, за здравље председника Југославије Јосипа Броза Тита и његове супруге Јованке Броз, за пријатељство и братство југословенских народа и народа ДНР Кореје и за здравље југословенских функционера и званичника. Председник Републике Јосип Броз Тито је у одговору на здравицу корејског председника истакао још једном задовољство што је Ким Ил Сунг посетио Југославију. У здравици је истакао да су њихове две земље упркос својим унутрашњим специфичностима и географским удаљеностима веома блиске једна другој. У наставку је Јосип Броз Тито рекао да ће ова посета бити велики подстицај даљем развоју односа између две земље. Истакао је да су се народи Југославије увек дивили борби народа ДНР Кореје за независност и њиховим достигнућима у изградњи земље. У здравици је југословенски председник истакао да Југославија подржава планове и напоре владе у Пјонгјангу да на мирољубив начин уједини земљу и изразио је наду да ће ДНР Кореја учествовати на самиту покрета несврстаних у Коломбу (Шри Ланка) као пуноправни члан покрета. На крају здравице је наздравио за: здравље Ким Ил Сунга и његове супруге Ким Сонг Е и пријатељство и сарадњу корејског и југословенских народа. У послеподневним сатима је у вили на Брду код Крања одржан пленарни састанак државно-партијских делегација Југославије и ДНР Кореје. Трајао је 2 h и 15 минута. Почео је у 18 h и 30 минута и завршио је у 20 h и 45 минута. Делегацију су предводили председник Југославије и СКЈ Јосип Броз Тито и председник ДНР Кореје и генерални секретар РПК Ким Ил Сунг. Делегацију Југославије су чинили: потпредседник Председништва Југославије Владимир Бакарић, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, председник ЦК СК Словеније Франце Попит, потпредседник СИБ-а и савезни секретар за спољне послове Милош Минић, члан Извршног комитета председништва ЦК СКЈ Добривоје Видић, члан СИБ-а Јовић Борислав, генерал-пуковник начелник Генералштаба ЈНА Поточар Стане, амбасадор Југославије у Пјонгјангу Светислав Вучић, шеф Кабинета председника Републике Александар Шокорац, саветник председника Републике за спољно-политичка питања Анђелко Блажевић, помоћник савезног секретара за спољне послове Милијан Коматина, заменик начелника Управе за Далеки исток, Индокину и Пацифик у СИБ-у Живко

Кнежевић. У корејској делегацији су били: члан Политбироа ЦК РПК, секретар ЦК партије и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју, члан Политбироа ЦК РПК, секретар ЦК партије и начелник Генералштаба корејске народне армије О Дин У, кандидат за члана Политбироа ЦК РПК и секретар ЦК партије Рју Ђанг Сик, члан РПК, потпредседник Административног савета и министар спољних послова Хо Дам, члан РПК и министар за спољне економске везе и односе Ђонг Сонг Нам и амбасадор ДНР Кореје у Југославији Че Кук Ман. На састанку је владала пријатна и пријатељска атмосфера. На њему су прво Јосип Броз Тито и Ким Ил Сунг разговарали о резултатима досадашњих разговора делегација двеју земаља. Обојица лидера су са задовољством констатовали да о свим питањима о којима су разговарали представници њихових земаља имају ако не идентична, онда веома слична мишљења. Такође су су констатовали да је сарадња између њихових земаља све боља, али да ту има још простора за унапређивање посебно на економском плану. Обе стране су на састанку хвалиле успехе које су обе стране постигле у социјалистичкој изградњи земље.

Југословенска страна је високо оценила велике успехе, које је постигао корејски народ под руководством РПК на челу са другом Ким Ил Сунгом у социјалистичкој револуцији и изградњи на основу спровођења у живот револуционарне линије независности, самосталности и самоодбране, која представља оваплоћење његове идеје Џу Че и за кратко време преобратила своју, у прошлости заосталу земљу, у социјалистичку индустријску државу са чврстом базом самосталне националне индустрије.⁴⁷

Корејска страна је поздравила крупне успехе које су народи Југославије под руководством СКЈ на челу са другом Титом постигли у изградњи социјалистичког друштва на основама самоуправљања и пожелела им још веће успехе.⁴⁸

Такође су председник Југославије и остали чланови југословенске делегације на пленарном састанку поновили подршку пуноправном учлањењу Пјонгјанга у покрет несврстаних и његовим напорима да на мирољубив начин уједини земљу. У наставку састанка су лидери делегација Јосип Броз Тито и Ким Ил Сунг разговарали о стању у међународним односима и у комунистичком покрету. Обојица председника су истакли у

⁴⁷ АЈ, фонд 837, КПр, I-3-a/61-7

⁴⁸ Исто.

разговору да је у свету дошло до јачања социјализма и националног ослобођења народа који су били дуго под колонијалном влашћу. Они су поздравили победе народа Камбоџе и Вијетнама против стране агресије и победе националноослободилачких покрета у Гвинеји Бисао, Мозамбику, Анголи и на Зеленоратским острвима. Што се тиче ситуације у комунистичком покрету двојица председника су се сложила да је неприхватљиво формирање једног комунистичког центра у Москви и да је једини начин да се јединство комунистичког покрета и лагера оствари само ако се не буде мешало у унутрашње ствари других комунистичких партија. Обојица лидера су у наставку разговора један другог упознали са лошим искуствима које су имале са најјачим и најважнијим комунистичким државама: Совјетским Савезом и Народном Републиком Кином. Јосип Броз Тито је свог госта упознао са лошим искуством и сукобом Југославије са СССР. Истакао да је сукоб са лидером Совјетског Савеза Стаљином избио 1948. пошто је Југославија одбила да постане совјетски сателит. Истакао је да се тада Југославија нашла у тешкој ситуацији. Рекао да је тада Београд пошто је Стаљин отказао све финансијске аранжмане био приморан да тражи кредите од Запада, по како је председник Републике рекао неповољним условима. Рекао је за добијање кредита Југославија морала да врати предратне дугове Краљевине Југославије и да је Југославија успела да те дугове врати за 12 година. Јосип Броз Тито је рекао да је период лоших односа са СССР потрајао до смрти Стаљина и да му је приликом посете Београду 1955. године лидер СССР Никита Хрушчов рекао да је Стаљин погрешно. Председник је истакао да су сада односи између Београда и Москве добри. Ким Ил Сунг је југословенског председника упознао са лошим искуством Пјонгјанга са Пекингом у време кинеске културне револуције. Истакао је да је тада дошло до погоршања односа између две земље.

За време кинеске културне револуције, они су на нашим границама постављали звучнике преко којих су нас грдили.⁴⁹

Ким Ил Сунг је рекао југословенском председнику да се тада Пјонгјанг нашао у веома тешкој ситуацији. Истакао је да због присуства америчких трупа на југу Корејског полуострва ДНР Кореја није смела да од НР Кине направи непријатеља, па зато није учествовала у антикинеској пропаганди у време сукоба СССР и НР Кина, нити су њени

⁴⁹ Исто.

медији писали о кинеској културној револуцији. Председник ДНР Кореје је рекао да су се касније званичници НР Кине извинили за ово понашање. На крају састанка и разговора Јосип Броз Тито је позвао Ким Ил Сунга да следеће године проведе одмор у Југославији. Председник ДНР Кореје Ким Ил Сунг је прихватио позив и том приликом позвао југословенског председника да посети ДНР Кореју, ако му то обавезе и здравствено стање дозволе. Јосип Броз Тито је прихватио позив. Сутрадан 8.6.1975. су разговарали министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам и савезни секретар спољних послова Милош Минић. У разговору је Хо Дам упознао свог југословенског колегу са проблемима које је Пјонгјанг имао прво са Пекингом, а онда са Москвом у време кинеске културне револуције. Напоменуо је да Пекинг био доста непријатељски расположен према његовој земљи и да је као један израз непријатељства прекинуо испоруку нафте (ДНР Кореја је преко НР Кине увозила нафту). Хо Дам је рекао да је тада влада његове земље одлучила да од владе у Москви затражи нафту, што је Москва одобрила, али уз услов. СССР је тражио од Пјонгјанга да се прикључи антикинеској кампањи. ДНР Кореја је то одбила и СССР је прекинуо испоруке нафте. Хо Дам је у разговору нагласио да је корејска страна на пленарном састанку делегација двеју земаља сазнала да је и Југославија имала веома слично искуство са СССР. У наставку су разговарали о састанку Координационалног бироа покрета несврстаних у Хавани (Куба). Корејског министра спољних послова је занимало држање и понашање домаћина када се одлучивало о захтеву ДНР Кореје да буде примљена у покрет. Милош Минић је рекао да је Хавана подржала захтев Пјонгјанга и да је одлука о томе донета једногласно на Координационалном бироу покрета несврстаних. На то је Хо Дам рекао да они имају другачије информације и искуство о понашању Кубе на састанку. Пренео је југословенском домаћину да су се они (Кубанци) лоше понашали према делегацији ДНР Кореје. Наиме истакао је да им је пре састанка Координационалног бироа Фидел Кастро обећао подршку, али да је за време заседања бироа званична Хавана променила став и да је то урадила због притиска СССР који се противио жељи Пјонгјанга да приступи несврстанима. Овом приликом је Хо Дам упознао савезног секретара спољних послова Југославије са непријатним сусретом, који је имала делегације ДНР Кореје приликом повратка са Кубе (она је приликом повратка у Пјонгјанг свратила у Москву) имала са замеником министра спољних послова СССР Кузњецовим. Наиме је Кузњецов шефа делегације ДНР Кореје, заменика министра спољних послова на састанку

питао зашто влада у Пјонгјангу жели да постане део покрета несврстаних, рекавши да социјалистички режим из Пјонгјанга нема шта да тражи у том антисовјетском покрету. На то је заменик спољних послова ДНР Кореје рекао да је у националном интересу његове владе да Пјонгјанг постане и буде пуноправни део несврстаних.

Шеф корејске делегације одговорио је Кузњецову да корејско руководство сматра да је политика несврстаности антимиеријалистичка и антиколонијалистичка политика, да НЗ воде борбу за независност, за равноправност, за мир и безбедност за сарадњу на основу равноправности, да се међу њима налазе и социјалистичка Југославија и социјалистичка Куба, па према томе може и социјалистичка Кореја бити пуноправни члан НЗ.⁵⁰ Кузњецов је на то рекао да Москва има разумевање за Београд и Хавану пошто су оне у покрету од самог почетка, али је опет поновио да више ниједна социјалистичка земља нема шта да тражи у покрету где већина земаља води антисовјетску политику. Хо Дам је обавестио Милоша Минића да је уследила оштра расправа поводом тога између заменика министара спољних послова ДНР Кореје и СССР. Расправа је трајала 2 h и на крају је свака страна остала при свом ставу, што је изазвало незадовољство друге стране. Истог дана је председник Ким Ил Сунг са супругом Ким Сонг Е заједно са председником Републике Јосипом Брозом Титом и првом дамом Јованком Брозом посетио Бохињско језеро. Време је било лепо, без кише, идеално за боравак на Бохињском језеру. Они су тамо скоро боравили 4 h. Са њима су били: Владимир Бакарић, Едвард Кардељ, Стане Доланц, Франце Попит, Добривоје Видић. Тамо су били на имању Логар Марије. Она је поздравила госте из Пјонгјанга. Тамо их је дочекала у горењској народној ношњи девојчица Печко Кармен из Средње Васи. Она је председницима и њиховим супругама предала букете свежег пољског цвећа. Госте је из ДНР Кореје је одушевио гест девојчице Хрибар Полон. Она је притрчала председнику Југославије и поклонила му је цвеће. То цвеће је Јосип Броз Тито поклатио Ким Сонг Е, што је изазвало одушевљење присутних. На Бохињском језеру су председници разговарали 2 h. Разговору су присуствовали: Владимир Бакарић, Стане Доланц, Франце Попит, Едвард Кардељ са супругом и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју. За то време су се прве даме Југославије и ДНР Кореје Јованка Броз и Ким Сонг Е успињачом одвезле на врх планине Вогел (1200 м).

⁵⁰ Исто.

Одакле се пружа прелеп поглед на Триглав, Бохињско језеро, Покљуш. Око 13 h су кренули назад према Бледу и Крању. У поподневним сатима је брачни пар Броз организовао ручак за председнички пар Ким на језеру у близини председникове резиденције на Брду код Крања. Увече су председници двеју земаља заједно са женама гледали југословенски филм „Сутјеска“. Последњег дана посете 9.6. су председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито заједно са супругама Ким Сонг Е и Јованком Броз посетили Љубљану. Заједно са њима су били и југословенски функционери и чланови делегације Пјонгјанга: потпредседник Председништва Бакарић Владимир, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, савезни секретар за спољне послове Милош Минић, потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју, начелник Генералштаба корејске народне армије О Дин У и министар спољних послова Хо Дам. Њих је у Љубљани дочекало и срдечно поздравило више од стотину хиљада грађана Љубљане. Већ од Крања, одакле су два председника, заједно, у отвореном аутомобилу, путовали у Љубљану становници овог места као и околних насеља, све до Љубљане, били су на улицама или на прозорима кућа и срдечно поздравили председнике двеју пријатељских земаља.⁵¹

После посете старог дела града Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито су посетили Трг револуције, који се налази преко пута Републичке скупштине СР Словеније. Тамо су их дочекали: Едвард Кардељ са супругом, Сергеј Крајгер са супругом, Франце Попит, Митја Рибичић, градски функционери Љубљане Јоже Смоле и Винко Хафнер и председник градске општине Љубљане Тоне Кович. Тамо су југословенски и корејски председници положили венце на Споменик Револуције. То је нов споменик откривен у мају поводом 30-годишњице од краја Другог светског рата. Споменик је био дело вајара Драге Тршара. После тога је са платоа испред Љубљанске банке Тоне Кович пред више од 100 000 грађана Љубљане поздравио брачне парове Броз и Ким. Том приликом је пожелео председнику ДНР Кореје Ким Ил Сунгу у име главног града СР Словеније пуно успеха у социјалистичкој изградњи земље. После њега су говоре одржали председници двеју земаља. Ким Ил Сунг је на почетку говора изразио Љубљанчанима захвалност за топао пријем, истакавши да је то знак и израз снажног и чврстог пријатељства између југословенских народа и народа ДНР Кореје.

⁵¹ „ Политика ”, 10.6.1975.

Током посете овом граду ми смо се још боље упознали са тим какву је тешку борбу против хитлеровских фашиста водио словеначки народ заједно са свим народима Југославије и са оружјем у рукама остварио велику победу националног ослобођења у Другом светском рату.⁵²

У наставку говора је истакао да су југословенски народи и народ ДНР Кореје везани пријатељством које је настало у време Другог светског рата када су се оба народа борили против фашистичких и империјалистичких снага Италије, Немачке, Јапана и да су те пријатељске везе у последњих неколико година ојачале. Он је истакао да је ова његова посета кључан тренутак у развијању на високом нивоу пријатељских односа између две земље, две партије и њихових народа. У говору је Ким Ил Сунг захвалио југословенском председнику и народима Југославије на подршци коју пружају његовој земљи у напорима да постане пуноправан члан покрета несврстаних и да уједини Кореју на мирољубив начин. На крају говора је Ким Ил Сунг наздравио за: за братско пријатељство народа Југославије и ДНР Кореје, за развој и процват Југославије и за здравље председника Републике Јосипа Броза Тита. Председник Југославије је у свом говору истакао захвалност грађанима Љубљане на дочеку.

Драги Љубљанчани и Љубљанчанке, Дозволите ми да и ја кажем неколико ријечи којима бих желио најтоплије захвалити на овом величанственом дочеку који сте ви данас приредили у част нашега госта из пријатељске Демократске Народне Републике Кореје.⁵³ Председник Републике је у говору истакао да је у свим било билатералним или међународним питањима о којима је водио разговоре са председником Ким Ил Сунгом констатовано да две стране имају или индентично или веома слично мишљење. У наставку говора је упознао грађане Љубљане са главним проблемом који мучи ДНР Кореју, а то је било уједињење корејског народа у једну државу.

Наши корејски пријатељи данас морају да се боре за уједињење цијеле Кореје и у том погледу ми смо потпуно сагласни и пружићемо им пуну подршку и у нашим међусобним односима и у међународним размјерама.⁵⁴

⁵² Исто.

⁵³ АЈ, фонд 837, КПР, I-3-a/61-7

⁵⁴ „ Политика ”, 10.6.1975.

У говору је истакао, да иако је прошло пар деценија од краја Другог светског рата народ Кореје још разједињен и подељен. Рекао је да у Кореји живи један исти народ, али да су га поделиле империјалне силе. На крају говора је напоменуо да Београд подржава уједињење и пожелео је пуно успеха народу ДНР Кореје у његовој борби за уједињење. То је изазвало ерупцију одушевљења Љубљанчана. После одржавања говора су председници са супругама ушли у зграду Љубљанске банке, где их је дочекао генерални директор банке Ротар Метод. Он је Ким Сонг Е уручио златник „Петар Петровић Његош“, а Јованки Броз колекцију сребрњака за предстојећу Олимпијаду у Канади у Монтреалу. После тога су се гости из ДНР Кореје са својим југословенским домаћинима вратили у Крањ. Увече је председник Јосип Броз Тито са супругом у својој резиденцији код Крања приредио опроштајни пријем за председника Ким Ил Сунга и његову супругу, као и за остатак корејске делегације. Пријем је трајао више од сат времена и на њему су председници водили разговоре. Испред виле на Брду код Крања је приређен свечани опроштај Ким Ил Сунгу и његовој супрузи Ким Сонг Е.

Пошто су интониране химне двеју земаља, два председника су обишли почасни батаљон Југословенске народне армије, а затим су се председник Тито и Јованка Броз поздравили са свим члановима пратње корејског председника, док су се Ким Ил Сунг и његова супруга опростили са југословенским личностима- Сергејем Крајгером, Едвардом и Пепцом Кардељ, Станетом Доланцом, Франце Попитом, Митјом Рибичичем и другима.⁵⁵

Корејску делегацију су на крањском аеродрому „Брник“ испратили: амбасадор ДНР Кореје у Југославију Че Кук Ман, амбасадор Југославије у ДНР Кореји Светислав Вучић, потпредседник СИБ-а и савезни секретар за спољне послове Милош Минић, потпредседник Председништва Југославије Владимир Бакарић, члан Извршног комитета и члан Председништва ЦК СКЈ Добривоје Видић, генерал-пуковник, начелник генералштаба ЈНА Стане Поточар, члан СИБ-а Борислав Јовић и председник скупштине СР Словеније Маријан Брецељ.

в) Југословенско-корејски односи од посете председника Ким ил Сунга 1975. до посете председника Јосипа Броза Тита Демократској Народној Републици Кореји 1977.

⁵⁵ Исто.

Први званични разговор између званичника Југославије и ДНР Кореје после посете председника ДНР Кореје и генералног секретара РП Кореје Ким Ил Сунга Југославији догодио се 24.6.1975. Разговарали су члан Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Видић Добривоје и амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман. На почетку разговора су обе стране оцениле да је недавна посета Ким Ил Сунга представљала прекретницу у њиховим односима и да обе стране очекују да ти односи буду све чвршћи и бољи. Главна тема њиховог разговора је било приступање Пјонгјанга покрету несврстаних. Амбасадор је истакао да је његова земља још од оснивања покрета подржавала његове ставове и политику и да је на заседању Координационалног бироа несврстаних у Хавани била прихваћена препорука о пријему Пјонгјанга у организацију. Он је истакао да има пар проблема, који би могли да угрозе њен пријем у покрет.

Основни и главни проблем овог тренутка, рекао је амбасадор је настојање и покушај клике Пак Чонг Јиа из Јужне Кореје, да под покровитељством империјалистичких кругова САД спрече, с једне стране, укључивање НДР Кореје у покрет Несврстаних, а са друге стране њихово настојање да приступе несврстаним.⁵⁶

Че Кук Ман је у разговору информисао Видића да је влада Републике Кореје (Јужна Кореја) преко влада Алжира и Перуа поднела званичан захтев за пријем у покрет несврстаних. Истакао је да по мишљењу његове владе Сеул због присуства америчких трупа на својој територији не испуњава услове за чланство. Замолио је Видића да Београд уради све што може да спречи да питање пријема Сеула дође на дневни ред на састанку несврстаних у Лими. Видић је обећао подршку по овом питању. 28.6.1975. је Ким Ил Сунг послао поруку председнику Републике Јосипу Брозу Титу. Поруку је предао амбасадор ДНР Кореје помоћнику Савезног секретара за спољне послове Милићевић Николи. У њој се Ким Ил Сунг захвалио на топлој добродошници која му је пружена током посете и на подршци коју Југославија пружа његовој земљи у борби за уједињење Кореје и пријему у покрет несврстаних. У поруци је замолио Јосипа Броза Тита да утиче на председника Индонезије Сухарта (Пјонгјанг је сазнао да Сухарто долази у Београд) да промени став о подршци пријему обе Кореје у покрет. Потпредседник Административног савета и министар спољних послова ДНРК Кореје Хо Дам 17.7.1975. је допутовао у званичну посету Југославији. Ово је била прва посета неког функционера или званичника ДНР

⁵⁶ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-46

Кореје Југославији после посете председника Ким Ил Сунга почетком јуна. На београдском аеродрому су га дочекали: потпредседник Савезног извршног већа и савезни секретар за спољне послове Милош Минић и високи функционери Савезног секретаријата за спољне послове. Истог дана су Милош Минић и Хо Дам започели разговоре. У разговорима који су протекли у пријатној и пријатељској атмосфери и који су трајали скоро 3 h разматрана су међународна питања и проблеми, као и билатерални односи између Београда и Пјонгјанга. Обе стране су закључиле да имају о свим питањима и проблемима о којима су разговарали иста, или веома слична гледишта. Главна тема што се тиче међународних питања и проблема је била предстојећа V министарска конференција покрета несврстаних која се у августу 1975. одржава у Лими. Следећег дана 18.7. је Хо Дам је посетио Крагујевац. Тамо је разговарао са секретаром општинског комитета ЦК Крагујевца Ђорђе Костићем. Костић је упознао корејског госта са културно-историјским и привредним развојем града. После разговора је Хо Дам посетио заводе „Црвена застава“. Тамо се упознао са производним програмом фабрике и самоуправним односима у њој. После посете „Црвене заставе“ Хо Дам је посетио спомен парк у Шумарицама и положио венац. 20.7.1975. су поново вођени разговори и овог пута је једна од главних тема била будућа министарска конференција несврстаних у Перуу у Лими. На крају разговора је Хо Дам упутио позив Милошу Минићу да посети ДНР Кореју. Минић је позив прихватио. Увече је у резиденцији амбасадора ДНР Кореје у Београду Че Кук Мана министар спољних послова Хо Дам приредио вечеру у част савезног секретара спољних послова Милоша Минића. У периоду од 29.7. до 12.8.1975 је у ДНР Кореји боравио Махмут Бакали са супругом и ћерком. Он је био први југословенски функционер који је после посете Ким Ил Сунга Југославији посетио и боравио у ДНР Кореји. На аеродрому у Пјонгјангу су га дочекали: секретар ЦК РП Кореје и кандидат за члана Политбироа Рју Ђанг Сик, заменик начелника Одељења за међународне односе у ЦК РП Кореје Ким Ен Сун и преводилац са корејског на албански језик и референт у Одељењу министарства спољних послова за Албанију и Југославију. Током боравка је Бакали посетио родну кућу Ким Ил Сунга, дечије обданиште, дом културе, оперу, Музеј револуције, историјске, културне и друге знаменитости Пјонгјанга и посетио је демаркациону линију у Панмундону. У извештају у ком је описао боравак у ДНР Кореји је Махмут Бакали је истакао да су му домаћини на сваком кораку изражавали велике симпатије према Јосипу

Брозу Титу и велику захвалност Југославији за подршку на међународној сцени. Посебно су подвлачили значај решености обеју земаља за одбрану независности и самосталности у утврђивању своје унутрашње и спољне политике, значај покрета несврстаних и улога Југославије и лично друга Тита у томе, уверење да ће се позитивно решити њихов захтев за пријем у чланство несврстаних као и захвалност другу Титу и Југославији што се активно ангажују на томе.⁵⁷

Током посете ДНР Кореји се Махмут Бакали сусрео и разговарао са потпредседником ДНР Кореје Ким Донг Чјуом. Он је приликом сусрета пренео личне поздраве Ким Ил Сунга председнику Јосипу Брозу Титу. У разговору су један другог информисали о ситуацији у својим земљама. Ким Донг Чју је у разговору истакао међународни значај будућег пријема Пјонгјанга у покрет несврстаних и мирољубивог решења корејског питања. Махмут Бакали је свог домаћина информисао о спровођењу одлука 10. конгреса СКЈ и развоју самоуправног система. Приликом боравка се Махмут Бакали упознао са: унутрашњом ситуацијом у земљи, улогом партије, њених чланова и Ким Ил Сунга у њој и са спољном политиком Пјонгјанга. Сазнао је да Радничка партија Кореје има око 1,5 милиона чланова, да је централистичка, да доминира земљом и да у њој апсолутну власт има Ким Ил Сунг, који је успео да елиминише све своје конкуренте.

Шеф Отсека у међународном одељењу ЦК рекао му је да су још у Партији постоје. тзв леви опортунисти и десни опортунисти, кад се ради о централном питању-поновном уједињењу Кореје, али да је владајућа линија у Партији линија Ким Ил Сунга.⁵⁸ Махмут Бакали је такође сазнао да сваки члан партије има током радне недеље следеће обавезе: 1) стручно уздизање 2 дана, 2) идеолошко уздизање 2 дана, 3) добровољан физички рад, 4) рад у пољопривреди и индустрији једном месечно, 5) полагање испита из области познавање дела Ким Ил Сунга.

Што се тиче улоге Ким Ил Сунга Махмут Бакали је сазнао да он има статус божанства, тј. култне личности и да је његова родна кућа у Пјонгјангу претворена у музеј. Сви успеси се везују за њега, свуда су истакнути његови цитати, у свим поздравима га помињу и приликом спомињања његовог имена додају речи као што су „Велики, поштовани вођа“.

⁵⁷ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/II-26

⁵⁸ Исто.

У разговору је један корејски званичник Махмут Бакалију рекао да они прихватају стварање култа Ким Ил Сунга, ако је то цена да се ослободе кинеских и совјетских култова. Што се тиче спољне политике Пјонгјанга Бакали је сазнао да се она заснива на концепту несврстаних, на жељи ДНР Кореје да своју спољну и унутрашњу политику брани од СССР и НР Кине и на уверењу корејског режима да само преко несврстаних могу да остваре своја два главна циља: повлачење америчких трупа са југа и уједињење земље. Југословенски функционер се детаљно упознао и са економијом у ДНР Кореји. Сазнао је да је она индустријализована (посебно је развијена преређивачка индустрија), пољопривредно веома развијена земља (национални доходак по глави становника је 1000 америчких долара) и да сами производе: електричне возове, грађевинске машине, аутобусе, машине, тракторе, камионе. На аеродрому су Махмут Бакалија испратили секретар ЦК РП Кореје и кандидат за члана Политбироа Рју Ђанг Сик, заменик начелника Одељења за међународне односе у ЦК РП Кореје Ким Ен Сун и преводилац са корејског на албански језик и референт у Одељењу министарства спољних послова за Албанију и Југославију.

Крајем августа 1975. је у Перуу у Лими је одржана V министарска конференција несврстаних земаља. Она је трајала од 25.8.1975. до 29.8.1975. Југословенску делегацију је предводио потпредседник СИВ-а и савезни секретар за иностране послове Милош Минић. Пре почетка V министарске конференције несврстаних 24.8. је одржан састанак Координационог бироа покрета несврстаних. Њега су чинили: Алжир, Гвајана, Индија, Југославија, Куба, Кувајт, Либерија, Малезија, Мали, Непал, Сенегал, Сирија, Сомалија, Шри Ланка, Танзанија и Заир (Демократска Република Конго). Састанак је трајао више од 3 h. На њему је учврћен дневни ред конференције. Главна дебата се водила око статуса држава-гостију на конференцији. Ту су „проблем“ направили Румунија и Португал, пошто су те две државе биле чланице војних савеза. Због тога је већина у бироу донела долуку да гости на конференцији немају статус унутар покрета и да позив на један самит несврстаних не значи аутоматски позив на остале, већ да тај позив зависи од тренутне политике поменуте земље. Следећег дана 25.8. је Координационални биро дао статус госта Португалу, Румунији, Аустралији, Костарики и Хондурасу. Први пут у историји покрета је на његовој конференцији у својству госта присуствовала држава која је чланица неког војног савеза (Португал- НАТО-а, а Румунија- Варшавског уговора). Такође је на њему

дата препорука о пријему ДР Вијетнама, Панаме, Палестинског ослободилачког покрета и ДНР Кореје у пуноправно чланство, а одбијен је захтев Републике Кореје (Јужна Кореје) за чланство. Увече је домаћин конференције председник Перуа Хуан Веласко Алварадо у хотелу „Кријон“ отворио V министарску конференцију несврстаних земаља. Главне теме су биле: ситуација на Блиском истоку, на Кипру, у Индокини, Палестини, Португалу, Анголи и питање Панамског канала. Прва седница је почела под председништвом перуанског министра спољних послова Мигела Анхела де Флора Веја. Он је на отварању седнице поздравио учеснике конференције и госте. На њој су усвојене препоруке Координационалног бироа о пријему ДР Вијетнама, Палестинског ослободилачког покрета, ДНР Кореје и Панаме у пуноправно чланство. Тако је број чланица порастао са 78 на 82. Око пријема Пјонгјанга се водила највећа дебата у којој је учествовало око 35 говорника. На седници је подржан став бироа о одбијању захтева Сеула за пријем у покрет. Истакнуто је да он не испуњава основне квалификације за пријем, јер је амерички сателит. 29.8. је Хо Дам као први министар спољних послова ДНР Кореје од када је Пјонгјанг постао пуноправан члан покрета несврстаних одржао говор на конференцији. Главни део говора је посветио питању уједињења Кореје. Истакао је да његова земља жели да на мирољубив и кроз преговоре са Сеулом уједини земљу. Рекао је да је основни корак и предуслов за то повлачење страних трупа (америчких) са југа Корејског полуострва. Нагласио је у говору да грађани Кореје имају право да сами одлучују о својој судбини, без мешања са стране. На крају говора је изнео предлог да се споразум о примирју између две Кореје замени трајним уговором о миру између Сеула и Пјонгјанга. На крају министарске конференције је донет завршни документ, ткз. „Програм Лима“. У њему су учеснице изнеле заједнички став за решавање криза на Блиском истоку и Кипру. Што се тиче ситуације на Блиском истоку у документу је истакнуто да се ту криза може решити само признањем националних и легитимних права Палестинаца и повлачењем Израела са окупираних арапских територија. У документу су напоменули да се Израел због своје агресивне политике према својим арапским суседима нашао у међународној изолацији. У документу се помиње могућност да чланице покрета уведу санкције Јерусалиму у складу са одредбама главе VII повеље УН. Што се тиче кризе на Кипру, у документу је пружена подршка независности, територијалном интегритету и суверенитету Кипра. Истакнуто је да би свака агресија на Кипар,

представљала агресију на сваку чланицу покрета. У завршном документу је додат амандман Пјонгјанга који се тичао питања Кореје. У њему је пружена подршка политици мирољубивог и независног уједињења Кореје коју заступа влада ДНР Кореје. Такође је затражено и повлачење свих страних трупа са југа Корејског полуострва и потписивање трајног мира који би заменио тренутни уговор о примирју у Кореји.

Конференција изражава посебну наду да ће север и југ Кореје поштовати три принципа националног уједињења садржана у „ декларација о Уједињењу Север-Југ од 4. јула 1972. године“.⁵⁹

У овом периоду су у ДНР Кореји на одмору боравили: члан Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Иван Кукоч и члан ЦК СКЈ и секретар Извршног комитета Председништва ЦК СК Македоније Бора Денков. Њих је 29.8.1975. примио потпредседник ДНР Кореје, члан Политбироа и секретар ЦК РП Кореје Ким Донг Чју. У њиховом разговору је учествовао амбасадор Југославије у Пјонгјангу Светислав Вучић. Главна тема разговора су биле: сарадња РПК и СКЈ и учлањење ДНР Кореје у покрет несврстаних.

Потпредседник ДНР Кореје изразио је велико задовољство због пријема ДНР Кореје за пуноправног члана покрета несврстаних земаља и истакао је да је то постигнуто, између осталог, и због веома активне подршке коју су независној ДНР Кореју, пружили Југославија и лично председник Тито још од алжирског самита, па преко међународних скупова и посебно током недавне посете председника Ким Ил Сунга Југославији.⁶⁰ Он је у име председника Ким Ил Сунга, владе ДНР Кореје и РП Кореје захвалио председнику Југославије Јосипу Брозџу Титу, њеној влади и СКЈ за огромну помоћ и подршку, коју су им пружили у њиховој намери да постану пуноправни члан покрета несврстаних. У поподневним сатима је Ким Донг Чју организовао ручак за југословенске госте. Председник ДНР Кореје Ким Ил Сунг је 10.9.1975. упутио усмену поруку Јосипу Брозџу Титу поводом пријема Пјонгјанга у покрет несврстаних. Поруку је пренео амбасадор ДНР Кореје Че Кук Ман савезном секретару за спољне послове Милошу Минићу. У поруци се Ким Ил Сунг захвалио Јосипу Брозџу Титу и Југославији на подршци

⁵⁹ Несврстани од Београда до Београда, II том, Београд 1979, 54.

⁶⁰ „ Политика ”, 30.8.1975.

коју су пружили пријему његове земље у покрет несврстаних на министарској конференцији несврстаних у Лими.

Подршка коју сте нам овога пута пружили представља снажну манифестацију борбене кохезије народа наших двеју земаља у заједничкој борби против империјализма и колонијализма, за заштиту националне независности и суверенитета и за изградњу новог друштва.⁶¹ У

поруци је Ким Ил Сунг истакао да је југословенска подршка дала јак ветар у леђа напорима корејског народа да уједини земљу и да је задала тежак ударац режиму у Сеулу који жели да трајно подели земљу и народ Кореје.

У новембру 1975. је дошло до састанка између начелника Центра за документацију иностране пропаганде КП ЦК СКЈ Шиме Кроње и помоћника начелника Одељења за међународне везе ЦК РП Кореје и кандидатом за члана Политбироа ЦК РП Кореје Ким Ен Нама. Циљ састанка и разговора је био да се нађе начин на који би Београд могао да помогне напоре владе ДНР Кореје да уједини земљу. Ким Ен Нам је у разговору рекао да би Југославија проблемом Кореје могла да упозна јавност у Европи и у Латинској Америци.

С обзиром на велики углед Југославије у свету и на то да Југославија већ подржава нашу борбу предлажемо и молимо: да Југославија покрене иницијативу у светским размерама у циљу ширења и јачања солидарности с Корејом, да светска јавност боље схвати истину и праведност наше борбе за уједињење; - да Југославија и СКЈ изврше утицај на народе и политичке организације Европе и шире, као што је то радила за помоћ и подршку народима Индокине, оснивајући координационалне одборе; - да у том смислу активира своју штампу, радио и ТВ и организује разне манифестације, не толико због потребе утицаја на своју јавност, већ на јавност суседних и других земаља Европе; - да Југославија организује међународне скупове посвећене солидарности према Кореји и друге конкретне мере за подршку.⁶²

У разговору је Шиме Кроње питао Ким Ен Нама какав је став по питању уједињења Кореја имају НР Кина и Совјетски Савез. Ким Ен Нам је одговорио да Москва и Пекинг

⁶¹ АЈ, фонд 837, КПР, I-1/651

⁶² АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-52

подржавају Пјонгјанг поводом овог питања и да захтевају моментално уједињење државе, али да једна другу оптужују да одржавају везе са режимом на југу, тј. у Сеулу. У другој половини новембра 1975. је делегација СКЈ предвођена секретаром Извршног комитета Станетом Доланцем посетила ДНР Кореју у оквиру турнеје у Азији, која је трајала три недеље. Она је поред ДНР Кореје посетила и Монголију и Јапан. Делегацију су поред Стане Доланца чинили: члан Председништва СКЈ и председник Савеза комуниста Србије (СКС) Влашковић Тихомир, потпредседник ССРНЈ Цетинић Марин и члан ЦК СКЈ Шиљеговић Бошко. Делегацији је у Пјонгјангу приређен срдачан и пријатељски дочек. Приликом посете гости из Југославије су имали прилике да виде успехе власти ДНР Кореје у социјалистичкој изградњи земље, пре свега у индустрији, савременој пољопривредној производњи и у све вишем животном стандарду.

Током посете, гости су такође имали могућност да ближе упознају акутан проблем Корејаца- њихову више од три деценије дугу разједињеност, и политику коју Партија рада Кореје и влада у Пјонгјангу воде за мирно и демократско уједињење земље, без мешања других земаља.⁶³

У јануару 1976. је председник ДНР Кореје и генерални секретар Радничке партије Кореје Ким Ил Сунг послао усмену поруку председнику Републике Јосипу Брозу Титу. Порука се тичала посете југословенског председника Латинској Америци. У усменој поруци је Ким Ил Сунг истакао да су земље Латинске Америке слаба тачка у спољној политици његове земље. Такође је истакао да делегације ДНР Кореје не посећују често тај део света, да имају само са малим бројем земаља дипломатске односе и да због тога тај регион не познаје довољно добро ситуацију на Корејском полуострву. Поводом тога у поруци је замолио Јосипа Броза Тита да предстојећу турнеју по том региону искористи да утиче на те земље, како би оне успоставиле дипломатске односе са Пјонгјангом. У поруци је Ким Ил Сунг истакао да империјалисти (САД) желе да изазову спорове и сукобе у покрету несврстаних (проблем Западне Сахаре, Ангола, Средњи и Блиски исток) Он је у њој напоменуо да би једна од главних тема на предстојећем V конференцији несврстаних требало да буде питање Кореје. У поруци је истакао уверење да ће се на конференцији усвојити резолуција о хитном повлачењу америчких трупа са југа полуострва и о убрзаном, мирном и самосталном уједињењу земље. Поруку је пренео његов специјални

⁶³ „НИН”, 16.11.1975.

изасланик Ри Дјонг Мок. Он се приликом боравка у Југославији сусрео са савезним секретаром за спољне послове Милошем Минићем и том приликом га упознао са садржајем поруке. Милош Минић се захвалио на информацијама. Поздравио је жељу владе у Пјонгјангу да успостави дипломатске односе са земљама Латинске Америке. Истакао је да ће председник Јосип Броз Тито приликом турнеје по Латинској Америци покушати да убеди владе тих земаља да је и у њиховом интересу да успоставе дипломатске односе са Пјонгјангом, али да успех те мисије зависи од ДНР Кореје и њене дипломатске активности према том региону.

Осврћујући се на став изнет у поруци да корејско питање треба унети као посебну тачку у дневни ред V конфедеренције, друг Минић је обавестио Ри Дјонг Мока да је Југославија, већ предложила да се у оквиру тачке о међународној ситуацији, поред других отворених питања, изричито унесе и корејско питање.⁶⁴

Милић је изразио наду да ће се на конференцији несврстаних бити усвојена резолуција која ће бити у корист корејског народа и истакао да ће то бити јако тешко, пошто неке чланице покрета имају дипломатске односе са Сеулом (државе ASEAN групе-Индонезија, Филипини, Малезија, Сингапур, Тајланд). Председник Југославије Јосип Броз Тито је одговорио на поруку. У одговору је информисао Ким Ил Сунга да је упознат са детаљима разговора између Милоша Минића и Ри Дјонг Мока. У поруци је истакао да је Југославија на свим досадашњим међународним скуповима подржавала план Пјонгјанга о мирном уједињењу Кореје.

Подршка оправданим тежњама корејског народа за уједињење од стране тако угледног скупа државника свијета какав ће бити скуп V конференција несврстаних земаља у Колумбу, допринијеће бржем праведном рјешењу овог проблема.⁶⁵

Јосип Броз Тито је истакао да би било битно да се на питању Кореје манифестује јединство покрета несврстаних и да се донесе резолуција, која би одговарала интересима ДНР Кореје и у исто време била прихватљива и свим чланицама покрета. Јосип Броз Тито је на крају поруке истакао да ће приликом своје турнеје по Латинској Америци учинити све што је у његовој моћи да ојача међународну позицију Пјонгјанга у земљама тог

⁶⁴ АЈ, фонд 837, КПР, I-1/653

⁶⁵ Исто.

региона. Почетком априла 1976. је потпредседник Административног одбора и министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам посетио Југославију на позив потпредседника СИБ-а и савезног секретара за спољне послове Милоша Минића. Он је боравио у земљи од 5.4. до 8.4.1976. На београдском аеродрому су га дочекали: Милош Минић, његов помоћник Гојко Секуловски, начелник Управе за Далеки исток, Индокину и Пацифик у Савезном секретаријату за спољне послове Душан Гашпари, вршилац дужности шефа протокола Ранко Вилус и амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман. У пратњи корејског министра спољних послова су били: саветник у министарству спољних послова Ко Санг Сун и начелник Управе министарства спољних послова Ри Сунг Донг. Хо Дам се одмах по доласку на аеродром срдечно поздравио са Милошем Минићем и представио је чланове своје пратње. Он је пре напуштања београдског аеродрома дао изјаву за агенцију ТАНЈУНГ. У изјави је Хо Дам захвалио на позиву да посети Југославију, на срдечној добродошлицы и овом приликом је пренео топле поздраве народа Кореје народима Југославије. Хо Дам је у интервју рекао да се односи између 2 земље од посете председника Ким Ил Сунга развијају на обострану корист у свим областима и истакао је велику захвалност што има могућност да се лично увери у велика југословенска достигнућа у социјалистичкој изградњи земље. На крају интервју је пожелео Југославији и њеним народима још веће успехе у развоју земље. Истог дана 5.4.1976. су започели корејско-југословенски разговори. Југословенску страну је предводио потпредседник СИБ-а и савезни секретар за спољне послове Милош Минић, а корејску потпредседник Административног одбора и министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам. У разговорима су учествовали: помоћник савезног секретара Секуловски Гојко, начелник Политичке управе за Далеки исток, Индокину и Пацифик Гашпари Душан, начелник Управе за Међународне организације Јавић Живојин, шеф Кабинета савезног секретара Шуковић Славко, шеф групе у Политичкој управи у ССИПЈ Хорњак Михајло, саветник у министарству спољних послова ДНР Кореје Ко Санг Сун, функционер у министарству спољних послова Ким Кеј Гуан, амбасадор у Београду Че Кук Ман и начелник у министарству спољних послова Ри Сунг Донг. У разговорима који су протекли у пријатној и пријатељској атмосфери су Минић и Хо Дам разменили мишљења о билатералним односима и сарадњи и о међународним питањима од заједничког интереса. Обе стране су констатовале да се односи између две земље све боље развијају у свим областима, а

посебно у политици, култури и економији. У разговорима је југословенска страна поново пружила пуно подршку ДНР Кореји у борби за повлачење америчких трупа са југа Корејског полуострва и за мирољубиво уједињење земље. Једно од главних међународних питања о коме се разговарало је била предстојећа V конференција несврстаних у Шри Ланци у Коломбу и припремама обе земље са конференцију. Такође се разговарало о могућем поновном отварању амбасаде ДНР Кореје на Шри Ланци и југословенској помоћи при томе. Увече је Милош Минић у згради СИБ-а на Новом Београду приредио свечану вечеру у част госта из Пјонгјанга. Вечери су присуствовали: Добривоје Видић, Мугвил Бејзат, Лазар Мојсов, Александар Баковчевић, Крсто Булајић, Филип Бабић, Гојко Секуловски, Милан Шаховић, Панда Давошански, Душан Гашпари, Ко Санг Сун, Ри Сунг Донг, Че Кук Ман и Ким Кеј Гуан. На вечери су Милош Минић и Хо Дам разменили здравице. Милош Минић је у здравици истакао да су досадашњи сусрети показали да две земље имају доста заједничког. Обе земље су независне, несврстане и социјалистичке земље, које су прошле веома сличан и веома тежак пут борбе за националну независност. Истакао је да се ова посета одиграва у време интензивних припрема председника и премијера земаља чланица покрета несврстаних за V конференцију несврстаних у Коломбу. Такође је истакао задовољство што ће званични Пјонгјанг први пут учествовати као пуноправни члан покрета на конференцији.

Уверени смо да ће то бити нова афирмација независне и несврстане политике ДНР Кореје и њених настојања да се уз подршку осталих несврстаних земаља, нађу путеви остварења поновног уједињења Кореје мирољубивим средствима и без страног мешања.⁶⁶ У здравици је Милош Минић са задовољством консултовао да је од посете Ким Ил Сунга проширена сарадња Београда и Пјонгјанга у свим областима. Хо Дам је у здравици изразио велико задовољство што је поново у Југославији и упутио је поздраве влади Југославије и њеним народима. Истакао је да су народи Кореје и Југославије везани чврстим и пријатељским везама које су настале као резултат заједничке борбе против стране агресије и за национално уједињење, које се после проширило на принципе несврстаности, немешања у унутрашње ствари других држава.

⁶⁶ „ Политика ”, 6.4.1976.

Данас обе земље–Кореја и Југославија, као и чланови покрета несврстаности раме уз раме иду напред у заједничкој борби против империјализма и колонијализма, за победу велике ствари социјализма.⁶⁷

У здравици је корејски министар спољних послова истакао да политика несврстаних заузима важно место у борби земаља и народа трећег света против спољне агресије. У говору је Хо Дам истакао да је влада Југославије својом спољном политиком заснованом на принципима несврстаности дала велики допринос обезбеђивању мира у свету. У здравици је рекао да се народ ДНР Кореје радује достигнућима народа Југославије у развоју земље. У здравици је изразио велику захвалност Југославији, њеној влади и народима за подршку коју им пружа у борби за уједињење земље и да је та подршка дала ветар у леђа народу ДНР Кореје у тој борби. На крају здравице је изразио уверење да ће ова посета дати допринос даљем развоју пријатељства и сарадње између Југославије и ДНР Кореје. Следећег дана 6.4. у 10 h министра спољних послова ДНР Кореје Хо Дама у Белој Вили на Брионима примио је председник Републике Јосип Броз Тито. Пријему су присуствовали: амбасадор ДНР Кореје у Београду Че Кук Ман, преводилац на српски, саветник председника Републике за спољнополитичка питања Анђелко Блажевић и потпредседник СИБ-а и савезни секретар за спољне послове Милош Минић. На почетку разговора је Хо Дам захвалио Јосипу Брозу Титу на пријему, а председник Југославије на то одговорио да је са задовољством примио представника једне пријатељске земље. Хо Дам је затим пренео поздраве и поруку председника Ким Ил Сунга председнику Јосипу Брозу Титу. Председник Југославије је после читања поруке рекао да ће Југославија наставити да помаже Пјонгјанг у борби за уједињење и истакао је да Југославија размишља на који начин да помогне ДНР Кореји унутар покрета несврстаних. У Коломбу морамо бити флексибилни, али истовремено допринети да се питање корејског уједињења на мирољубив начин покрене корак напред.⁶⁸

Истакао је да се том проблему у покрету мора приступити веома флексибилно да не би дошло до расцепа у покрету, а то је оно што велике силе желе. Хо Дам се сложио са овим. Такође је захвалио Јосипу Брозу Титу на југословенској подршци за уједињење земље. Истакао је да је званичан Пјонгјанг добио писмо подршке од Савезне скупштине

⁶⁷ „Борба”, 6.4.1976.

⁶⁸ АЈ, фонд 837, КПР, I-3-a/61-8

Југославије у којем се она солидарисала са праведном борбом корејског народа за уједињење. Министар спољних послова ДНР Кореје је на крају разговора предао југословенском председнику поклон председника Ким Ил Сунга. После пријема код председника Јосипа Броза Тита Хо Дам је наставио разговоре са потпредседником СИБ-а и савезним секретаром за спољну политику Милошем Минићем. У разговорима је министар спољних послова и потпредседник Административног одбора ДНР Кореје Хо Дам изнео југословенском домаћину своје погледе о политичким приликама у Азији, а Милош Минић је корејског госта упознао са спровођењем одлука Конференције о европској безбедности и сарадњи донетих у Хелсинкију 1975. На крају разговора је Хо Дам упутио позив Милошу Минићу да посети ДНР Кореју. Минић Милош је прихватио позив. Следећег дана 7.4. је министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам у друштву члана председништва Социјалистичке Републике Србије Селма Хашимбеговића и начелника у ССИП за Далеки исток, Индокину и Пацифик Гашпари Душаном посетио пољопривредно-индустријски комбинат „Београд“.

У току посете, гост из ДНР Кореје упознао се са целокупним процесом прераде млечних производа, а затим му је у управној згради приказан филм о развоју комбината „Београд“ у протекле три деценије.⁶⁹

У поподневним сатима је члан председништва СРС Селмо Хашимбеговић приредио свечани ручак у част госта из ДНР Кореје. Сутрадан 8.4. је потпредседник Административног одбора и министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам отпутовао из Југославије. На београдском аеродрому су га испратили: амбасадор Пјонгјанга у Југославији Че Кук Ман, начелник Политичке управе у ССИП за Далеки исток, Индокину и Пацифик Гашпари Душан и потпредседник СИБ-а и савезни секретар за спољне послове Милош Минић. Председник Републике Јосип Броз Тито је 15.4.1976. упутио рођенданску честитку председнику ДНР Кореје и генералном секретару РП Кореје Ким Ил Сунгу. У честитки је југословенски председник у име народа Југославије, председништва ЦК Савеза комуниста Југославије и у своје лично име пожелео Ким Ил Сунгу добро здравље, срећу на личном плану и даље успехе у социјалистичкој изградњи ДНР Кореје. Такође је у њој изразио уверење да посета председника ДНР Кореје Југославији у јуну 1975. представља чврсту основу за даљи развој јачања пријатељских веза и плодне сарадње

⁶⁹ „Вечерње новости”, 8.4.1976.

између две земље, две партије и југословенских народа и корејског народа. Крајем априла и почетком маја 1976. су Југославију посетили: председник комитета за мирно уједињење Кореје Дјо Мјонг Ил, начелник управе у комитету за мирно уједињење Ким Мјонг Сон и преводиоци за енглески и француски Чоу Ги Гол и Ким Де Сик. Они су боравили у Југославији до 19.4. до 4.5.1976. На београдском аеродрому су их дочекали Звонко Грахек и специјални сарадник у Председништву ЦК СКЈ Димитрије Бабић. Циљ посете је било одржавање предавања широм земље на тему „Мирољубиво уједињење Кореје“. Гости из Пјонгјанга су одржали 16 предавања, дали су интервју за радио и ТВ и одржали конференцију за штампу. Током боравка је Дјо Мјонг Ил одржао предавања у СР Словенији, СР Хрватској и СР БиХ, а Ким Мјонг Сон у СР Македонији, САП Војводини и у СР Србији. Крајем маја и почетком јуна 1976. је у Алжиру одржан министарски састанак Координационалног бироа несврстаних земаља. Трајао је од 30.5. до 2.6.1976. На њему је је пружена подршка политици Пјонгјанга да на миран, независан начин и у складу са одредбама заједничког саопштења Пјонгјанга и Сеула из 4.7.1972. уједини државу. Координационални биро је изразио уверење да до тога може доћи тек када се: све стране војне трупе повуку са југа полуострва, када се демонтирају стране војне базе у јужном делу полуострва и када се потпише споразум о миру који би заменио постојећи споразум о примирју у Кореји. Средином августа 1976. је у главном граду Шри Ланке Коломбу одржана V конференција покрета несврстаних. Трајала је од 16.8. до 19.8.1976. На њој је учествовало 86 пуноправних чланова покрета несврстаних (међу којима су били Алжир, Аргентина, Египат, Индија, Индонезија, Југославија, Кенија, Саудијска Арабија, Нигерија, Перу, Вијетнам и Куба), 10 држава посматрача, 12 посматрача националноослободилачких покрета, 8 гостију и Белизе који је имао специјални статус. Први пут је на конференцији као пуноправан члан покрета учествовала ДНР Кореја и њену делегацију је предводио премијер Пак Сунг Чул. Југословенску делегацију је на V конференцији предводио председник Републике Јосип Броз Тито. Југословенску делегацију су поред председника чинили: члан Председништва Југославије Мијатовић Цвијетин, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц са супругом, потпредседник СИБ-а Берислав Сефер и потпредседник СИБ-а и савезни секретар за спољне послове Милош Минић. Конференцију су 16.8. у 10 h и 30 минута (6 h по средњоевропском времену) отворили премијер и председник Шри Ланке Бандаранаике

и Гопало. Југословенски председник Јосип Броз Тито је говорио другог дана конференције и његов говор је почео тачно у 10 h 40 минута 17.8. На почетку обраћања је захвалио домаћину конференције председници владе Шри Ланке Сиримаво Бандаранаике на срдачном гостопринству. Председник Југославије је највећи део свог говора посветио ситуацији на Блиском истоку, кризи на Кипру и питању Кореје. Јосип Броз Тито је у говору нагласио да је Блиски исток најопасније кризно жариште у свету. Истакао је да за то најодговорнији Израел. У обраћању је рекао да Јерусалим уз безусловну подршку Вашингтона појачава терор над Палестинцима и да се није одрекао агресивне политике анексије и окупације територија својих арапских суседа. У говору је нагласио да је једино право решење ситуације на Блиском истоку повлачење Израела са окупираних арапских територија, које је окупирао 1967. и остваривање националних права палестинског народа и њиховог права на стварање сопствене државе. Што се тиче ситуације на Кипру, председник је изразио забринутост чињеницом да се Кипар фактички поделио на две територије (грчки и турски део) са две одвојене управе. Јосип Броз Тито је у обраћању истакао да је неопходно да се та криза реши споразумом под окриљем УН на равноправној основи грчке и турске заједнице на Кипру и који би осигурао независност, суверенитет и територијални интегритет Кипра. Што се тиче питања Кореје, југословенски председник је у обраћању присутнима пружио пуну подршку напорима владе ДНР Кореје да на мирољубив и самосталан начин уједини земљу и затражио је неодложно повлачење страних војних трупа (пре свега америчких) из Републике Кореје (Јужна Кореја). Премијер ДНР Кореје Пак Сунг Чул је такође говорио другог дана V конференције несврстаних земаља. Он је на почетку говора изразио уверење да ће V конференција несврстаних бити историјска у даљем развоју покрета. Пак Сунг Чул се заложио за јачање јединства несврстаних земаља у циљу њиховог супростављања империјалистичким акцијама великих сила. Корејски премијер је у излагању предложио да несврстане државе треба да са сваком земљом која изврши агресију на неку од чланица покрета колективно прекину све политичке и економске односе. Главни део свог излагања је Пак Сунг Чул посветио ситуацији у Кореји и питању њеног уједињења. Рекао је да је ситуација на Корејском полуострву веома критична и за то је оптужио САД. Истакао је да САД на демаркационој линији има 40 000 војника и да има нуклеарно оружје у Републици Кореји (Јужна Кореја). Пак Сунг Чул је у обраћању истакао да је једино решење ове

ситуације: повлачење страних трупа са југа полуострва, уклањање страних војних база са полуострва и потписивања мировног уговора са САД. Напоменуо је да би то отворило врата мирном уједињењу корејског народа.

Мирно уједињење Кореје - закључио је Пак Сунг Чул треба тражити на основама принципа независности, неумешавања кроз такве облике дијалога и преговора као што су национални конгрес који може изразити вољу читаве нације.⁷⁰

На крају говора је захвалио чланицама покрета на њиховој подршци борби народа ДНР Кореје за мирно и самостално (без мешања са стране) уједињење земље и изразио је уверење да ће се на конференцији усвојити резолуција подршке његовој борби. На крају V конференције су донете резолуције: о палестинском и корејском питању, о оснивању банке земаља у развоју, о молби Анголе за пријем у УН, о Индијском океану као зони мира, о непризнавања јужноафричких бантустана, о осуди дискриминације и апархејда на југу афричког континента. У резолуцији која се тиче питања Кореје су чланице покрета оптужиле званични Вашингтон да је југ Корејског полуострва претворио у војну колонију у којој се налазе америчке војне трупе и нуклеарно оружје. Истакнуто је да то угрожава прво безбедност ДНР Кореје, а после и мир на Далеком истоку. У њој су чланице одбациле америчко образложење да је циљ америчког војног присуства у Кореји равнотежа снага на истоку Азије. У резолуцији је истакнуто да се ово питање може једино решити на следећи начин: 1) да се америчке војне снаге и њихово оружје повуку и уклоне са југа Корејског полуострва, 2) да се на миран и самосталан начин дође до уједињење у складу са три принципа (независност, мирољубиво поновно уједињење и велико национално јединство) који су изнети у заједничком саопштењу Севера и Југа од 4. јула 1972.) и 3) да све остале земље света помажу и подстичу мирољубиво уједињење корејског народа. Такође је донета одлука да се Координационални биро покрета несврстаних прошири са 17 на 25 чланова.

Дана 23.8.1976. разговарали су члан Извршног комитета Председништва СКЈ Добривоје Видић и амбасадор ДНР Кореје у Југославији Че Кук Ман. Амбасадор је Видића

⁷⁰ Конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, Тангјунгово извештање о Петој конференцији несврстаних, Београд, 1976, 212.

информисао о припремама за одржавање Међународне конференције о актуелној ситуацији на Корејском полуострву и о уједињењу Кореје у Бриселу, коју организују Социјалистичка и Комунистичка партија Белгије. Че Кук Ман га је обавестио да ће конференција окупити све присталице мирољубивог уједињења земље: демохришћане, социјалисте, комунисте, председнике формираних комитета за уједињење. Истакао је да је планирано да се конференција одржи у другој половини октобра 1976. (касније је померена за децембар) и да ће се у циљу што успешније конференције формирати међународни одбор састављен од угледних личности и истакнутих личности појединих партија. Поводом тога је амбасадор изнео молбу ЦК РП Кореје СК СК Југославије да:

- 1) председник Републике Јосип Броз Тито буде члан тог одбора, 2) да СКЈ пошаље на конференцију делегацију на високом нивоу, 3) да СКЈ упути писмо подршке организаторима конференције.

Добривоје Видић је рекао да ће СКЈ размотрити овај захтев ЦК РП Кореје. У новембру је дошло до састанка између новог амбасадора ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Суна и Добривоја Видића. У разговору 12.11.1976. су обе стране истакле задовољство чињеницом да су односи између Београда и Пјонгјанга све бољи. Амбасадор је Видића у разговору детаљно информисао о предстојећој Међународној конференцији о уједињењу Кореје у Бриселу, која је требала да се одржи у другој половини децембра 1976., али је померена за другу половину фебруара 1977. Обавестио га је да је потврђено да ће на конференцији учествовати 70 учесника из 55 земаља и упознао са дневним редом конференције. Он је предвиђао: отварање, поздравни говор, читање телеграма, говоре представника из других земаља, главни референт и доношење резолуције. Међународна конференција је требало да траје 2 дана. На крају разговора је амбасадор Џонг Гуанг Сун питао Видића о саставу делегације који ће Београд послати на конференцију. Добривоје Видић му је одговорио да о томе још није донета одлука и да ће Пјонгјанг бити обавештен на време када одлука о томе буде донета. Почетком фебруара 1977. је дошло до састанка између заменика начелника Одељења за међународне односе и везе Председништва ЦК СКЈ Грахек Звонка и амбасадора ДНР Кореје Џонг Гуанг Суна. Амбасадор је Звонка Грахека обавестио о састанку РПК и државних и политичких организација ДНР Кореје у Пјонгјангу 25.1.1977. Пренео му је да на том састанку у циљу убрзавања мирног уједињења Кореје одлучено да се пошаље писмо свим политичким и друштвеним партијама у Републици Кореји (Јужна Кореја). Амбасадор је овом приликом

уписао Грахека са основним тачкама писма. У њима је истицано да је најбољи и најрационалнији начин да се реши корејски проблем следећи: 1) да се уједине све демократске снаге у Републици Кореји (Јужна Кореја), 2) да се уклони опасност од нуклеарног рата на Корејском полуострву, 3) да се створи атмосфера националне консолидације, 4) да се сазове политичко-консултативни састанак Пјонгјанга и Сеула. У другој половини фебруара, тј. 16.2.1977. је председник Републике Јосип Броз Тито заједно са супругом Јованком Броз примио ћерку председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга, Ким Сонг Хју, која је студирала у Београду. Пријем је био у Игалу, пошто је Ким Сонг Хју изразила жељу да то буде негде на мору (Дубровник, Игало, Хергег-Нови). Пријем је био у 12 h и 30 минута. Приликом сусрета брачни пар Броз поклонио јој је златни женски ручни сат IWC са факсимилом и златни брош у виду спирале који је направила „Златана“ из Цеља. У разговору са Ким Сонг Хју председник Југославије Јосип Броз Тито рекао је да планира да у другој половину године посети Пјонгјанг и ДНР Кореју. У част Ким Сонг Хју је у 13 h приређен свечани ручак. Њему су присуствовали: брачни пар Броз, Ким Сонг Хју, амбасадор ДНР Кореје у Београду Џонг Гуанг Сун са супругом и Веселин Ђурановић са супругом. Мени ручка је договорен са куварицом Смиљом Петројевић. На менију су били: шампи, супа од фазанки са резанцима, воловани са финим рагуом, епиграм „Игало“, сезонска салата и крем од лешника у корпи. Од пића су била: вино Крстач, Вранац и одговарајући сокови. Ћерка Ким Ил Сунга је после пријема и ручка у наредних 3 дана посетила: СР Хрватску, СР БиХ, СР Црну Гору, Мостар, Херцег-Нови, Цетиње, Дубровник и Свети Стефан. Крајем фебруара од 21.2. до 22.2.1977. је одржана међународна конференција о мирољубивом уједињењу Кореје у главном граду Белгије Бриселу. Југословенску делегацију је предводио члан ЦК СКЈ Милошевић Милутин. Поред њега у делегацији су били: члан Председништва Југословенске лиге за мир и члан Савета федерације Мехмед Хоџа, самостални саветник у Одељењу за међународне односе и везе Председништва ЦК СКЈ Драган Миљанић и Марија Вилфан. Делегацију ДНР Кореје су чинили: министар културе и шеф делегације Ким Сок Ки, члан Бироа уније новинара Хванг Јонг Соу, генерални секретар удружења Цхое Ки Цхол, сарадник удружења за културну сарадњу са иностранством Ким Дае Сик и дописник агенције Кин Хуон Пил. На конференцији је пружена пуна подршка ДНР Кореји. Ким Сок Ки је у свом говору истакао да је питање корејског уједињења једно од најважнијих

међународних питања и проблема у свету. У говору је нагласио да је кључна ствар у решавању питања Кореје повлачење америчких војних снага и њиховог нуклеарног наоружања са југа Корејског полуострва. Југословенска делегација је говорила другог дана међународне конференције. Шеф делегације Милошевић Милутин истакао је у свом говору да је подела Кореје вештачка, произведена интервенцијом двеју суперсила (СССР и САД) и да та подела угрожава мир у свету. Такође је рекао да Југославија и њен председник Јосип Броз Тито подржавају све предлоге решења овог проблема које је предложио Пјонгјанг.

Југославија, СКЈ, ССРНЈ и сви радни људи наше земље увек су подржавали, то ће учинити и у будуће све иницијативе и акције владе Народне Демократске Републике Кореје и Радничке партије Кореје које су усмерене на мирољубиво уједињење Кореје, а ти предлози изнети од стране корејске владе до данашњих дана били су заиста веома бројни и конструктивни.⁷¹

У говору је Милошевић нагласио да Пјонгјанг већ годинама инсистира на праву народа Кореје да се уједини и да сам одлучује о својој судбини.

С тим у вези желели бисмо да вас подсетимо на предлог, који је и Југославија поздравила, НДР Кореје од пет тачака, из 1973. године, за национално уједињење Кореје који има за циљ: елиминисање конфронтација и попуштање затегности између Севера и Југа; сазивање Великог националног конгреса, састављеног од представника народа из свих области живота политичких партија и друштвених организација на Северу и Југу, успостављање конфедерације Севера и Југа под заједничким називом „Конфедеративна Република Кореја“ и улазак у Организацију Уједињених нација као јединствена држава под именом Конфедеративна Република Кореја.⁷²

На крају међународне конференције је донета резолуција. У њој је предвиђено одржавање II конференције о овом проблему. У резолуције се захтевало: 1) да САД и ДНР Кореја потпишу уговор о миру, 2) да се распусти војна команда УН у Кореји, 3) да америчке трупе и њихово нуклеарно оружје напусте југ Корејског полуострва, 4) осуда режима у Сеулу за угњетавање грађана у Републици Кореји (Јужна Кореја), 5) осуда политике

⁷¹ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-81

⁷² Исто.

Вашингтона, Сеула и Токија који желе да вештачки и трајно поделе земљу, б) да свака земља има право да сама бира свој унутрашњи систем без мешања страних сила. Почетком марта 1977. је дошло до сусрета члана ЦК СКЈ Милошевић Милутина и отправника послова ДНР Кореје (секретар у амбасади) Џом Јанг Јиа. Они су разговарали 9.3.1977. Џом Јанг Ји је у разговору истакао захвалност на југословенском учешћу на међународној конференцији посвећеној мирном уједињењу Кореје у Бриселу. Похвалио је говор свог саговорника на конференцији, посебно део у ком тражи повлачење америчких трупа са југа полуострва. У разговору је замерио Милошевићу на писање југословенског дневног листа „Политика“. „Политика“ је 7.2.1977. објавила чланак „Сеулски камени спотицања“ Војина Шантића у ком се говори о ставовима Вашингтона, Токија и Сеула, а игнорише се писмо из Пјонгјанга од 25.1.1977. Такође је замерио на чињеници да је „Политика“ за разлику од друге југословенске штампе као што су „Борба“, „Ослобођење“, „Вјесник“ и „Нова Македонија“ игнорисала наступ Милошевића на конференцији и није пренела ни мали део његовог говора. Милутин Милошевић је прихватио ову замерку и извинио се рекавши да и он сноси кривицу за то, јер је председник издавачког савета дневног листа „Политика“. Џом Јанг Ји је на састанку подсетио југословенског саговорника на писмо из Пјонгјанга од 25.1.1977., истакавши да су за сада позитивно на то писмо одговорили: ССИП, СССРНЈ, ССОЈ, ЦВ ССЈ и Конференција за друштвену активност жена Југославије. Крајем априла и почетком маја 1977. је у ДНР Кореји у десетодневној посети боравио ансамбл београдског Културно-уметничког друштва „Абрашевић“. Њих је 24.4.1977. на аеродрому у Пјонгјангу дочекало стотине хиљаде Корејаца. Они су током боравка посетили и летовалишта Вон-Сан и Кун-Ган-Сан (Дијамантске планине). Ансамбл је током боравка наступио у Централном народном позоришту у Пјонгјангу које је примало 2800 људи. Они су током боравка постали прва инострана уметничка група у историји ДНР Кореје која је извела свој програм за председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга у специјалном позоришту „Мансуде“. Председник ДНР Кореје је био одушевљен представом. За време боравка домаћини су после сваког концерта ансамбла Културно-уметничког друштва „Абрашевић“ приређивали сусрете уметника ДНР Кореје са члановима ансамбла. На њиховим сусретима су се певале југословенске и корејске песме.

Домаћини су непрестално снимали магнетофоном тај неформални програм, а једино су званично замолили текст и ноте песме „Биљана платно белеше“ и комплетну Готовчеву оперу „Еро са онога свијета“ која је одмах, уз помоћ „Абрашевића“ постављена на сцену Централног народног позоришта у Пјонгјангу.⁷³

г) Посета председника Јосипа Броза Тита Демократској Народној Републици Кореји 1977.

Председник Републике је у фебруару 1977. приликом разговора са кћерком председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга Ким Сонг Хју рекао да планира да посети ДНР Кореју у другој половини године. Убрзо након овога је амбасадор ДНР Кореје у Београду Џонг Гуанг Сун обавестио југословенске функционере да влада његове земље са великим одушевљењем дочекује долазак председника Југославије. Такође их је обавестио да ће на челу одбора који ће руководити припремама за посету бити председник Ким Ил Сунг. Влада ДНР Кореје је одмах почела да се припрема за посету председника Јосипа Броза Тита. Основано је неколико штабова за припрему дочека и за припрему културних манифестација које ће се одржати за време боравака југословенског председника у ДНР Кореји. Штабовима је лично руководио председник Ким Ил Сунг. После одређивања плана за дочек и за целокупни боравак у земљи влада у Пјонгјангу је започела реконструкцију одређених објеката. Министарство културе ДНР Кореје је руководило припремама културног програма за дочек и за остатак боравака председника Јосипа Броза Тита у ДНР Кореји у сарадњи са југословенском амбасадом у Пјонгјангу. Од самог почетка—од изградње идејних скица-програм на стадиону посвећен Југославији, избор југословенских револуционарних песама, песама о другу Титу, народних песама и сл., преко превођења тих песама на корејски и корејских на српско-хрватски, до завршних генералних проба уложени су обострано велики напори: и корејских институција и амбасаде.⁷⁴

Домаћини су уложили огроман напор за учење југословенских песама и игара и за израду женских костима који би подсећали на загорску ношњу. 1.8.1977. југословенска штампа је објавила да ће председник Јосип Броз Тито посетити ДНР Кореју у другој половини августа у склопу турнеје у којој ће поред ДНР Кореје посетити и СССР и НР Кину (прво

⁷³ „Политика експрес“, 31.8.1977.

⁷⁴ Перо Симић, Звонимир Деспот, Тито строго поверљиво, Београд, 2010, 440.

ће посетити СССР, па ДНР Кореју и на крају НР Кину). Следећег дана су разговарали члан Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Душан Поповић и амбасадор Џонг Гуанг Сун. Тема разговора је била предстојећа посета југословенског председника. Амбасадор је у разговору истакао да би влада ДНР Кореје волела да у посету дође и прва дама Југославије Јованка Броз. Поповић је на то одговорио да ће то бити тешко из техничких разлога. Наиме пошто је лидер Совјетског Савеза Леонид Брежњев у Југославију дошао у посету без жене и председник Југославије ће у посету Москви отићи без супруге. Амбасадор је и поред овог одговора остао упоран у жељи да и супруга председника Републике посети ДНР Кореју и истакао да ће његова земља све учинити да до тога дође. Уколико другарица Јованка (другарица Доланц и остале другарице које би евентуално дошле) не би ишле у СССР и Кину, они су спремни да им обезбеде најбоље услове за претходни одмор у Кореји, да организују њихово прикључење делегацији у било којем тренутку, као и њихов повратак у Југославију независно од другог дела делегације.⁷⁵ Амбасадор је рекао да је влада спремна да у циљу остваривања њихове жеље пошаље приватни авион. На то је Поповић поновио техничке потешкоће о доласку Јованке Броз у Пјонгјанг, али на крају рекао да ће о евентуалном њеном доласку бити обавештени на време. Влада ДНР Кореје је у од средине месеца обављала завршне припреме за дочек. Огроман број људи је неколико дана на травњацима и улицама главног града ДНР Кореје вежбао игре и песме, којима ће поздравити председника Јосипа Броза Тита. Деца су вежбала поклич „Херој Тито“ на српско-хрватском језику. Дуж читавог пута од аеродрома до центра Пјонгјанга су биле постављене корејске и југословенске заставе, славолуци добродошлице и панои са натписима: „јединство- пријатељство“, „Београд- Пјонгјанг“, „Кореја-Југославија“. Пар дана уочи посете је у ДНР Кореји изашла књига: „Изабрани говори друга Јосипа Броза Тита“. Књига је имала 180 страна. Она је садржала: извештај Јосипа Броза Тита са 10. конгреса СКЈ одржаног 27.5.1975., његов говор са Конференције за европску безбедност и сарадњу у Хелсинкију и говор са V конференције покрета несврстаних на Шри Ланци у Коломбу. Књигу је објавила издавачко веће РП Кореје. Дан пре посете је Радио-телевизија Београд (РТБ) емитовала интервју који је председник Ким Ил Сунг дао главном и одговорном уреднику документарног програма РТБ Боривоју Мирковићу. Корејски председник је у интервју

⁷⁵ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/1-89

највише говорио о покрету несврстаних и о билатералним односима између Београда и Пјонгјанга. Што се тиче покрета несврстаних у интервју је изјавио да се у њему после V конференције на Шри Ланци ствари добро развијају. Истакао је задовољство чињеницом да се покрет проширује новим чланицама и што јача његов углед на међународној сцени. У интервју је рекао да је то значајано за спречавање војних сукоба у свету и напоменуо да унутар несврстаних треба радити на јачању јединства и сарадње међу чланицама покрета. Што се тиче билатералних односа између Београда и Пјонгјанга Ким Ил Сунг је рекао да су односи све бољи. Поновио је да је био срећан што је у јуну 1975. посетио Југославију и разговарао са њеним председником. Изјавио је да тај сусрет није био само значајан за јачање пријатељства и сарадње између народа ДНР Кореје и југословенских народа, већ је он дао и велики допринос покрету несврстаних. На крају интервјуа је истакао задовољство што председник Јосип Броз Тито долази у посету ДНР Кореји. Председник Југославије је у прву званичну посету ДНР Кореји допутовао из СССР из града Иркутска у близини Бајкалског језера. Током посете Совјетском Савезу једна од тема разговора двојице лидера Леонида Брежњева и Јосипа Броза Тита су били односи њихових земаља са Пјонгјангом.

Што се тиче Кореје, Брежњев је односе са, овом земљом и партијом оценио позитивно, али није пропустио да упуту извесне критике замерке Кореји зато што у већој мери не усаглашава своју политику са СССР.⁷⁶

Југословенски председник је у разговору обавестио совјетског лидера да су југословенско-корејски односи све бољи и да РПК И СКЈ јако лепо сарађују. У разговору је истакао да Југославија подржава напоре Пјонгјанга да уједини земљу. Ми подржавамо напоре Демократске Кореје да уједини своју земљу мирним путем и без страног мешања.⁷⁷

Председник Јосип Броз Тито је допутовао у Пјонгјанг 24.8.1977. у 16 h по локалном времену (9 h преподне по средњоевропском времену). Посета је трајала до 30.8. У његовој

⁷⁶ Величанскаја Људмила Александровна, Џаилов Тимур Агабаевич, Димић Љубодраг, Кишкина-Иваненко Маја Федоровна, Милошевић Миладин, Пантелић Нада, Стикалун Александр Сергеевич, Животић Александар, Југославија-СССР: сусрети и разговори на највишем нивоу руководиоца Југославије и СССР, Том 2, 1965-1980, Београд, 2016, 799.

⁷⁷ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 119/I-652

пратњи су били: прва дама Југославије Јованка Броз, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, председник Председништва СР Црне Горе Вељко Милатовић, потпредседник Савезног извршног већа (СИБ-а) и савезни секретар спољних послова Милош Минић, секретар у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александар Грличков и члан СИБ-а и савезни секретар за спољну трговину Емил Лудвигер. Њих је на аеродорму дочекао председник Ким Ил Сунг. Јосипу Брозу Титу је приређен свечани дочек.

Током указивања најважнијих државних почести председнику Титу на аеродрому, хиљаде девојака празнично обучених у лаке хаљине јаких боја са лепезама и цвећем у рукама, играле су, певале и клицале Титу и Ким Ил Сунгу и пријатељству између Југославије и ДНР Кореје.⁷⁸

На главним градским булеварима и трговима Тита су сачекали уметнички ансамбли у корејским националним ношњама: грациозне девојке су се са сунцобранима и лепезама, њихале у ритму уз непрекидне осмехе, а униформисани хорови надвишавали су вреву масе добро увежбаних интерпретацијама југословенских револуционарних и народних песама.⁷⁹

Испред корејског Музеја револуције је хор певао „Биљана платно белеше“, а мало даље је пионирски оркестар интонирао песму „Уз маршала Тита, јуначкога сина“. Колона аутомобила у којем су били двојица председника се трипут заустављала док је пролазила кроз центар града. Приликом првог је југословенски председник добио букет цвећа, а приликом другог је добио сребрну сабљу. Приликом трећег заустављања је добио статуу борца против империјализма. После су се одвезли према вили у којој ће југословенски председник боравити. Она се налазила надалеко од једног узвишења на чијем се врху налазио споменик ослобођења корејског народа. Светска и корејска штампа је доласку и дочеку председника Јосипа Броза Тита посветила велику пажњу.

Утицајни британски „Гардијан“, преносећи шире коментаре корејске националне агенције, истиче да посета Тита Кореји представља значајан догађај у јачању пријатељства

⁷⁸ „Вечерње новости“, 25.8.1977.

⁷⁹ „Политика“, 25.8.1977.

и солидарности између две партије, две земље и два народа значајан „путоказ у развоју покрета несврстаних“.⁸⁰

Британски лист је истакао да је председник Јосип Броз Тито најзначајнија међународна личност која је посетила ДНР Кореју у последњих пар година. Корејски партијски лист дневник „Родон Шимбун“ је посветио 4 и по странице (лист има укупно 6 страна) доласку и дочеку југословенског председника. Он је објавио 11 фотографија са дочека. Лист „Мицу Чосон“- Демократска Кореја- је доласку госта из Југославије посветио 4 стране. Корејски централни радио је директно преносио церемонију дочека на аеродрому у Пјонгјангу, која је трајала 70 минута. Сутрашњи дан 25.8. председник Јосип Броз Тито је започео полагањем венца на споменик корејским војницима погинулим у корејском рату. Ту је разгледао монументални стуб са скултуром војника на врху и распитивао се код домаћина о садржају рељефа у подножју споменика. Пре почетка званичних разговора председник Републике и Стане Доланц састали су се са Ким Ил Сунгом. Састанак је трајао 30 минута. После тога су започели званични разговори делегација две земље у Конгресној палати Кумсусан у Пјонгјангу. Делегације су предводили председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито. У разговору су учествовали: 1) секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, 2) председник Председништва СР Црне Горе Вељко Милатовић, 3) потпредседник СИБ-а и савезни секретар спољних послова Милош Минић, 4) члан Председништва СКЈ и секретар у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александар Грличков, 5) члан СИБ-а и савезни секретар за спољну трговину Емил Лудвигер, 6) амбасадор Југославије у ДНР Кореји Тоде Варциски, 7) шеф Кабинета председника Републике Берислав Бадурин, 8) начелник Одељења за међународне везе и сарадњу Председништва ЦК СКЈ Владислав Обрадовић, 9) саветник председника Републике за спољно-политичка питања Миљивоје Максић, 10) саветник председника Републике за штампу Блажо Мандић, 11) начелник Управе за Далеки исток у ССИП-у Душан Гашпари, 12) члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и премијер Административног савета (владе) ДНР Кореје Пак Сунг Чул, 13) члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју, 14) кандидат за члана Политичког бироа ЦК РП Кореје, секретар Централног комитета и директор Одељења за међународну сарадњу ЦК РП Кореје Ким Јонг Нам, 15) кандидат за члана Политичког

⁸⁰ „Борба“, 27.8.1977.

бироа ЦК РП Кореје, потпредседник Административног савета и министар спољних послова Хо Дам, 16) кандидат за члана Политичког бироа ЦК РП Кореје и потпредседник Административног савета ДНР Кореје Чонг Јунг Ги, 17) потпредседник Административног савета и министар спољне трговине Куе Унг Тае, 18) помоћник министра народних оружаних снага Ким Ик Хјон, 19) помоћник министра спољних послова Ли Јонг Мок, 20) заменик директора Одељења за међународну сарадњу ЦК РП Кореје Ким Гил Хјон, 21) амбасадор ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Сун. Разговор је протекао у веома пријатељској и пријатној атмосфери. Трајао је два сата. Главне теме разговора су биле: билатерални односи између две земље, ситуација у комунистичком и радничком покрету, ситуација на међународној сцени и питање уједињења Кореје. На овом првом званичном састанку је углавном говорио југословенски председник. Он је у разговору рекао да је билатерална сарадња на свим пољима (политика, међупартијска сарадња, економија, култура и научно-техничка сарадња) све боља и истакао да је за то заслужна посета председника Ким Ил Сунга Југославији почетком јуна 1975.

Као илустрацију за успешан развој билатералних односа Председник је навео повећање робне размере од 1,2 милиона у 1972. на 25 милиона долара у овој годину и указао на прве позитивне резултате сарадње у области науке и технологије, културе, информација.⁸¹ Што се тиче ситуације на међународној сцени Јосип Броз Тито је акценат ставио на ситуације у : Африци, арапским земљама, покрету несврстаних и на ситуацију на Блиском истоку. Што се тиче ситуације у Африци, Јосип Броз Тито је изнео забринутост због пре свега сукоба на „рогу Африке“ између две социјалистичке земље Сомалије и Етиопије. Обе стране су у разговору подржале борбу народа Јужноафричке Републике, Намибије и Зимбабвеа за остваривање пуне независности. Обојица председника су се zaloжила за поштовање независности, суверенитета, територијалног интегритета и несврстаног опредељења афричких народа и држава и за право да оне саме одлучују о својим унутрашњим стварима, без мешања са стране. Што се тиче ситуације у арапских земљама Јосип Броз Тито је рекао да су њихове међусобне размирице и супротности сувише велике и оне не би могле лако да се превазиђу у циљу успостављања јединства. Што се тиче ситуације на Блиском истоку (мисли се на питање Палестине, односе Израела са својим

⁸¹ „ Политика “ , 26.8.1977.

арапским суседима) југословенски председник је истакао да је за тренутну кризу и ситуацију крив Израел, који је има безусловну подршку САД-а.

Ову кризу могуће је решити једино под условом повлачења Израела са свих окупираних арапских територија, обезбеђења легитимних права арапског народа Палестине, укључујући и његово право на стварање независне државе и путем обезбеђења независности, суверенитета и територијалног интегритета свих земаља региона.⁸² Што се тиче ситуације у комунистичком и радничком покрету председник Југославије је рекао да он бележи у последњих година успехе у борби против империјализма. Он је у разговору са Ким Ил Сунгом нагласио значај конференције радничких и комунистичких партија Европе у Берлину.

За Берлинску конференцију (1976) је рекао да је » врло важан допринос јачању нових демократских основа и садржаја у односима између комунистичких и радничких партија, и свих прогресивних снага, иако и после је ње има неких негативних појава и негирања прихваћених принципа...⁸³

Председник Јосип Броз Тито је такође истакао значај осамостављивања комунистичких и радничких партија у Западној Европи.

То је процес у међународном комунистичком и радничком покрету: све више комунистичких и радничких партија креће сопственим путем, користећи се притом политичким и парламентарним средствима борбе за јачање својих позиција.⁸⁴ Што се тиче питања уједињења Кореје председник Југославије поводом њега поновио подршку напорима Пјонгјанга да на мирољубив начин уједини земљу. Он је у разговору са Ким Ил Сунгом осудио покушаје режима у Сеулу да трајно и вештачки подели корејску нацију на два дела. Увече је председник Ким Ил Сунг у сали Конгресне палате Кумсусан у Пјонгјангу приредио свечану вечеру у част југословенског председника Јосипа Броза Тита. На вечери је било око 5000 званица. На њој су двојица председника одржали здравице. На почетку здравице је је Ким Ил Сунг у име владе ДНР Кореје, њеног народа, РПК и у своје лично име упутио топле поздраве добродошлице југословенском

⁸² АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-90

⁸³ Блажо Мандић, Тито у дијалогу са свијетом, Нови Сад, 2005, 526.

⁸⁴ „Борба“, 26.8.1977.

председнику. Он је истакао да ова посета има историјски значај за развој пријатељских односа и сарадње између Београда и Пјонгјанга.

Ваша посета очигледно показује колико су дубоки ваше поверење и осећање братског пријатељства према нама и колико велики значај придајете пријатељству између наших двеју земаља и нашем сусрету.⁸⁵

Истакао је је да се пријатељски односи између Пјонгјанга и Београда заснивају на: равноправности, суверенитету, независности и немешању у унутрашње ствари друге стране. У здравици је председник ДНР Кореје рекао да је Југославија спроводећи независну политику и самосталну изградњу социјалистичког уређења дала велики подстицај и постала велики узор свим народима света у њиховој борби за националну независност, мир и социјализам. У њој је истакао да народи који се боре против империјализма, колонијализма, доминације стране силе и мешања у унутрашње ствари других држава (у те народе је убрајао корејски народ и народе Југославије) треба да се држе заједно.

Наш народ и даље ће се чврсто уједињавати са народима социјалистичких земаља, народима Азије, Африке, Латинске Америке, прогресивним народима Европе, са свим народима света који се боре за заштиту независности, и упорно ће се борити за изградњу новог друштва, новог света, који ће им омогућити да сами решавају о својој судбини, активно ће подржати борбу народа свих земаља против империјализма, колонијализма и доминације.⁸⁶ У

наставку здравице је захвалио председнику Југославије на подршци коју његова земља и народи пружају напорима Пјонгјанга да на мирољубив и самосталан начин уједини земљу. Он је истакао да је за то неопходно да се америчке трупе повуку са југа Корејског полуострва и да престану велике силе (САД, СССР и НР Кина) да се мешају у унутрашње ствари Кореје и њеног народа. На крају здравице је Ким Ил Сунг наздравио: за братско пријатељство југословенских народа и народа ДНР Кореје, за здравље председника Југославије Јосипа Броза Тита и осталих југословенских гостију и за даљи развој и просперитет Југославије. Југословенски председник је на почетку здравице захвалио на

⁸⁵ „Вечерње новости“, 26.8.1977.

⁸⁶ „Политика експрес“, 26.8.1977.

величанственом дочеку који му је приређен и рекао да ће му он остати у вечном сећању. Истакао је задовољство што су односи између две земље све бољи. У здравици је рекао да је ова посета прилика да се он и југословенска страна непосредно и директно упознају са достигнућима народа ДНР Кореје у социјалистичкој изградњи земље. Председник Југославије је у здравици напоменуо да су народи обе земље прошли тежак пут борбе за националну независност и суверенитет.

У прошлости, народи Југославије и Демократске Народне Републике Кореје имали су тежак и трновит пут, кроз борбе и одрицања и зато је разумљиво што данас и ми и ви толико ценимо слободу и независност и што се боримо за свет који ће бити ослобођен неравноправности, неправде, потчињености и претњи, за цео свет у коме ће владати праведнији и хуманији односи међу људима и народима.⁸⁷

Председник Републике је у говору истакао да су ДНР Кореја и Југославија самостално и сопственим снагама кренуле у социјалистичку изградњу земље која одговара карактеристикама њихових земаља (у Југославији- самоуправљање, а у ДНР Кореји – на принципу идеологије „Џу-Че“ или „Дју-Че“). У здравици је председник Јосип Броз Тито истакао да су народи Југославије упознати са улогом коју председник Ким Ил Сунг има у новијој историји корејског народа.

Личност председника Ким Ил Сунга је нераздвојиво повезана са борбом корејског народа и Радничке партије Кореје за национално ослобођење за друштвени положај Ваше земље и јачање њене независности, за уједињење Вашег народа, мирним путем.⁸⁸ У наставку здравце је говорио о ситуацији на међународној сцени и о покрету несврстаних. Што се тиче ситуације на међународној сцени председник је истакао да је она веома сложена. Са једне стране је дошло до јачања националних покрета за независност и ослобођење од стране власти, што победе народа Вијетнама, Кампуџије (Камбоџа), Лаоса, Анголе и Мозамбика потврђују. Са друге стране се појачао притисак великих сила и мешање у унутрашње ствари земаља трећег света. Рекао је да оне подстичу трку у наоружању у тим земљама и тако озбиљно угрожавају мир у свету. Што се тиче покрета несврстаних Јосип Броз Тито је истакао да је он постао један од главних

⁸⁷ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-90

⁸⁸ Тито у СССР, ДНР Кореји, НР Кини, 1977, 47.

међународних фактора и савезник свих народа који се боре против колонијализма, неколонијализма, стране доминације и империјализма и за право свих народа на слободу, независност, равноправност. Због тога постоје разни покушаји да се покрет разбије, подели и стави у функцију интереса неке од светских сила (мисли се на САД и на СССР). У здравици је истакао задовољство што је ДНР Кореја први пут као пуноправна чланица учествовала на V конференцији несврстаних на Шри Ланци у Коломбу. Напоменуо је да ће чланство у несврстанима помоћи Пјонгјангу да нађе начин, решење и пут да оствари свој највећи сан: уједињење Кореје на мирољубив начин и без страног мешања. На крају здравнице је председник Јосип Броз Тито поновио подршку влади ДНР Кореје њеним плановима да на миран начин уједини земљу и наздравио је: за здравље председника Ким Ил Сунга, за нове успехе народа ДНР Кореје у даљој изградњи социјалистичког уређења земље, за здравље свих присутних и за јачање пријатељства и сарадње између Београда и Пјонгјанга. После вечере је одржан уметнички програм. На њему су извођене југословенске и корејске песме. Уметници ДНР Кореје су певали на српско-хрватском језику песме „Биљана платно белеше“ и „Друг Тито зове“. Солиста на виолини Ким Гонг Хо је у пратњи женског инструменталног састава извео „Билећанку“. Следећег дана 26.8.1977. су југословенски председник, председник ДНР Кореје, остатак југословенске делегације и амбасадор Југославије у Пјонгјангу Тоде Варџиски посетили језеро Јонпунг. Језеро се налазило стотинак км северно од главног града ДНР Кореје. Њима је на железничкој станици код града Анџуа у близини језера Јонпунг приређен свечани дочек. Уз громогласне поклике хиљада људи – „дуго живео“, уз традиционално поскакивање и махање букетима цвећа председницима Титу и Ким Ил Сунгу две пионирке су предале букете цвећа.⁸⁹

Јосип Броз Тито се том приликом поздравио са представницима власти града Анџуа. Затим је са Ким Ил Сунгом и осталима наставио пут до језера. После кратког одмора двојица председника су се провозала чамцем по језеру. Увече је председник Југославије у концертној дворани на обали језера Јонпунг присуствовао приредби. Њу су у његову част приредила деца из вртића оближњег града Анџуа. Приредби су присуствовали: председник ДНР Кореје и генерални секретар Ким Ил Сунг, прва дама ДНР Кореје Ким Сонг Е, председник Југославије и председник СКЈ Јосип Броз Тито, амбасадор Југославије

⁸⁹ „ Политика експрес “, 26.8.1977.

у Пјонгјангу Тоде Варциски, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, председник Председништва СР Црне Горе Вељко Милатовић, потпредседник СИБ-а и савезни секретар спољних послова Милош Минић, члан Председништва СКЈ и секретар у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александар Грличков и члан СИБ-а и савезни секретар за спољну трговину Емил Лудвигер. Деца су на приредби певала југословенске и корејске песме (на српско-хрватском језику су певали: „Друже Тито љубичице бела“, „То је нама наша борба дала“, „Уз маршала Тита јуначкога сина“). Сутрадан 27.8.1977. су председници Јосип Броз Тито и Ким Ил Сунг наставили југословенско-корејске разговоре у једном одмаралишту на језеру Јонпунг. У разговорима су поред њих двојице учествовали: амбасадор Југославије у Пјонгјангу Тоде Варциски, секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, председник Председништва СР Црне Горе Вељко Милатовић, потпредседник СИБ-а и савезни секретар спољних послова Милош Минић, члан Председништва СКЈ и секретар у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александар Грличков, члан СИБ-а и савезни секретар за спољну трговину Емил Лудвигер, члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и премијер Административног савета (владе) ДНР Кореје Пак Сунг Чул, члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју и кандидат за члана Политичког бироа ЦК РП Кореје, потпредседник Административног савета и министар спољних послова Хо Дам. Разговор је трајао 2 h и вођен је у веома пријатељској и пријатној атмосфери. Главне теме на састанку су биле: унапређивање билатералних односа између Београда и Пјонгјанга и СКЈ и РПК, актуелне ситуације на међународној сцени и питање уједињења Кореје. На овом састанку је углавном говорио корејски председник. Он је у разговору са задовољством истакао да су су билатерални односи између 2 земље све бољи, али да постоје могућности за побољшање нарочито у научно-техничкој сарадњи. На међународној сцени акценат је ставио на ситуацију у Азији, Африци и у покрету несврстаних. Што се тиче ситуације и стања у покрету несврстаних истакао је да је неопходно радити на јачању јединства, солидарности и сарадње међу чланицама покрета. У циљу тога је изнео предлог да се чланице покрета несврстаних што чешће састају ради договора о заједничким акцијама на међународној сцени. Овом приликом је Ким Ил Сунг захвалио југословенским гостима на њиховој подршци пријему његове земље у покрет несврстаних. Што се ситуације у Африци, поготово на

„рогу Африке“ Ким Ил Сунг је рекао да је став Пјонгјанга да сукоб између две несврстане и социјалистичке земље Сомалије и Етиопије треба решити мирним путем и договором између сукобљених страна у циљу очувања јединства покрета. Што се тиче питања уједињења Кореје, он је поновио став своје владе да Пјонгјанг жели да на мирољубив начин, без мешања са стране и кроз директне преговоре са Сеулом уједини земљу. Ким Ил Сунг је потом захвалио југословенском председнику на подршци коју им поводом тога пружа Југославија. Што се тиче ситуације у радничком и комунистичком покрету корејски председник је рекао да се слаже са југословенским ставом, да свака партија треба да има право на самосталан и независан пут. У послеподневним сатима су председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито са осталим члановима делегације напустили језеро Јонгпунг и вратили се у Пјонгјанг. На одласку им је приређен свечани испраћај. На железничкој станици у градићу Анџуу су окупљени грађани скандирали југословенском председнику „Ман зе“ (што значи живео дуго) и махали су букетима цвећа. Председник Јосип Броз Тито се пред полазак поздравио са представницима локалних власти. Увече је у Пјонгјангу југословенски председник присуствовао свечаној приредби. Она је организована у његову част у Палати опере. То је била огромна зграда од 6000 м² која је могла да прими око 3000 уметника и изграђена је за 15 месеци. Приредби су поред двојице председника присуствовали и остали чланови делегација. Корејски уметници су извели неколико занимљивих игара и песама, међу којима и неколико југословенских песама. Мешовит хор од 350 чланова је отпевао: „Југославијо борба те је водила“, „Уз маршала Тита, јуначкога сина“ и „Јовано Јованке“. На крају програма је цео уметнички састав, који је учествовао у програму и међу којима је било неколико десетина девојака обучених у југословенској народној ношњи поново запевало песму „Уз маршала Тита, јуначкога сина“. После завршетка програма су се председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито попели на бину, фотографисали и руковали се са уметницима. Њих је неколико уметника приликом доласка на бину ухватило испод руку и повело ка осталим уметницима, који су у том тренутку клицали Ким Ил Сунгу и Јосипу Броз Титу: „дуго живели“. Са њима су се на бину попели секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц и члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју. Касније су двојица председника напустила зграду опере. Сутрадан 28.8. је одржан величанствен програм игара и вежби (митинг пријатељства) у Пјонгјангу на градском

стадиону „Моранбон“ у част председника Јосипа Броза Тита. Поред њега и председника Ким Ил Сунга овом величанственом скупу су присуствовали: секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, председник Председништва СР Црне Горе Вељко Милатовић, потпредседник СИБ-а и савезни секретар спољних послова Милош Минић, члан Председништва СКЈ и секретар у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александар Грличков, члан СИБ-а и савезни секретар за спољну трговину Емил Лудвигер, члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и премијер Административног савета (владе) ДНР Кореје Пак Сунг Чул, члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју и кандидат за члана Политичког бироа ЦК РП Кореје, потпредседник Административног савета и министар спољних послова Хо Дам. Програм је носио назив „Песма о Кореји“. Трајао 3 је h и представљао је врхунац топлог гостопринства и манифестација пријатељских осећања грађана ДНР Кореје према југословенским народима. У њему је учествовало око 50000 младића, девојака, деце, војника и уметника. Они су на стадиону стварали живе слике на којима су представљени битне ствари из историје обе земље. Тако су приказали: грб Југославије, ратни портрет председника Југославије, портрете председника ДНР Кореје, прву конференцију покрета несврстаних у Београду и борбу корејског народа за независност и уједињење.

Преко „живог екрана“ у боји пролазили су возови, летели авиони, исписиване су поруке на српскохрватском и корејском – за све време трајања програма на терену прекривеном зеленим тепихом.⁹⁰

Младићи и девојке густо збијени једно до другог и сакривени иза картонских штитова, исписивали су- спретно мењајући те штитове- пароле пријатељства у најразноврснијим бојама или као делови живог мозаика, правили ликове двојице председника и најлепше слике.⁹¹

Двојица председника су се на стадиону појавила у 16 h. Њихово појављивање је изазвало лавину одушевљање учесника програма. Овације, аплаузи и скандирања двојици председника су трајали 5 минута. На стадиону су председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито одржали говоре. Корејски председник је на почетку поздравио југословенског колегу и рекао да овај величанствени програм игара и песама (митинг пријатељства) представља

⁹⁰ „Борба“, 29.8.1977.

⁹¹ „Политика“, 29.8.1977.

израз великог поштовања и братског пријатељства, коју према Јосипу Брозу Титу и народима Југославије гаји и осећа корејски народ. Ким Ил Сунг је у свом обраћању акценат ставио на нека међународна питања (као што су ситуација у покрету несврстаних и улога социјалистичких земаља на међународној сцени), на билатералне односе између две земље и на питање уједињења корејског народа. У говору је истакао да чланице покрета несврстаних треба да раде на јачању јединства покрета и да сваки спор између себе реше договором на обострано задовољство обе стране и у интересу самог покрета. Што се тиче улоге социјалистичких земаља на међународној сцени Ким Ил Сунг је рекао да оне треба да нађу са комунистичким и радничким партијама заједничку основу за борбу против свих видова доминације и колонијализма и да подрже борбе националноослободилачких покрета широм света. Што се тиче билатералних односа председник ДНР Кореје је истакао да су његова посета Југославији у јуну 1975. и тренутна посета председника Јосипа Броза Тита ДНР Кореји, чврст доказ да су односи између њих све бољи. Захвалио се југословенском госту за подршку коју им Београд пружа у њиховим напорима да на миран начин уједине корејски народ. Ту је напоменуо да Пјонгјанг неће допустити да се вештачки и трајно подели Кореја. На крају обраћања је пожелео југословенској држави просперитет и развој и да пријатељство између народа ДНР Кореје и југословенских народа потраје. После његовог говора је председник Градског народног одбора Пјонгјанга Џон Џин Ги свечано уручио заставу и почасну повељу почасног грађанина Пјонгјанга Јосипу Брозу Титу. Председник Југославије је постао први страни државник који је проглашен за почасног грађанина главног града ДНР Кореје. После ове свечаности је говорио југословенски председник. Он је на почетку говора поздравио учеснике програма и захвалио се народу Кореје на невероватној љубазности коју су му приредили на сваком кораку широм земље. Истакао је да је то чврст доказ пријатељства између две земље и њихових народа. У обраћању је председник Јосип Броз Тито честитао грађанима ДНР Кореје на успесима које је постигао у обнови и изградњи Пјонгјанга, који је у корејском рату био разорен америчким бомбама. Рекао је да је корејски народ под диригентском палицом председника Ким Ил Сунга успео да град који је био у рушевинама трансформише у један леп и модеран град, са широким булеварима, болницама, школама и прелепим грађевинама. Председник Јосип Броз Тито је већи део свог говора посветио билатералним односима између Београда и Пјонгјанга.

Истакао је велико задовољство што су односи између њих све бољи. Нагласио је да њихове две земље поред револуционарне борбе веже и спаја социјализам и припадност несврстанима. У говору је поновио подршку мирољубивом уједињењу за које се залаже ДНР Кореја. На крају је пожелео: успех народима ДНР Кореје у даљој социјалистичкој изградњи земље, остваривање националног уједињења базираног на неотуђивом праву корејског народа да се на миран начин уједини и још јаче и чвршће пријатељство између Југославије и ДНР Кореје. После говора, беспрекорно увежбана група девојака и младића извела је низ вежби које су у појединим тренуцима остављале без даха посматраче. Те вежбе су са политичког становништва одржале основне идеје председника Ким Ил Сунга о путевима развоја Кореје, али су по свом савршенству у извођењу биле истовремено и својеврстан уметнички, а не само политички доживљај.⁹²

На крају програма су учесници завршне сцене заиграли тако, што је један део заиграо коло, а други део је својим телима направио паролу: „Честитамо успехе које су југословенски народи постигли под руководством друга Тита“. После завршетка програма су учесници на сав глас запевали „Уз маршала Тита, јуначкога сина“. Следећег дана 29.8. су у преподневним часовима председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито водили завршне разговоре. Њима је присуствовао секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц. У њима су двојица председника резимирала резултате корејско-југословенских разговора. Обојица саговорника су са задовољством истакла да су о свим питањима о којима су разговарали постигли пуну сугласност и да је ова посета још више приближила њихове две земље. На крају разговора је Јосип Броз Тито позвао Ким Ил Сунга да посети Југославију, што је овај прихватио. У подне је председник Југославије у својој резиденцији у Пјонгјангу примио пакистанског издавача А. Рахима. Током разговора он је поклатио Јосипу Броз Титу две књиге: „Избор Титових сабраних дела“ и „Биографија Јосипа Броза Тита“ написане на урду језику, који је говорило 200 милиона људи. Увече је у свечаној сали Конгресне палате Кумсусан у Пјонгјангу председник Ким Ил Сунг указом Централног народног комитета ДНР Кореје доделио највише одликовање у земљи - звање хероја ДНР Кореје југословенском председнику. У образложењу су наведени разлози за доделу. У њему су истакли да је председник Јосип Броз Тито довео до победе народе Југославије против фашистичких окупатора (Италија и Немачка) и да је

⁹² „Политика експрес“, 29.8.1977.

после рата предводио југословенске народе у изградњу социјалистичког уређења и у учвршћивању независности земље. Навели су да се он веома оштро супростављао на међународној сцени свакој врсти агресије, мешању у унутрашње ствари других земаља и залагао се за јачање покрета несврстаних. Такође је истакнуто да је он дао огроман допринос за успостављање и учвршћивање пријатељства између две земље и њихових народа и да је неколико пута на међународној сцени дао подршку њиховим напорима да на миран начин уједине земљу. На истој свечаности је председник Југославије Јосип Броз Тито уручио свом корејском колеги орден југословенске велике звезде. У образложењу је југословенска страна навела да је председник Ким Ил Сунг добио одликовање захваљујући свом доприносу у развијању пријатељских односа и сарадње између две земље. Истакнуто је да ово одликовање представља велико поштовање које Југославија има према лидеру корејског народа Ким Ил Сунгу и његовој улози у борби народа ДНР Кореје за национално ослобођење. После међусобне размене одликовања, корејски председник је приредио опроштајну вечеру у част свог југословенског колеге. На вечери је владала веома пријатна и пријатељска атмосфера. Вечери су поред двојице председника присуствовали: секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц, председник Председништва СР Црне Горе Вељко Милатовић, потпредседник СИБ-а и савезни секретар спољних послова Милош Минић, члан Председништва СКЈ и секретар у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александар Грличков, члан СИБ-а и савезни секретар за спољну трговину Емил Лудвигер, члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и премијер Административног савета (владе) ДНР Кореје Пак Сунг Чул, члан Политичког бироа ЦК РП Кореје и потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју и кандидат за члана Политичког бироа ЦК РП Кореје, потпредседник Административног савета и министар спољних послова Хо Дам. Сутрадан 30.8.1977. је председнику Јосипу Броз Титу приређен свечани испраћај. Огроман број људи (више од неколико стотина хиљада) је на улицама Пјонгјанга са букетима цвећа, поклицима „Ман зе“ (дуго живео) и традиционалним корејским поздравом поскакивањем испратило југословенског председника. Њега је на аеродрому дочекало, поздравило и пожелело му срећан пут око 5000 деце. Председника Југославије су испратили: председник ДНР Кореје Ким Ил Сунг, потпредседник ДНР Кореје Ким Донг Чју, премијер ДНР Кореје Пак Сунг Чул и амбасадор Југославије у ДНР Кореји Тоде Варциски са супругом. Председник Јосип Броз

Тито је напустио Пјонгјанг у 10 h и 15 минута по локалном времену (2h и 15 минута пре подне по средњоевропском времену) и отишао у посету НР Кини.

д) Односи Југославије и Демократске Народне Републике Кореје од посете председника Јосипа Броза Тита 1977. до његове смрти и сахране 1980.

Први сусрет између југословенских функционера и званичника ДНР Кореје после посете председника Јосипа Броза Тита Пјонгјангу се догодио у првој половини септембра 1977. Тада су се састали амбасадор ДНР Кореје у Београду Џонг Гуанг Сун и секретар Извршног комитета Председништва ЦК СКЈ Стане Доланц. Разговорали су о недавној посети председника Југославије ДНР Кореји. На почетку разговора је корејски амбасадор пренео поздраве председника Ким Ил Сунга. Џонг Гуанг Сун је обавестио Доланца да Ким Ил Сунг сматра да је посета југословенског председника била од великог значаја за даље развијање пријатељских односа између Београда и Пјонгјанга. Стане Доланц се захвалио на поздравима. Председнику Ким Ил Сунгу се у име владе Југославије, СКЈ, и њених народа Доланц захвалио и на величанственом дочеку који је приредио председнику Јосипу Брозу Титу. Средином септембра се у Пјонгјангу одржао међународни семинар „Џу-Че“ („Дју Че“). Семинар је трајао од 14.9. до 17.9.1977. Југословенску делегацију је предводио члан Председништва ЦК СКЈ Имре Балинт. За време боравка у Пјонгјангу и трајања семинара делегација Југославија је имала посебан третман. Она је имала посебну вилу и домаћини су са председником Ким Ил Сунгом на челу посвећивали њој посебну пажњу. Приликом поздрављања са свим делегацијама у сали Председништва ЦК са нашом делегацијом се задржао пар минута у разговору, после тога је у посебном салону у присуству других шефова делегација, започео разговор са Балинтом око управо завршене посете друга Тита и делегације СКЈ ДНР Кореји, да би на вечери свих делегата, пошто је шеф делегације СКЈ седео с њим за истим столом прво наздравио „за југословенско-корејско пријатељство“.⁹³

Шеф југословенске делегације Балинт Имре је говорио другог дана семинара 15.9.1977. девети по реду. Он је у говору истакао захвалност на позиву домаћина Савезу комуниста Југославије да учествује на овом семинару. Рекао је да народи Југославије са изузетном пажњом прате дешавања у ДНР Кореје и њене успехе у социјалистичкој изградњи земље.

⁹³ АЈ, фонд 507, СКЈ, IX 65/I-91

Мислимо да је од посебног значаја да управо овде нагласимо да је председник Ким Ил Сунг познатим принципом „Дју Че“ уствари изразио, јасно и недвосмислено најдубље стремљења и истинска осећања народа Демократске Народне Републике Кореје.⁹⁴ Балинт Имре је у говору рекао да принцип „Цу-Че“ („Дју Че“) пропагира да сваки народ мора да сам решава своје проблеме и да се ослања на сопствене снаге и у складу са историјским, политичким и друштвеним околностима у земљи без страног уплитања. На крају је рекао да Југославија подржава ДНР Кореју у њеној намери да на миран начин уједини земљу. Трећег дана семинара 16.9. се Балинт Имре састао са председником Ким Ил Сунгом. Разговору је присуствовао амбасадор Југославије у Пјонгјангу Тоде Варцински. Састанак је трајао 30 минута. На састанку је председник ДНР Кореје изразио захвалност и задовољство што је Југославија послала делегацију на овај семинар. Такође је рекао да је почашћен посетом председника Југославије прошлог месеца. У другој половини септембра тј. 22.9.1977. југословенски председник Јосип Броз Тито је послао писмо америчком председнику Џимију Картеру у којем га је информисао о резултатима своје посете СССР, ДНР Кореји и НР Кини. Обавестио га је о разговорима које је водио са председником ДНР Кореје Ким Ил Сунгом о корејском питању. У писму је истакао да је Ким Ил Сунг спреман да преговора са Вашингтоном и Сеулом, али је напоменуо да је став владе у Пјонгјангу да прво треба са САД преговорати о закључивању мировног споразума између њихове две земље и да после тога представници Сеула и Пјонгјанга започну преговоре о уједињењу.

Председник Ким Ил Сунг ме је, на крају замолио да Вам пренесем да види рјешење било у Вашем прихватању да отпочну двострани преговори између САД и ДНР Кореје у циљу закључивања уговора о миру, у форми која се покаже прихватљивом за обе стране, било у отпочивању тространих преговора између САД, ДНР Кореје и Републике Кореје.⁹⁵ У писму је председник Југославије информисао америчког председника да је за владу у Пјонгјангу неприхватљиво учествовање председника Републике Кореје (Јужна Кореја) Пак Чонг Јиа у преговорима. Такође је упознао званични Вашингтон да ДНР Кореја неће наметати социјалистичко уређење Сеулу и да она жели да на мирољубив начин уједини

⁹⁴ Исто.

⁹⁵ Миладин Милошевић, Нада Пантелић, Документа о спољној политици Југославије, Југославија-Сједињене Америчке Државе, Поруке председника Југославије и Сједињених Америчких Држава- 1944-1980, Београд, 2014, 120.

земљу стварањем конфедерације. У писму је председник Јосип Броз Тито пренео председнику Картеру да Београд подржава ту политику владе у Пјонгјангу. Почетком марта 1978. је председник Јосип Броз Тито посетио САД и тамо се сусрео и разговарао са председником Џими Картером у Белој кући. У разговорима су учествовали: председник Председништва СР Словеније Сергеј Крајгер, потпредседник СИБ-а и савезни секретар за спољне послове Милош Минић, члан Савета Председништва Југославије Јосип Врховец, амбасадор Југославије у Вашингтону Беловски, председник Црногорске академије науке и уметности Павичевић, шеф Кабинета председника Републике Бадурин, помоћник савезног секретара Бернардић, саветник председника Републике за спољно-политичка питања Максић, саветник председника Републике за штампу Мандић, лични секретар председника Републике Костић, начелник управе у Савезном секретаријату за иностране послове (ССИП) Старчевић, саветник председника САД-а за националну безбедност Збигњев Бжежински, помоћник државног секретара за Европу и функционер Беле куће и Стејт департмента Џорџ Вест, амбасадор САД-а у Југославији Лоренс Иглберг, потпредседник САД-а Валтер Ф. Мондејл, државни секретар САД-а Сјрус Р. Ванс и секретар за одбрану САД-а Харолд Браун. На почетку разговора је председник Картер изразио задовољство што је председник Јосип Броз Тито посетио САД и пожелео му је у име америчког народа топлу добродошлицу. Једна од главних тема разговора између двојице председника је било питање Кореје. Амерички председник је рекао југословенском председнику да САД жели да се питање Кореје, пре свега Републике Кореје (Јужна Кореје) реши што пре. Истакао је да је режим у Селу признао између 50 и 60 држава и да он има дипломатска представништва у већем броју међународних институција и тела. Картер је у разговору рекао да званични Вашингтон жели да Пјонгјанг и Сеул разговарају. Такође је захвалио председнику Јосипу Брозу Титу што га је одмах по завршетку посете Пјонгјангу упознао са резултатима те посете и замолио га је да му још нешто каже о ДНР Кореји. Југословенски председник је у одговору рекао да је пред пут у САД од председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга добио поруку. Јосип Броз Тито је истакао да је главна и кључна ствар у поруци чињеница да званични Пјонгјанг жели да разговара са режимом у Сеулу, али да у њима не учествује председник Републике Кореје (Јужна Кореја) Пак.

У поруци је подвукао да они не мисле , ако би се створила конфедерација или федерација, да инфлтрирају свој систем у Јужну Кореју, него хоће да сарађују, пошто је то један народ , а две државе.⁹⁶

Председник Јосип Броз Тито је пренео председнику Џими Картеру да се Пјонгјанг противи пријему обе Кореје у УН и да по њима треба учинити све да се убрза мирољубиво уједињење Кореје, било у облику конфедерације или федерације. Он је у разговору рекао да Југославија подржава дијалог између Сеула и Пјонгјанга, истакавши да би тај дијалог требало да буде на нижем новоу, како би се избегло питање учествовања председника Пака у дијалогу. Амерички председник се сложио са овим. На крају је југословенски председник рекао да ће то предложити Пјонгјангу, ако се председник Картер сложи са тим. Председник САД-а се сложио и захвалио председнику Југославије Јосипу Брозу Титу на помоћи по том питању.

У Југославији је од 11.3. до 19.3.1978. боравила делегација Јединственог демократског отаџбинског фронта ДНР Кореје на позив Савезне конференције Социјалистичког савеза радног народа Југославије (СКССРНЈ). Делегацију је предводио први потпредседник Велике народне скупштине, члан ЦК РП Кореје и председник Секретаријата Централног комитета ове организације Хо Дјенг Сук. Њу је на београдском аеродрому дочекао члан Секретаријата Председништва ЦК ССРНЈ Александар Бакочевић. Истог дана су две стране предвођене Александром Бакочевићем и Хо Дјенг Суком започеле разговоре. Бакочевић је у разговору упознао корејског госта са самоуправним системом у Југославији. 15.3.1978. је председник Скупштине Југославије Киро Глигоров примио Хо Дјенг Сука. Њиховом разговору су присуствовали: члан Секретаријата Председништва конференције ССРНЈ Александар Бакочевић и амбасадор ДНР Кореје у Београду Џонг Гуанг Сун. На састанку су њих двојица изразили задовољство брзим развојем пријатељства између две земље, истакавши да велику заслугу за то има посета председника Јосипа Броза Тита ДНР Кореји крајем августа прошле године. У разговору је Киро Глигоров упознао Хо Дјенг Сука са радом делегацијских скупштина у Југославији. Гост из Пјонгјанга је председника скупштине Југославије упознао са резултатима индустријске и пољопривредне производње у ДНР Кореји и са основним правцима

⁹⁶ Миладин Милошевић, Драган Богетић, Југославија – Сједињење Америчке Државе, Сусрети и разговори највиших званичника Југославије и САД 1955-1980, Београд, 2017, 403.

привредног развоја земље предвиђаним текућим седмогодишњим планом. На састанку је Киро Глигоров поновио да влада Југославије подржава напоре Пјонгјанга да на мирољубив начин уједини земљу. Следећег дана 16.3. је члан Председништва ЦК СКЈ и савезни секретар иностраних послова Јосип Врховец примио Хо Дјенг Сука. Њиховом разговору су присуствовали: амбасадор ДНР Кореје Џонг Гуанг Сун и члан секретара Савезне конференције ССРНЈ Бакочевић Александар. У разговору је Јосип Врховец упознао Хо Дјенг Сука са детаљима предстојећег 11. конгреса Савеза комуниста Југославије, док је њега гост из Пјонгјанга упознао са ситуацијом на југу Корејског полуострва и са напорима Пјонгјанга да на мирољубив начин уједини земљу. Сутрадан 17.3.1978. је вршилац дужности Председника Савезне конференције ССРНЈ Марин Цетинић примио Хо Дјенг Сука. Пријему су присуствовали: амбасадор ДНР Кореје Џонг Гуанг Сун и члан секретара Савезне конференције ССРНЈ Бакочевић Александар. У разговору су обојица истакла значај прошлогодишње посете југословенског председника Пјонгјангу за даље јачање пријатељства између њихове две земље.

Марин Цетинић је упознао делегацију са местом, улогом и задацима Социјалистичког савеза у југословенском друштву, посебно са његовим деловањем као фронта организованих социјалистичких снага на даљем развоју југословенског социјалистичког самоуправног система.⁹⁷

Он је у разговору обавестио госта да Социјалистички савез радног народа Југославије подржава мирољубиво уједињење Кореје. Хо Дјенг Сук се захвалио на подршци. Обојица саговорника су на састанку истакла значај покрета несврстаних као једног од главних актера на међународној сцени. Истог дана је у Београду одржан сусрет солидарности свих друштвено-политичких организација Југославије са делегацијом Јединственог демократског отаџбинског фронта ДНР Кореје.

Поздрављајући госте из ДНР Кореје, члан Секретаријата Председника ЦК ССРНЈ и председник комисије ЦК ССРНЈ за међународне односе и сарадњу Александар Бакочевић је изразио уверење да су чланови корејске делегације у току боравка у Југославији могли

⁹⁷ „Борба”, 18.3.1978.

да се увере у осећање дубоког пријатељства која народи и народности наше земље гаје према народу пријатељске, несврстане и социјалистичке ДНР Кореје.⁹⁸

Хо Дјенг Сук је највећи део свог излагања на скупу посветио питању уједињења корејског народа. Такође је у говору истакао велико задовољство на позиву да посети Југославију. Делегација Јединственог демократског отаџбинског фронта ДНР Кореје је 19.3. напустила Југославију. Њу су на београдском аеродрому испратили: члан Секретаријата Председника ЦК ССРНЈ и председник комисије ЦК ССРНЈ за међународне односе и сарадњу Александар Бакочевић, генерални секретар СУБНОР-а Ико Мирковић и амбасадор ДНР Кореје у Југославији. У истом овом периоду је у ДНР Кореји боравила делегација Извршног већа СР Србије предвођена потпредседником Извршног већа Петром Костићем. Она је посетила ДНР Кореју у оквиру турнеје по Далеком истоку, где су поред ДНР Кореје посетили и Јапан и НР Кину. Циљ турнеје је било проширење привредне сарадње СР Србије и ових земаља. Делегацију Извршног већа СР Србије су поред Петра Костића чинили: члан Извршног већа СР Србије Богољуб Сребрић, секретар за односе са иностранством у Извршном већу СР Србије Милорад Мијовић и директор „Магнохрома“ Миша Радосављевић. Њих су на аеродрому у Пјонгјангу дочекали: председник Комитета за просвету ДНР Кореје Ким Ил Де, потпредседник Комитета за културне везе са иностранством Ким Јанг Сун, начелник министарства за спољне послове Зо Сонг Мук и амбасадор Југославије у Пјонгјангу Тоде Варџиски. Делегацију је примио потпредседник Административног савета и члан Политичког бироа РПК Ке Ун Те. Главна теме разговора је било унапређивање сарадње на привредном и научно-културно-технолошком нивоу између Југославије и ДНР Кореје и улоге СР Србије у томе. Делегација Извршног већа СР Србије је током боравка посетила неке од кључних индустријских објеката у земљи. У првој половини јуна 1978. Југославију је посетила делегација Удружених новинара ДНР Кореје предвођена директором Одељења за међународне односе Удружења Јун Сонг Јонгом. Њу је 14.6. примио члан Секретаријата Председништва Савезне конференције ССРНЈ Петар Ракочевић. Он је у разговору упознао Јун Сонг Јонга са основним карактеристикама југословенског политичког, друштвеног и економског система, положајем југословенске радничке класе и улогом Социјалистичког савеза у даљем развијању социјалистичког самоуправљања у Југославији. У другој

⁹⁸ „ Политика “, 18.3.1978.

половини јуна 1978., од 20.6. до 23.6. се одржао 11. конгрес СКЈ. Делегација РП Кореје је присуствовала конгресу и њу је на њему предводио члан Политбироа и потпредседник ДНР Кореје Пак Сонг Чол. За време трајања конгреса стране делегације су посетиле разне фабрике широм земље. Тако је корејска делегација посетила САП Косово и обишла је погоне комбината „Трепча“. У њену част је у трепчиној фабрици акумулатора у Косовској Митровици одржан митинг на коме су радници овог колектива манифестовали јако и чврсто пријатељство између југословенских народа и народа ДНР Кореје. Током конгреса се Пак Сонг Чол сусрео са потпредседником Председништва Југославије и чланом Председништва ЦК СКЈ Фадиљ Хоџом и са председником Републике Јосипом Брозом Титом. На састанку са Фадиљ Хоџом, Пак Сонг Чол му је уручио слику коју је специјално за 11. конгрес радило неколико уметника ДНР Кореје. Он је приликом разговора и сусрета са председником Југославије у „Сава-центру“ предао њему личну поруку председника Ким Ил Сунга. Њиховом разговору су присуствовали: шеф Кабинета председника Републике Берислав Бадурин, амбасадори ДНР Кореје у Београду и југословенски амбасадор у Пјонгјангу Џонг Гуанг Сун и Тоде Варциски и делегације РП Кореје на 11. конгресу. На крају 11. конгреса СКЈ донета је резолуција о дешавањима на међународној сцени, као што су: сукоб на „рогу Африке“ између Сомалије и Етиопије, ситуација на Блиском истоку, на Корејском полуострву и на Кипру. Што се тиче ситуације на Корејском полуострву у резолуцији је истакнуто, да је тренутно стање веома лоше и да оно представља извор нестабилности и могућег рата у том делу света. У њој је пружена подршка Пјонгјангу.

Савез комуниста Југославије и Социјалистичка Федеративна Република Југославија пружају пуну подршку напорима Радничке партије Кореје и владе Демократске Народне Републике Кореје да уједињење земље изврши мирним путем, као и захтевима за повлачење страних трупа с Корејског полуострва.⁹⁹

Крајем месеца је поводом месеца међународне солидарности са борбом за мирољубиво уједињење корејског народа амбасадор ДНР Кореје Џонг Гуанг Сун у Београду дао изјаву уреднику ТАНЈУНГА. У њој је истакао да се месец солидарности у ДНР Кореји обележава сваке године у овом периоду. Он је у изјави детаљно описао ситуацију на Корејском полуострву. Истакао је да ни после 27 година од краја ратних сукоба није

⁹⁹ Савез комуниста Југославије, Несврставање, Београд, 1979, 80.

потписан мир. Џонг Гуанг Сун је у изјави обавестио југословенско јавно мњење да у Републици Кореји (Јужна Кореја) има рачунајући све војне снаге од регуларних снага, паравојних формација, тзв. Ђачких одреда па до страних војних снага под оружјем око 10 милиона људи. Такође је напоменуо да је у тој земљи стационирано америчко нуклеарно оружје, које према његовим речима представља велику опасност за мир и безбедност не само на Корејском полуострву, него и шире. На крају је рекао да је корејски народ вековима живео у заједништву и да жели мирољубиво и самостално уједињење земље и истакао је да за то неопходно да америчке војне снаге напусте југ Корејског полуострва. Председник Савезне конференције ССРНЈ Тодо Куртовић је поводом месеца солидарности упутио поруку подршке ЦК Јединственог демократског отаџбинског фронта ДНР Кореје. У поруци је у име Савезне конференције Социјалистичког савеза радног народа Југославије истакао пуну подршку напорима владе у Пјонгјагу да на мирољубив начин уједини земљу.

Савезна конференција Социјалистичког савеза радног народа Југославије и сви радни људи и грађани наше социјалистичке и самоуправне заједнице подржали су и то ће чинити убудуће, иницијативе и напоре Демократске Народне Републике Кореје и Јединственог демократског отаџбинског фронта под руководством председника Ким Ил Сунга, које су усмерене на мирољубиво и демократско уједињење земље.¹⁰⁰

У поруци је Тодо Куртовић истакао да је тренутна ситуација на Корејском полуострву веома опасна и да је она извор претњи миру у том делу света. Напоменуо је да присуство америчких трупа на југу Корејског полуострва представља опасност за мир и онемогућава уједињење, истакавши да корејски народ има право сам одређује своју судбину без мешања са стране. У поруци је рекао да је најважнији услов мирољубивог и демократског уједињења Кореје повлачење америчких трупа са југа Корејског полуострва. На крају поруке је изразио задовољство што су односи између њихових држава и организација све бољи. У другој половини јула 1978. учи одржавања министарске конференције покрета несврстаних у Београду, Југославију је на позив савезног секретара за иностране послове Јосипа Врховца посетио министар спољних послова ДНР Кореје и потпредседник Административног савета Хо Дам. Посета је трајала од 19.7. до 21.7.1978. У пратњи корејског министра спољних послова су били: заменик министра спољних послова Ри

¹⁰⁰ „ Политика “, 15.7.1978.

Зонг Мок, саветник у министарству спољних послова Го Сонг Сун и начелник управе за међународне организације у министарству спољних послова Зо Гју Ул. На београдском аеродрому су их 19.7. сачекали: Јосип Врховец, амбасадор у ССИП-у Паун Шербановић, начелник управе у ССИП-у Душан Гашпари и амбасадор ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Сун. Одмах по доласку у Београд је Хо Дам дао изјаву у којој је истакао да ће једна од главних тема разговора бити јачање пријатељских односа између две земље и њихове припреме за предстојећу министарску конференцију несврстаних земаља у Београду. У изјави је министар спољних послова ДНР Кореје рекао да ће делегација његове земље учинити све да предстојећа конференција буде успешна. На крају је изнео уверење да ће ова посета допринети даљем развоју пријатељских односа између режима у Београду и у Пјонгјангу. Истог дана су Хо Дам и Јосип Врховец започели разговоре. Њиховом разговору су присуствовали: амбасадор у ССИП-у Паун Шербановић, начелник управе у ССИП-у Душан Гашпари, шеф Кабинета савезног секретара спољних послова Ивица Којић, начелник управе у ССИП-у Живојин Јањић, амбасадор ДНР Кореје у Београду Џонг Гуанг Сун, саветник министра спољних послова Ри Зонг Мок и начелник управе за међународне организације у министарству иностраних послова Зо Гју Ул.

У току веома срдечног и отвореног сусрета двојица министара и њихови најближи сарадници су разменили су мишљења о неким актуелним међународним питањима од обостраног интереса, посебно о предстојећој Београдској конференцији несврстаних земаља.¹⁰¹ Обе

стране су са задовољством констатовале да су о свим питањима о којима су разговарале имају или веома сличне или потпуно индентичне ставове. Истог дана 19.7. је Веће Савеза синдиката Југославије послало, поводом месеца солидарности, телеграф Генералној федерацији синдиката ДНР Кореје у којем је пружио пуну подршку напорима Пјонгјанга да уједини земљу мирољубивим средствима. Сутрадан 20.7. је у преподневним часовима председник Савезног извршног већа (СИБ-а) Веселин Ђурановић примио корејског министра спољних послова Хо Дама. Њиховом разговору су присуствовали: помоћник савезног секретара за спољне послове Игнац Голоб, спољно-политички саветник председника СИБ-а Никола Чичановић и амбасадор ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Сун. На почетку састанка је Хо Дам пренео Веселину Ђурановићу поздраве председника

¹⁰¹ „Вечерње новости“, 20.7.1978.

Ким Ил Сунга југословенском председнику Јосипу Брозу Титу. Њих двојица су у разговору изразили велико задовољство чињеницом да су државни и партијски односи као и односи на пољу културе између две државе све бољи. Једна од главних тема разговора је била предстојећа министарска конференција покрета несврстаних у Београду. Поводом те теме су двојица саговорника истакла спремност њихових земаља да што ближе сарађују у циљу доприноса успеху конференције. У послеподневним сатима је Јосип Врховец приредио свечани ручак у згради Савезног извршног већа на Новом Београду у част министра спољних послова ДНР Кореје Хо Дама. На ручку су Врховец и Хо Дам одржали здравице. Савезни секретар спољних послова Јосип Врховец је на почетку здравице рекао да је ова посета чврст доказ успешне сарадње и јачања пријатељских односа између две земље, напоменувши да су чврсте темеље за ове односе поставили председници њихових земаља Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито. У здравици је истакао да народи њихових земаља улажу доста напора да изграде сопственим снагама социјалистичко уређење (у Југославији самоуправљање, а у ДНР Кореји на основама идеологије „Цу–Че“). У наставку је Врховец изразио задовољство што је ова посета дошла уочи министарске конференције покрета несврстаних, истакавши да обе земље припадају несврстанима и да сарадња у њему омогућује да се још више развију пријатељски односи између две земље. Такође је Јосип Врховец у здравици рекао да Југославија и ДНР Кореја имају иста гледишта о битним питањима унутар самог покрета. Изјавио је да су обе земље спремне да учине све, да се супроставе свим покушајима да не дође до разбијања покрета и да ће учинити све да ојачају јединство и солидарност у покрету између његових чланица. Јосип Врховец је на крају здравице напоменуо да је покрет несврстаних постао један од кључних актера на међународној сцени и да би без њега било немогуће решити неке међународне спорове. Хо Дам је на почетку здравице захвалио југословенској влади и народима Југославије на топлој добродошлици и гостопринству. Навео је у здравици да је ова топла добродошлица и гостопринство чврст доказ пријатељских осећања које југословенски народи гаје према народу ДНР Кореје, напоменувши да су та осећања пријатељства обострана и изразио уверење да ће односи између две земље и њихових народа бити све бољи. У здравици је истакао задовољство што је посетио Југославију и што има прилику да се са југословенским функционерима консултује о низу питању од заједничког интереса за Београд и Пјонгјанг, посебно напоменувши предстојећу

министарску конференцију покрета несврстаних у Београду. У здравици је истакао да постоје покушаји да дође до поделе у покрету, да се томе треба најоштрије супротставити. На крају здравице се министар спољних послова Хо Дам захвалио Београду на подршци коју пружа напорима Пјонгјанга да на мирољубив начин уједини земљу. У послеподневним часовима је вођен завршни разговор. Разговору су присуствовали: амбасадор у ССИП-у Паун Шербановић, начелник управе у ССИП-у Гашпари Душан, шеф Кабинета савезног секретара спољних послова Ивица Којић, начелник управе у ССИП-у Живојин Јањић, саветник у ССИП-у Динић Јордан, амбасадор ДНР Кореје у Београду Џонг Гуанг Сун, саветник министра спољних послова Ри Зонг Мок и начелник управе за међународне организације у министарству иностраних послова Зо Гју Ул. Том приликом су разменили мишљења о актуелним дешавањима у свету са фокусом на предстојећу конференцију у Београду. На састанку су обе стране истакле задовољство чињеницом да су о свим питањима о којима су разговарали имали или индентично или веома слично мишљење. На крају разговора је Хо Дам позвао савезног секретара за спољне послове Јосипа Врховца да посети ДНР Кореју, што је овај прихватио. У Београду се у последњим данима јула од 25.7. до 31.7.1978. одржала VI министарска конференција покрета несврстаних. Дан пре почетка конференције 24.7. председник ДНР Кореје и генерални секретар РП Кореје Ким Ил Сунг послао је поруку свим њеним учесницама. У њој је поздравио све учеснике конференције и пожелео им успешан рад. Такође је напоменуо да влада у Пјонгјангу очекује да ова конференција буде крупан корак ка јачању јединства самог покрета. У поруци је рекао да тренутна ситуација захтева од несврстаних земаља да предузму мере за очување јединства покрета, истакавши да он само уједињен и јединствен може да се супростави и сруши империјализам великих сила и успостави праведан међународни поредак. Он је у поруци навео да ће његова земља наставити да се као и до сад бори против неколонијализма, империјализма и доминације неке светске силе. Ким Ил Сунг је у поруци истакао да је покрет несврстаних допринео јачању борбе земаља трећег света против спољне агресије и очувању њихове националне независности и суверенитета. 25.7. је почела министарска конференција покрета несврстаних у Београду. Њу је у „Сава-центру“ отворио председник Републике Јосип Броз Тито. Свечаном отварању су присуствовали: потпредседник Председништва Југославије Фадиљ Хоџа, председник скупштине Југославије Драгослав Марковић, председник СИБ-а

Веселин Ђурановић, члан Председништва Југославије Стеван Дороњски, чланови Председништва ЦК СКЈ Милош Минић и Александар Грличков и председник Председништва СР Србије Добривоје Видић. Делегацију ДНР Кореје је на конференцији предводио министар спољних послова Хо Дам. Он је на конференцији изнео уверење да ће се на њој одбрани јединство покрета и поставити основа за даље његово јачање. Поздрављајући председника Тита и учеснике конференције у име Азијске групе несврстаних земаља, Хо Дам је изнео и уверење корејског председника Ким Ил Сунга да ће ова конференција представљати важну прекретницу у развоју покрета несврстаних, одбрани његовог јединства, и учвршћавања његових темаља.¹⁰²

У говору је истакао да су основни принципи покрета несврстаних, (одбацивање самовоље великих сила, империјализма, колонијализма и доминације у међународним односима, поштовање независности, суверенитета, немешање у унутрашње ствари других држава и партија и правилно решавање међународних проблема и спорова), у интересу свих земаља света. Истакао је да од ове конференције народи земаља чланица покрета много очекују. Рекао је да постоје покушаји да се покрет поцепа и подели и да треба то на овој конференцији сузбити и радити на јачању јединства и солидарности међу чланицама самог покрета. Навео је уверење своје владе да ће ова министарска конференција бити од историјског значаја, јер ће по њима она помоћи да се превазиђу потешкоће у самом покрету, омогући стварања јединства и солидарности међу њеним чланицама и отвори ново поглавље у његовој историји. У говору је министар спољних послова Хо Дам рекао да чланице покрета много више ствари спаја, него што их раздваја. Хо Дам је у говору изјавио да чланице покрета треба своје спорове да решавају на принципима солидарности и јединства кроз преговоре између заинтересованих страна. На конференцији је једно од главних питања било питање Кореје. Учеснице су изразиле забринутост због подељености Кореје, сматрајући да то представља извор нестабилности и избијања потенцијалног рата у том делу света. На конференцији је пружена подршка ставу ДНР Кореје да се уједињење изврши на мирољубив начин без мешања других држава и великих сила на 3 принципа (независност, мирољубиво уједињење и национално јединство) који су задржани у заједничкој декларацији Сеула и Пјонгјанга из 1972. На самиту је донета декларација о питању Кореје у којој се : 1) апелује на све земље света да поштују жељу корејског народа

¹⁰² „ Политика експрес “, 26.7.1978.

за мирољубиво уједињење и изражава се нада да ће им та жеља бити испуњена, 2) тражи повлачење свих страних (мисли се на америчке) трупа са Корејског полуострва, 3) захтева демонтирање свих страних војних база и других објеката на југу Корејског полуострва, 4) тражи потписивање споразума о трајном миру који би заменио тренутни споразум о примирју. Почетком септембра 1978. је је ДНР Кореју посетила партијско-државна делегација коју је предводио Цвијетин Мијатовић. Њу је 6.9. примио председник ДНР Кореје и генерални секретар РП Кореје Ким Ил Сунг. На почетку састанка је Цвијетин Мијатовић пренео усмену поруку југословенског председника корејском председнику. У њој је председник Јосип Броз Тито честитао 30-годишњицу од оснивања ДНР Кореје и пожелео је њеном народу и влади пуно успеха у даљој социјалистичкој изградњи земље и у уједињењу земље. У поруци је је истакао да се и даље сећа са великим задовољством гостопринства које му је Пјонгјанг пружио током прошлогodiшње посете и рекао је да је она дала велики ветар у леђа у односима између њихових држава. Председник Ким Ил Сунг се захвалио на поруци и истакао велико задовољство што су односи између Београда и Пјонгјанга све бољи, напоменувши да велику улогу за то има председник Југославије. Захвалио се другу Титу на његовом ангажовању у вези са корејским проблемом и нагласио да је његова иницијатива о успостављању неформалних контаката са представницима Ј. Кореје на нижем нивоу корисна.¹⁰³

У другој половини новембра 1978. је делегација Федерације синдиката ДНР Кореје боравила у Југославији као гост на VIII конгресу Савеза синдиката Југославије (ССЈ). Њу је предводио њен председник Ким Бонг Јуа. 23.11.1978. њу је примио Душан Драгосавац члан Председништва ЦК СКЈ. На састанку је Душан Драгосавац изразио задовољство што је делегација ДНР Кореје присуствовала конгресу, а Ким Бонг Јуа се захвалио Драгосавцу на топлој добродошлицы. Корејска делегација је током боравка посетила Краљево и Кумровец и разговарала са председником Савеза синдиката Југославије Миком Шпиљом. У том разговору су обе стране констатовале да се односи између синдиката обе земље добро развијају. У децембру 1978. је у Југославији боравио председник сталног комитета Врховне народне скупштине ДНР Кореје Хванг Џанг Јоб. Током боравка у Југославији он је посетио СР Македонију и СР Хрватску. Њега је 20.12.1978. примио председник Скупштине Југославије Драгослав Марковић. Њиховом разговору су присуствовали:

¹⁰³ АЈ, фонд 837, КПР, I-1/660

саветник председника Скупштине Југославије Јелко Жагар, шеф Кабинета председника Скупштине Југославије Мирослав Марковић, сарадник у Одељењу за међународне односе Председништва ЦК СКЈ Мојса Турк, преводиоци Пак Јанг Гун и Џон Јанг Ил, шефови група у Одељењу за међународне везе ЦК РП Кореје Сим Санг Ил и Ил Сон Џу, амбасадор ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Сун и председник Клуба делегата у скупштини Југославије и заменик председника одбора савезног већа за спољну политику Стана Томашевић. Хванг Џонг Јоб је на почетку пријема пренео поздраве председника ДНР Кореје председнику Јосипу Брозу Титу. У разговору је Драгослав Марковић истакао да су односи између две земље све бољи и да су за то заслужни председници Југославије и ДНР Кореје. Упознао је корејског госта са задацима Скупштине Југославије и са самоуправним системом. Хванг Џонг Јоб је рекао у разговору да се председник Ким Ил Сунг радо присећа својих сусрета са југословенским председником и да је задовољан развојем пријатељских односа и сарадње између две земље. У наставку је је информисао Драгослава Марковића о ситуацији на Корејском полуострву. Истакао је да се на северу полуострва развија социјализам, а да народ на југу тешко живи под диктатуром Пак Чонг Лија. За њега је рекао да је издајник корејског народа јер је је прво служио у јапанској окупаторској војсци и да је сада америчка марионета. Он је оптужио режим у Сеулу да заједно са Вашингтоном ради на трајној, вештачкој подели земље. На крају сусрета је захвалио Драгославу Марковићу на југословенској подршци напорима његове земље да на мирољубив начин уједини Кореју и позвао је председника Скупштине Југославије Драгослава Марковића да посети ДНР Кореје. Он је прихватио позив. У фебруару 1979. је Југославију посетио кандидат за члана Политбироа секретар ЦК РП Кореје Ким Јонг Нам. Њега је 10.2. у вили „Галеб“ у Умагу примио председник Јосип Броз Тито. Пријему су присуствовали: преводилац и други секретар амбасаде ДНР Кореје у Југославији Џон Јанг Ил, амбасадор ДНР Кореје Џонг Гуанг Сун, саветник председника Републике за спољно-политичка питања Миливоје Максић и секретар у Извршном комитету Председништва ЦК СКЈ Александар Грличков. У разговору је Ким Јонг Нам пренео поздраве председника Ким Ил Сунга југословенском председнику. Том приликом је рекао председнику Јосипу Брозу Титу да се председник Ким Ил Сунг са радошћу често присећа његове посете Пјонгјангу.

То је био догађај од историјског значаја за јачање пријатељства и сарадње двеју земаља, за јачање солидарности социјалистичких снага и покрета уједињења.¹⁰⁴

У наставку разговора је Ким Јонг Нам упознао Јосипа Броза Тита са садржајем поруке Ким Ил Сунга која му је претходног дана предата. У поруци је навео услов за започињење преговора са режимом у Сеулу. Тај услов је било смењивање председника Републике Кореје (Јужна Кореја) Пака. На крају разговора се гост из ДНР Кореје захвалио југословенском председнику Јосипу Брозу Титу на подршци коју Југославија и њени народи пружају ДНР Кореји у њеним напорима да на мирољубин начин уједини корејски народ. Почетком марта 1979. је на позив савезног секретара за иностране послове Јосипа Врховеца министар спољних послова и потпредседник Административног савета ДНР Кореје Хо Дам посетио Југославију. Он је у земљи боравио од 6.3 до 10.3.1979. У Београду је допутовао 6.3. у јутарњим сатима. На аеродрому су га дочекали: савезни секретар иностраних послова Јосип Врховац, шеф протокола савезног секретаријата за спољне послове Вилус Ранко, помоћник савезног секретара за спољне послове Пекић Војислав, шеф Кабинета савезног секретара Ивица Којић, вршилац дужности начелника управе за Далеки исток, Индокину и Пацифик у ССИП-у Живко Кнежевић, шеф групе за НР Кину и ДНР Кореју у управи за Далеки исток, Индокину и Пацифик у ССИП-у Станојло Глишић. Хо Дам је одмах по доласку на београдски аеродром дао интервју југословенским медијима. У њему је на почетку пренео топле поздраве народа ДНР Кореје народима Југославије. У интервјуу је истакао да су народи њихових земаља повезани чврстим пријатељским везама насталим током заједничке борбе против империјализма и за национално ослобођење, и да се данас то пријатељство још више учвршћује кроз заједничку изградњу социјалистичког уређења у обе земље. У наставку интервјуа је истакао да су односи између њих све бољи и да Београд и Пјонгјанг блиско сарађују у привреди, култури и политици. Истог дана су у преподневним часовима две делегације предвођене савезним секретаром иностраних послова Јосипом Врховцем и министром спољних послова ДНР Кореје Хо Дамом започеле разговоре. У разговору су обојица саговорника истакла значај овог сусрета за даље развијање свестраних односа између Београда и Пјонгјанга и за заједничко наступање две земље у покрету несврстаних и на међународној сцени.

¹⁰⁴ АЈ, фонд 837, КПР, I-3-a/61-12

Преподневни разговори у целини су били посвећени актуелним питањима учвршћавања самосталне и независне улоге политике несврстаности у садашњим међународним односима, јачању јединства несврстаних земаља и њихове акционе способности као и питањима конструктивног доприноса несврстаних у решавању кризних жаришта и других најзначајних међународних проблема.¹⁰⁵

Јосип Врховец и Хо Дам су у послеподневним часовима наставили разговоре. У њима су поред њих учествовали и: помоћник савезног секретара за спољне послове Пекић Војислав, шеф Кабинета савезног секретара Ивица Којић, начелник мултилатералне активности несврстаних у ССИП-у Цвијето Јоб, вршилац дужности начелника управе за Далеки исток, Индокину и Пацифик у ССИП-у Живко Кнежевић, шеф групе за НР Кину и ДНР Кореју у управи за Далеки исток, Индокину и Пацифик у ССИП-у Станојло Глишић, заменик министра спољних послова ДНР Кореје Ким Чунг Ил, амбасадор ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Сун, саветник у министарству спољних послова Го Сонг Сун, начелник Управе за међународне организације Зо Гју Ил и заменик начелника управе у министарству спољних послова Ри До Сел. Главне теме разговора су биле тренутна ситуација у покрету несврстаних и предстојећа VI конференција покрета у Хавани. Хо Дам је у разговору истакао да у покрету постоје стране које желе његову поделу и да у њему постоји „фракционашка“ група.

Корејски министар је потврдио да према информацијама коју им је пренио кубански велепосланик у Рунгуангу, египатски емисар путује Африком, али и посјећује друге земље тврдећи да Хавана није „одговарајућа“ за Конференцију.¹⁰⁶

Он је истакао да слично мишљење имају: Судан, Мароко, Заир (Демократска Република Конго) и Сомалија. Јосип Врховец је рекао да је главни носилац подела у покрету и предводник „фракционашке“ групе званична Хавана. Он је рекао да Куба више не води политику несврстаности, већ води блоковску политику. У наставку разговора је Хо Дам предложио да се у циљу избегавања потенцијалне поделе у покрету одложи конференција и изнео је предлог да то предложи Југославија. Јосип Врховец се није сложио са тим, рекавши да све спорове унутар покрета треба решавати директно на конференцији у

¹⁰⁵ „ Политика ”, 7.3.1979.

¹⁰⁶ Твртко Јаковина, Трећа страна хладног рата, 2011, 116.

Хавани. На крају разговора је корејски министар иностраних послова упознао југословенског савезног секретара за иностране послове са новим предлозима и иницијативом Пјонгјанга у вези мирољубивог уједињења земље. Следећег дана 7.3. је савезни секретар за спољне послове Јосип Врховец приредио свечани ручак у част министра спољних послова ДНР Кореје у згради Савезног извршног већа на Новом Београду. Ручку су присуствовали представници политичког, културног и јавног живота Југославије и други угледни Југословени. На ручку су Хо Дам и Јосип Врховец одржали здравице. Врховец је у здравици поздравио госта из Пјонгјанга и пожелео му је топлу добродошлицу. У здравици је истакао да су председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито направили чврсте темеље за развој сарадње у свим областима. Такође је изнео уверење да ће ова посета дати замах још бољем развоју пријатељских односа и сарадње између две земље, две партије и њихових народа. На крају здравице је поновио пуну подршку Београда напорима Пјонгјанга да на мирољубив начин уједини земљу. Хо Дам је на почетку здравице истакао задовољство што је поново посетио Југославију и захвалио се на топлој добродошlici. У здравици је рекао да су од последње његове посете Југославији (оучи и за време VI министарске конференције покрета несврстаних у Београду у јулу 1978.) до данашње посете односи између 2 земље ојачали. У здравици је истакао значај сусрета двојице председника за даљи развој пријатељских односа између њих. Напоменуо је да се Београд и Пјонгјанг заједно боре на међународној сцени за остваривање основних принципа покрета несврстаних у међународним односима. Ти принципи су: борба против империјализма и колонијализма, право сваког народа на независност и на суверенитет, сарадња на бази једнакости и равноправности, немешање у унутрашње ствари других држава и партија. На крају је захвалио Јосипу Врховцу на југословенској подршци њиховим напорима да на мирољубив начин уједине земљу и изразио је уверење да ће ова посета допринети даљем јачању односа и сарадње у свим областима између њих. Сутрадан 8.3. је министар спољних послова ДНР Кореје допутовао у посету главном граду СР Хрватске Загребу. Њега су на загребачком аеродрому дочекали и поздравили потпредседник Извршног већа Сабора Емил Лудвигер и члан Већа и председник Републичког комитета за односе са иностранством Љубо Мајерић. У Загребу се Хо Дам сусрео са председником Извршног већа Сабора Петром Флековићем. Њиховом разговору су присуствовали: амбасадор ДНР Кореје у Београду

Џонг Гуанг Сун, члна Председништва СР Хрватске Казимир Јеловица и председник одбора Сабора за спољну политику и односе са иностранством Иво Сарајчић. На састанку су Петар Флековић и Хо Дам разговарали о сарадњи две земље и о њиховом учествовању у покрету несврстаних. Флековић је у разговору упознао госта из ДНР Кореје са подацима о привредном развоју СР Хрватске. После разговора је приредио свечани ручак у част корејског министра спољних послова. Хо Дам је за време боравка у СР Хрватској посетио Кумровец и обишао родну кућу председника Јосипа Броза Тита и дом бораца Народноослободилачког рата (НОР-а) и омладине Југославије. Следећег дана 9.3. југословенски председник Јосип Броз Тито примио је у Сплиту, у вили „Далмација“ потпредседника Административног савета и министра спољних послова ДНР Кореје Хо Дама. Њиховом разговору су присуствовали: савезни секретар за спољне послове Јосип Врховец, шеф Кабинета председника Републике Берислав Бадурин, амбасадор ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Сун, преводилац и шеф отсека у министарству спољних послова ДНР Кореје Ким Пјонг Кил и саветник председника Републике Максић Миливоје. На почетку пријема је председник Јосип Броз Тито поклатио министру спољних послова Хо Даму гарнитуру од 4 златника са ликом друга Председника, а Хо Дам му је пренео усмену поруку председника Ким Ил Сунга. У поруци је Ким Ил Сунг упознао Јосипа Броза Тита са тренутним спољно-политичким активностима Пјонгјанга и са одлучношћу владе ДНР Кореје да спроводи политику несврстаних. Главна тема њиховог разговора су били: предстојећа VI конференција покрета несврстаних у Хавани, ситуација у југоисточној Азији и питање уједињења Кореје. Поводом предстојеће VI конференције покрета несврстаних Хо Дам је пренео Јосипу Броз Титу забринутост председника Ким Ил Сунга чињеницом, да су неке чланице покрета из Азије и Африке запретиле да ће или бојкотовати скуп или послати нижеразредну делегацију ако се конференција не премести из Хаване. Хо Дам је у разговору рекао да би конференција могла да постане конференција поделе, а не јединства и истакао је да званична Хавана сноси највећу одговорност за тренутну ситуацију у покрету. Југословенски председник се сложио са овим и рекао да Куба више не води политику несврстаности, већ да води проблоковску (просовјетску) политику. Као један од кључних доказа за то, председник Југославије је навео изјаве званичника Кубе да су спремни да њихове трупе замене окупационе вијетнамске трупе у Камбоџи (Кампуџија). Поводом ситуације у југоисточној

Азији и сукоба Камбоџе и Вијетнама и сукоба НР Кине и Вијетнама председник Јосип Броз Тито је рекао да је став Југославије да све стране трупе морају да се повуку из Камбоџе и Вијетнама. Истакао је да није НР Кина створила ту кризу. Хо Дам је истакао да је његова влада разочарана војним сукобом између социјалистичких земаља. Рекао је да његова земља није јавно говорила о том сукобу, јер је НР Кина њихов сусед и због чињенице да би их Пекинг игнорисао да су нешто рекли. Хо Дам је у разговору истакао да су директни преговори супростављених страна најбоље могуће решење овог сукоба. Што се тиче питања уједињења Кореје Хо Дам је информисао југословенског председника да је у јесен 1978. дошло до напретка, јер је влада Републике Кореје (Јужна Кореја) прихватила дијалог без предуслова. Он је замолио председника Републике Јосипа Броза Тита да замоли САД да не омета дијалог и да утиче на режим у Сеулу да учествује искрено у дијалогу. На крају је захвалио Јосипу Брозу Титу на подршци коју Београд пружа влади његове земље у њеној борби за мирно уједињење земље. Југословенски председник је на крају разговора замолио Хо Даму да пренесе председнику Ким Ил Сунгу топле поздраве, што је овај и обећао. У подне, тј. у 13 h и 30 минута је у хотелу „Лав“ је у част госта из ДНР Кореје Виђак Бјекослав приредио свечани ручак. У послеподневним сатима, тј. у 17 h су у Сплиту завршне разговоре водили савезни секретар иностраних послова Јосип Врховец и министар спољних послова Хо Дам. Главне теме разговора су биле: ситуација на Блиском истоку, револуција у Ирану (рушење секуларне монархије и успостављање исламистичке фундаменталистичке републике) и њеним последицама по регион, дешавањима у југоисточној Азији (сукоб Камбоџе и Вијетнама и сукоб Вијетнама и НР Кине) и начини да се на мирољубив начин реше ови проблеми. Обе стране су истакле задовољство што су у свим овим питањима имали или исто или веома слично мишљење. Увече у 20 h је Јосип Врховец приредио свечану вечеру у част госта из Пјонгјанга. Сутрадан 10.3.1979. Хо Дам је отпутовао из Југославије. На аеродрому „Сплит“ у Каштелима су га испратили: савезни секретар спољних послова Јосип Врховец, помоћник савезног секретара Војислав Пекић, председник Републичког комитета за односе са иностранством СР Хрватске Љубо Мајерић и потпредседник скупштине општине Сплита Анте Зекан. У овом периоду се у Риму одржала конференција за подршку мирољубивом и независном (самосталном) уједињењу Кореје. Југословенску делегацију је предводио члан ЦК СКЈ Јоже Смоле. Поред делегације из Југославије,

учествовале су и делегације из: Италије, Француске, Велике Британије, Белгије, Шпаније, Финске, Норвешке, Аустрије, Португала и Швајцарске. На конференције је одлучено да се 21.4. прогласи за дан међународне солидарности са корејским народом. На њој је осуђено присуство трупа САД на југу Корејског полуострва и поздрављено је обнављање дијалога између Сеула и Пјонгјанга. Крајем априла 1979. ДНР Кореју је посетио секретар Председништва ЦК СКЈ Владе Јанжич. Он је боравио у ДНР Кореји од 27.4. до 30.4. У његовој пратњи је био специјални секретар за међународну сарадњу Бранко Вемић. Током боравка Владе Јанжич је разговарао са чланом Политбироа РП Кореје и и секретаром ЦК за међународне везе Ким Јонг Намом. Њиховом разговору је присуствовао амбасадор Југославије Тоде Варџиски. Разговор је трајао 2 сата. У разговору је акценат стављен на међународне односе, пре свега на питање уједињења Кореје, ситуације у покрету несврстаних и у остатку Азије. Поводом питања уједињења Кореје је Ким Јонг Нам је рекао да се дијалог са Републиком Корејом (Јужна Кореја) одвија веома споро и за то је окривио владу у Сеулу. У разговору је оптужио режим у Сеулу да заједно са САД жели да вештачки и трајно подели Кореју. Такође је Ким Јонг Нам захвалио В. Јанжичу на југословенској подршци борби Пјонгјанга да на миран начин уједини земљу. Што се тиче ситуације у остатку Азије Ким Јонг Нам је оштро усудио инвазију Вијетнама на Камбоџу. Рекао је да влада ДНР Кореје није обавестила своје грађане о сукобу две социјалистичке државе, јер је сматрала да није добро да буду информисани о томе. Поводом ситуације у покрету несврстаних Ким Јонг Нам је изразио забринутост због све веће поделе и сукоба међу чланицама покрета (сукоб Сомалије и Етиопије) и поновио је став своје владе да треба одложити конференцију несврстаних на Куби, у Хавани. В. Јанжич је на то рекао да је против одлагања самита и поновио је југословенски став да је на најбоље да се на самој конференцији решавају главна спорна питања. У мају 1979. је у Пјонгјанг отпутовала делегација Конференције народне технике Југославије на позив министра образовања ДНР Кореје. Њу је предводио професор др Стеван Бездановић. За време посете је југословенска делегација посетила одређен број организација и институција које раде на развијању научно-техничких производа. Током боравка је разговарала са корејским домаћинима о сарадњи организације народне технике Југославије са одговарајућим организацијама у ДНР Кореји. Министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам је 1.септембра 1979. дао интервју главном и одговорном уреднику

часописа „Међународна политика“ Велимиру Поповићу. Он је у интервјуу акценат ставио на ситуацију у покрету несврстаних и на билатералне односе и сарадњу између Београда и Пјонгјанга. Хо Дам је рекао да чланице покрета несврстаних треба да раде на јачању солидарности и јединства међу њима и да у корену сасеку покушаје великих сила да покрет поделе и униште. У наставку је истакао да несврстане земље треба да се боре и да захтевају: 1) стварање зона мира и зона без нуклеарног оружја у разним деловима света, 2) распуштање свих војних блокова и савеза, 3) укидање свих војних база на туђим територијама и 4) повлачење свих страних трупа са туђих територија. Што се тиче билатералних односа између Југославије и ДНР Кореје министар спољних послова Хо Дам је истакао да су они све бољи. У интервјуу је рекао да су за то најзаслужнији председници обе земље Јосип Броз Тито и Ким Ил Сунг. Хо Дам је захвалио југословенској влади, њеним народима и СКЈ на подршци њиховим напорима да на мирољубив и демократски начин уједине државу. У интервјуу је истакао да корејски народ цени и поштује велике успехе које су су народи Југославије постигли у борби за равноправност свих народа и нација у земљи, као и у социјалистичкој изградњи земље, која је базирана на самоуправљању. Он им је том приликом пожелео још више успеха. На крају интервјуа је министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам изразио уверење да ће се пријатељски односи између Београда и Пјонгјанга још више продубити у будућности. Почетком истог месеца се на Куби, у Хавани, одржала VI конференција покрета несврстаних. Трајала је од 3.9. до 9.9.1979. На конференцији је учествовало 116 земаља (95 пуноправних чланица, 12 посматрача, 8 гостију и Белизе, који је имао посебан статус). Југословенску делегацију је предводио доживотни председник земље и председник СКЈ Јосип Броз Тито. Поред њега у делегацији су били: члан Председништва ЦК СКЈ Милош Минић, шеф Кабинета председника Републике Берислав Бадурин, подсекретар у ССИП-у Будимир Лончар, председник Извршног већа СР Словеније Антон Вратуша, члан Председништва Југославије Видоје Жарковић и савезни секретар за спољне послове Јосип Врховец. Неке од главних тема конференције су биле: 1) ситуација на југу Африке, 2) ситуација на Блиском истоку и питање Палестине, 3) ситуација у покрету несврстаних, 4) ситуација на југоистоку Азије, 5) питање Кореје, 6) ситуација на Кипру. VI конференцију покрета несврстаних је у 10 h и 15 минута по локалном времену (15 h и 25 минута по средњоевропском) 3.9. отворио председник Шри Ланке Џуниус Џајевордеке.

Председник Јосип Броз Тито је говорио сутрадан 4.9. у 10 h по локалном (15 h по средњоевропском времену). На почетку говора се југословенски председник захвалио влади Кубе на гостопринству и истакао је велико задовољство чињеницом да се први пут конференција покрета несврстаних одражава на територији земље Латинске Америке. Он је затим део обраћања посветио ситуацији на југу Африке. Најоштрије је осудио расистички режим у Преторији и пружио је пуну подршку народима Зимбабвеа, Намибије и Јужноафричке Републике и њиховим националноослободилачким покретима (патриотски фронт СВАПО, Афрички национални конгрес) у њиховој борби за национално ослобођење. Што се тиче ситуације на Блиском истоку и питања Палестине истакао да је ситуација веома критична. Југословенски председник је за то оптужио Израел. Истакао је да Јерусалим уз безусловну подршку САД-а држи делове територија арапских суседа под окупацијом и да годинама спречава остваривање легитимних националних права Палестинаца. У говору је председник Југославије нагласио да једино право и могуће решење ситуације на Блиском истоку и питања Палестине је повлачење Израела са окупираних арапских територија и остваривање права Палестинаца на независну државу. Што се тиче ситуације у југоисточној Азији председник Јосип Броз Тито је изразио забринутост због избијања сукоба у њој (окупација Камбоџе од стране Вијетнама и кинеско-вијетнамски сукоб) и примене војне силе у региону. Нагласио је да то доводи у питање безбедност и независност земаља у том делу света и да то прети да изазове сукоб глобалних размера. У обраћању је истакао да је за Југославију неприхватљива Вијетнамска окупација Камбоџе, јер је она чист пример покушаја да једна земља путем оружане силе наметне другој своју вољу. Као примере у свету где се то дешавало је навео Кипар, Кореју и Западну Сахару. Напоменуо је да је то у потпуности супротно ставовима и политици покрета несврстаних и повељи УН. Делегацију ДНР Кореје је на конференцији предводио премијер Ли Јонг Ок. Премијер ДНР Кореје је говорио трећег дана конференције 5.9.1979. Он је највећи део свог говора посветио покрету несврстаних и питању Кореје. У обраћању је истакао да је најважнија ставка у покрету његова ванблоковска припадност. У говору се Ли Јонг Ок заложио за што већу сарадњу међу неврстаним земљама. Нагласио је да оне треба саме да решавају своје спорове у складу са принципима покрета несврстаних (мирно и договором између страна у спору и без мешања са стране). Премијер Ли Јонг Ок је подржао у говору предлог Шри

Ланке о оснивању неке врсте комитета за арбитражу у споровима између чланица покрета. Он је у обраћању истакао да је његова земља против постојања војних блокова и страних војних база на туђим територијама и изнео је став своје владе да те базе треба затворити, јер оне по Пјонгјангу представљају извор нестабилности у свету. Што се тиче питања Кореје корејски премијер Ли Јонг Ок је рекао да је тренутно стање на Корејском полуострву веома лоше и за то је оптужио САД. У обраћању је истакао да званични Вашингтон држи јужни део полуострва као колонију и да жели да трајно и вештачки подели корејски народ и његову земљу. На крају говора је позвао чланице покрета, госте и посматраче VI конференције да подрже напоре владе у Пјонгјангу да на миран и самосталан начин уједини државу. Сутрадан је 6.9. председник Југославије Јосип Броз Тито примио премијера ДНР Кореје Ли Јонг Ока у својој резиденцији у Хавани. Разговору су присуствовали: члан Председништва Југославије Видоје Жарковић, шеф Кабинета председника Републике Берислав Бадурин, министар спољних послова ДНР Кореје Хо Дам. Разговор је протекао у веома пријатној и пријатељској атмосфери. На почетку разговора је Ли Јонг Ок пренео југословенском председнику срдчане поздраве председника Ким Ил Сунга. Једна од главних тема разговора је била тренутна VI конференција несврстаних.

Премијер Ли Јонг Ок је истакао велику приврженост своје земље политици несврстаности и решеност да се, заједно са другим несврстаним земљама, одлучно залаже за превазилажење одређених тешкоћа и проблема са којима се покрет несврставања суочава или би се у будућности могао суочити.¹⁰⁷

Премијер ДНР Кореје је такође у разговору информисао председника Јосипа Броза Тита о тренутној ситуацији на Корејском полуострву и односу између режима у Сеулу и Пјонгјангу.

На крају конференције је донета политичка декларација. У њој је оцењено да је политика несврстаности значајан фактор у борби за слободу и независност свих народа света. У декларацији је пружена подршка Палестинцима у њиховој борби за остваривање националних права на независност и државу. Такође је осуђена окупација арапских

¹⁰⁷ Конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, Несврстани у Хавани, Документарна хроника о Шестој конференцији шефова држава или влада несврстаних земаља 3-9. септембар 1979. године, Београд, 1981, 120.

територија од стране Израела и пружена је пуна подршка арапским земљама у њиховим напорима да поврате своје окупиране територије. Дата је у декларацији и подршка: суверенитету и територијалном интегритету Кипра, напорима Панаме да преузме контролу и суверенитет над Панамским каналом, као и подршка уједињењу Кореје и националноослободилачким покретима у Јужноафричкој Републици, Намибији и Зимбабвеу. Што се тиче Кореје учесници конференције су у политичкој декларацији изразили забринутост чињеницом да је Кореја и поред жеље њеног народа да се уједини остала подељена и да то ствара нестабилност у том делу свету. У њој су учесници истакли да Кореја последња велика жртва хладног рата и поделе света на два блока. У политичкој декларацији је истакнуто да је њена подела вештачка, настала пре више од 25 година и да је у међувремену САД стационирала трупе на југу полуострва и да је на тај начин спречавала уједињење.

Истовремено, од тога периода око десет милиона корејских становника који су у рођачким везама, почев од најближих крвних сродника, као што су родитељи и дјеца па до даљих рођака подијељени су и без икакве могућности да чују нешто једни о другима.¹⁰⁸ У политичкој декларацији су шефови држава или чланица покрета несврстаних на конференцији поздравили и подржали напоре и став владе у Пјонгјангу да на самосталан (без мешања са стране) и мирољубив начин уједини корејски народ у једну државу на основу три принципа изнетих на заједничкој декларацији Сеула и Пјонгјанга од 4.7.1972. Конференција позива све земље да поштују жељу корејског народа за мирним уједињењем и изражава наду да ће остварење ове жеље допринети повлачење свих страних трупа, распуштање Команде Уједињених нација, уклањање свих страних војних база и других страних војних инсталација у Јужној Кореји и замену Споразума о примирју трајним мировним уговором, водећи рачуна о интересима целог корејског народа и слободном изражавању његове воље.¹⁰⁹

У другој половини октобра 1979. је делегација Генералштаба корејске народне армије предвођена генерал-пуковником Гук Рјолом посетила Југославију. Делегацију је 17.10. примио члан Председништва Југославије Цвијетин Мијатовић. Њиховом разговору су

¹⁰⁸ Конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, Хавана 1979, Извештај Танјунга, VI самит несврстаних земаља у Хавани, Београд, 1980, 168.

¹⁰⁹ Несврстани од Беорада до Београда, III том, Београд 1979, 83.

присуствовали: амбасадор ДНР Кореје у Београду Џонг Гуанг Сун и адмирал и начелник Генералштаба ЈНА Бранко Мамула. На почетку пријема је Гук Рјол пренео топле поздраве председника Ким Ил Сунга председнику Југославије и осталим њеним функционерима, а Мијатовић је њега замолио да пренесе Ким Ил Сунгу топле поздраве Председништва Југославије и њеног председника Јосипа Броза Тита. Гук Рјол је обећао да ће то урадити. На почетку разговора су Мијатовић и Рјола са задовољством констатовали да су билатерални односи између Пјонгјанга и Београда у свим сферама све бољи. У његовом наставку је гост из Пјонгјанга захвалио на топлом гостопринству и пријему. Њега је у разговору Мијатовић информисао и упознао са основама опште народне одбране и друштвене самозаштите. Током боравка је Гук Рјол посетио центар високих војних школи. Њега је начелник центра генерал-пуковник Рахмија Каденић упознао са радом школе и академије и са школским системом у нашим оружаним снагама. У првој половини децембра 1979. је председник Јосип Броз Тито послао писмо америчком председнику Џимију Картеру у којем га је упознао са детаљима поруке коју је недавно добио од председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга. У поруци је Ким Ил Сунг рекао да Сеул и Пјонгјанг треба да забораве на дешавања у прошлости и да сарађују у циљу превазилажења разлика. То би по њему довело до отварања дијалога и постепеног приближавања између Пјонгјанга и Сеула. Такође је навео да је за остваривање мирољубивог уједињења Кореје неопходно преговарати са званичним Вашингтоном. У поруци је поновио да ДНР Кореја неће наметати социјалистичко уређење јужном делу Корејског полуострва, у случају уједињења земље у облику конфедерације. Истакао је да би у тој случају у земљи постојала два система (на северу-социјализам, а на југу-капитализам). Он је навео да уједињена Кореја не би била ничији сателит, већ потпуно независна, суверена и несврстана земља.

Почетком маја 1980., тј. 4.5.1980. у 15 h и 5 минута преминуо је у Клиничком центру у Љубљани председник Републике Јосип Броз. Сутрадан 5.5. су његови посмртни остаци пренети у Београд. Његова смрт је тешко погодила председника ДНР Кореје Ким Ил Сунга и владу у Пјонгјангу. У ДНР Кореји је поводом смрти Јосипа Броза Тита проглашена седмодневна жалост (од 4.5. до 10.5.) На њеним јавним установама су истакнуте заставе на пола копља. Такође је влада у Пјонгјангу одлучила да у данима жалости одржава комеморативне скупове који су посвећени животу и делу преминулог

југословенског председника. Поводом смрти је председник Ким Ил Сунг послао телеграм влади Југославије. У њему је у име ЦК РП Кореје, владе ДНР Кореје и корејског народа изјавио саучешће влади Југославије, СК Југославије и њеним народима. У телеграму је истакао да смрт председника Јосипа Броза Тита није губитак само за народе Југославије, већ и за народ ДНР Кореје и остале народе света. Југословенски председник Јосип Броз Тито је сахрањен 8.5.1980. на Дедињу код Музеја „25. мај“. Делегацију ДНР Кореје на сахрани је предводио лично председник ДНР Кореје и генерални секретар Ким Ил Сунг. Ово је био први пут да је он присуствовао сахрани неког страног државника. Поред њега у делегацији ДНР Кореје су били и: члан Политбироа ЦК РП Кореје Ким Јонг Нам, генерал-министар одбране и члан Политбироа ЦК РП Кореје О Дин У, први заменик министра спољних послова Ли Чин Хом, министар спољних послова и кандидат за члана Политбироа ЦК РП Кореје Хо Дам и амбасадор ДНР Кореје у Југославији Џонг Гуанг Сун. Приликом боравка у Београду председник Ким Ил Сунг се уписао у књигу жалости. У њој је изразио дубоко и искрено саучешће Југославији поводом смрти председника Републике. Истакао је да је председник Јосип Броз Тито национални херој Југославије, који се од ране младости борио за слободу и права радничког народа у Југославији. Напоменуо је да је он повео народе Југославије у победу против фашистичких снага Италије и Немачке, да је после рата обезбедио националну независност земље, националну равноправност и јединство свих њених народа, омогућио изградњу социјалистичког уређења у земљи и значајно допринео јачању угледа југословенске државе у међународним односима. У књизи жалости је написао да се председник Југославије током целог живота борио за јачање и развијање покрета несврстаних и међународног радничког покрета и за успостављање међународних односа на принципима покрета несврстаних (узајамно поштовање, једнакост, равноправност и немешање у унутрашње ствари других земља) и да је пружао огромну подршку национално/народноослобилачким покретима широм света.

... Титово узвишено дело посвећено светој заједничкој ствари прогресивних народа света-борби за мир и демократију, националну независност и социјализам-вечно ће живети у срцима југословенских народа и мирољубивих народа света...¹¹⁰

¹¹⁰ Сава Мијалковић, Алекса Брајовић, Гости социјалистичке Југославије: 1944-1980, Београд, 1980, 571.

На крају је записао да је председник Јосип Броз Тито дао велики допринос у развијању и јачању братских односа и пријатељске сарадње између Југославије и ДНР Кореје, СК Југославије и РП Кореје и народа ДНР Кореје и југословенских народа. Истакао је да ће председник Југославије вечно живети у срцима корејског народа, због његове велике подршке њиховој борби да уједине Кореју.

Закључак

У раду се посматрају односи између Југославије и ДНР Кореје у периоду од 1972. до 1980. године, тј. до смрти и сахране председника Јосипа Броза Тита, уз мало основних података о ДНР Кореји и мало осврта на корејско-југословенске односе од стварања ДНР Кореје 1948. до 1972.

За почетку тачку рада је узета 1972., зато што је тада дошло до успостављања дипломатских односа између Београда и Пјонгјанга и прве посете министра спољних послова ДНР Кореје Југославији. Та посета је омогућила развој сарадње између две земље. У периоду од 1972. до 1980. се сарадња између њих развијала у свим сферама посебно у политици и партијској сарадњи. Југославија је била један од главних ослонаца спољне политике ДНР Кореје, захваљујући огромној подршци Београда приступању Пјонгјанга покрету несврстаних и његовим напорима да уједини земљу. Југославију и ДНР Кореју је спајало неколико ствари: обе земље су биле социјалистичке, обе стране су сопственим снагама градиле социјалистичко уређење и усвојиле принцип немешања у унутрашње ствари друге државе. Обе земље су се определиле за несврстаност у хладном рату. У овом периоду је долазило до обостраних посета југословенских и корејских партијских и државних функционера. Предводници сарадње и пријатељских и братских односа између

њих су били председници Југославије Јосип Броз Тито и ДНР Кореје Ким Ил Сунг. Врхунац у односима између две земље су биле међусобне посете двојице председника: Ким Ил Сунга Југославији у јуну 1975. и Јосипа Броза Тита ДНР Кореји у августу 1977. Као доказ одличних односа на крају овог периода је присуство корејског председника на сахрани председника Југославије у мају 1980.(он је тад први пут присуствовао сахрани неког страног државника).

Скраћенице

ДНР Кореја- Демократска Република Кореја

СССР- Савез Совјетских Социјалистичких Република

САД- Сједињене Америчке Државе

НР Кина- Народна Република Кина

ЦК РПК- Централни комитет Радничке партије Кореје

РПК- Радничка партија Кореје

ЦК СКЈ- Централни комитет Савеза комуниста Југославије

СКЈ- Савез комуниста Југославије

ОУН- Организација уједињених нација

УН – Уједињене нације

ССИП- Савезни секретаријат за иностране послове

ТАНЈУНГ-Телеграфска агенција нове Југославије

БДП- Бруто домаћи производ

КЦНА- Корејска централна новинарска агенција

САП- Социјалистичка Аутономна Покрајина

СР- Социјалистичка Република

СИВ- Савезно извршно веће

ССРНЈ- Социјалистички савез радног народа Југославије

СКССРНЈ- Савезна конференција Социјалистичког савеза радног народа Југославије

ЦК ССРНЈ- Централни комитет Социјалистичког савеза радног народа Југославије

ССЈ- Савез синдиката Југославије

ЈНА-Југословенска народна армија

РТБ- Радио- телевизија Београд

СУБНОР- Савез удружења бораца Народноослободилачког рата

НОБ- Народноослободилачка борба

ССОЈ- Савез социјалистичке омладине Југославије

НОР-Народноослободилачки рат

ASEAN- Асоцијација нација Југоисточне Азије - политичка, економска и културна организација земаља које се налазе у Југоисточној Азији.

KPW-севернокорејски вон (новчана валута у ДНР Кореји)

НАТО- Северноатлански пакт

Фотографије

Сусрет кћерке председника Ким Ил Сунга Ким Сонг Хју и председника Јосипа Броза Тита и прве даме Југославије Јованке Броз- Игало, фебруар 1977.

Свечани дочек председника Ким Ил Сунга на Брду код Крања – јун 1975.

Прве даме Југославије и ДНР Кореје у робној кући „Емона“-Љубљана, јун 1975.

Председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз и прве даме Ким Сонг Е и Јованка Броз на Бохинском језеру- јун 1975.

Председници Ким Ил Сунг и Јосип Броз Тито у посети Љубљани- јун 1975.

Испраћај председника Ким Ил Сунга на Брду код Крања-јун 1975.

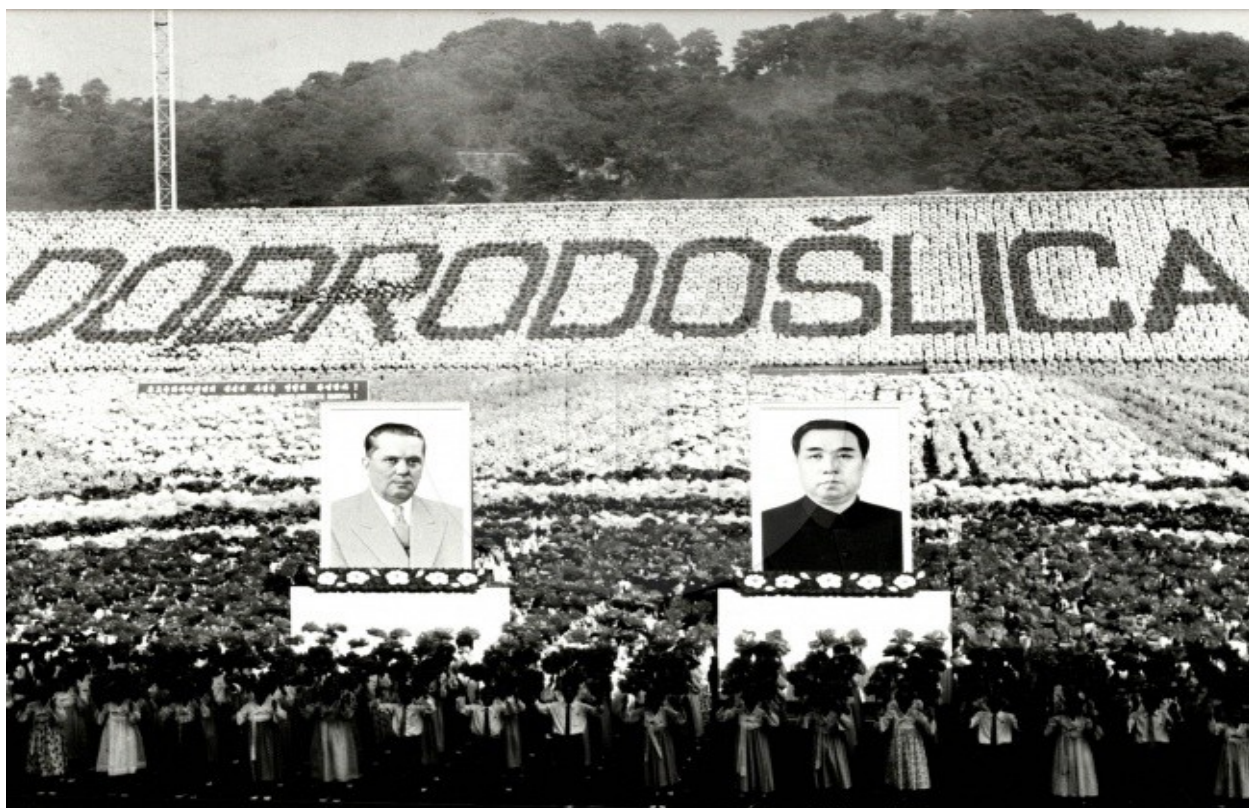

Дочек председника Југославије Јосипа Броза Тита у Пјонгјангу-август 1977.

Митинг на стадиону „Морнабон“ – Пјонгјанг, август 1977.

Митинг на стадиону „Морнабон“ – Пјонгјанг, август 1977.

Испраћај председника Југославије- Пјонгјанг, август 1977.

Председник Ким Ил Сунг на сахрани председника Јосипа Броза Тита- Кућа цвећа, Београд, мај 1980.

Литература и извори

Архив Југославије:

Фонд 507- Централни комитет Савеза комуниста Југославије

Фонд 837- Кабинет председника Републике

Фонд 732- Новинарско-издавачко предузеће „Међународна политика“

Фонд 160- Савезна народна скупштина

Лист „Борба“

Лист „Вечерње новости“

Лист „НИН“

Лист „Политика“

Лист „Политика експрес“

Блажо Мандић, Тито у дијалогу са свијетом, Нови Сад, 2005.

Величанскаја Људмила Александровна, Џаилов Тимур Агабаевич, Димић Љубодраг, Кишкина-Иваненко Маја Федоровна, Милошевић Миладин, Пантелић Нада, Стикалун Александар Сергеевич, Животић Александар, Југославија-СССР: сусрети и разговори на највишем нивоу руководиоца Југославије и СССР, Том 2, 1965-1980, Београд, 2016.

Денис Шехић, Демир Шехић, Атлас Азије, Београд 2007.

Конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, Тангјунгово извештање о Петој конференцији несврстаних, Београд, 1976.

Конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, Несврстани у Хавани, Документарна хроника о Шестој конфереенцији шефова држава или влада несврстаних земаља 3-9. септембар 1979. године, Београд, 1981.

Конференција шефова држава или влада несврстаних земаља, Хавана 1979, Извештај Танјунга, VI самит несврстаних земаља у Хавани, Београд, 1980.

Миладин Милошевић, Драган Богетић, Југославија-Сједињене Америчке Државе, Сусрети и разговори највиших званичника Југославије и САД 1955-1980, Београд, 2017.

Миладин Милошевић, Нада Пантелић, Документа о спољној политици Југославије, Југославија- Сједињене Америчке Државе, Поруке председника Југославије и Сједињених Америчких Држава- 1944-1980, Београд, 2014.

Несврстани од Београда до Београда, I том, Београд, 1979.

Несврстани од Београда до Београда, II том, Београд, 1979.

Несврстани од Београда до Београда, III том, Београд, 1979.

Несврстани, Загреб, 1977.

Перо Симић, Звонимир Деспот, Тито строго поверљиво, Београд, 2010.

Сава Мијалковић, Алекса Брајовић, Гости социјалистичке Југославије: 1944-1980, Београд, 1980.

Савез комуниста Југославије, Несврставање, Београд, 1979.

Снежана Мијовић, Срђан Јанићијевић, Лексикон држава света, 2006.

Тито у СССР, ДНР Кореји, НР Кини, 1977.

Твртко Јаковина, Трећа страна хладног рата, 2011.

Фотографије

<http://foto.mij.rs/> преузето 18.7.2019.